

ΠΑΥΛΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΗΤΟΥ
(ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ)

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἀναπτύξεως τοῦ μοναχικοῦ βίου.—Τὸ
"Ἅγιον" Ὄρος καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ἱεραὶ Μοναί.—Ἐπίτο-
μοι βιογραφίαι τῶν ἐπισημοτέρων Ἀγιορειτῶν ἁγίων
Πατέρων.—Πλεονεκτήματα καὶ καθήκοντα τοῦ μονα-
χικοῦ βίου (ὑπὸ Φενελῶνος).—Χάρτης τῆς Χερσο-
νήσου τοῦ Ἀγίου Ὄρους.

« Δεῦτέ μοι πείθεσθε λαοί, ἀναβάντες
» εἰς τὸ Ὄρος τὸ Ἅγιον τὸ ἐπουρά-
» νιον, αὐλῶς σιῶμεν ἐν πόλει ζώντος
» θεοῦ, καὶ ἐποπτεύσωμεν νοῦ, θεότητα
» αὐλοῦ Πατρὸς καὶ Πνεύματος, ἐν Υἱῷ
» Μονογενεὶ ἀπαστράπτουσιν. (Ἰωάνν.
Δαμασκ. 6η Ἀνγούστου. Ὁδὴ θ').

2

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ
ΣΤΑΔΙΟΥ 56

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἀναπτύξεως τοῦ μοναχικοῦ βίου.—Τὸ
"Ἅγιον" Ὄρος καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ἱεραὶ Μοναί.—Ἐπίτο-
μοι βιογραφίαι τῶν ἐπισημοτέρων Ἀγιορειτῶν ἁγίων
Πατέρων.—Πλεονεκτήματα καὶ καθήκοντα τοῦ μονα-
χικοῦ βίου (ὑπὸ Φενελῶνος).—Χάρτης τῆς Χερσο-
νήσου τοῦ Ἀγίου Ὄρους.

«Δευτέ μοι πείθεσθε λαοί, ἀναβάντες
» εἰς τὸ "Ὄρος τὸ Ἅγιον τὸ ἐπουρά-
» νιον, αὐλῶς στῶμεν ἐν πόλει ζῶντος
» θεοῦ, καὶ ἐποπτεύσωμεν νοῖ, θεότητα
» αὐλὸν Πατρὸς καὶ Πνεύματος, ἐν Υἱῷ
» Μονογενεὶ ἀπαστράπτουσαν». (Ἰωάνν.
1 Δαμασκ. 6η Αὐγούστου. Ὁδὴ θ').

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ
ΣΤΑΔΙΟΥ 56

Τὸ βιβλ.
ἱερῶν Π. Πατέρων
Γρηγόριος Μοναχ.
Ἀγιορειτῆς
22/10/15
Ἰνθύνει

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- 1) *Ἡ Χερσόνησος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἀθῶ*. Κοσμᾶ Βλάχου. 1913. Βόλος.
- 2) *Ἱστορία Λαυσαϊκή*. Αὔγουστίνου Ἱορδ. 1913. Ἱεροσόλυμα.
- 3) *Συναξαριστής*. Δουκάκη. Ἀθῆναι. 1889.
- 4) *Histoire Ecclésiastique*. Eleury. 1855. Paris.
- 5) *Ἀθωνικὸν Πατερικόν*. (Ἐκδόσεις τοῦ ρωσικοῦ Κοινοβίου ἐν Μόσχᾳ 1897. Ρωσιστί).
- 6) *Ὁδηγὸς εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος*. (Ἐκδόσεις τοῦ ῥωσικοῦ Κοινοβίου ἐν Μόσχᾳ 1903. Ρωσιστί).

ΤΗΙ ΔΕΚΑΡΙΘΜΩΪ ΣΕΠΤΗΙ ΧΟΡΕΙΑΙ

ΤΩΝ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΩΝ

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΙΑΣ

ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΟΥ

ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Ο ΠΟΝΗΣΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Προτιθέμενοι νὰ ἐκδόσωμεν τὸν «*περὶ πλεονεκτημάτων καὶ καθηκόντων τοῦ μοναχικοῦ βίου*» Λόγον τοῦ Φενελῶνος, ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ προτάξωμεν *προλεγόμενά τινα* περὶ τοῦ καθόλου μοναχικοῦ βίου, περὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, (ἐνθα ἐπὶ τοσοῦτον ἤκμασε καὶ ἀκμάζει ὁ μοναχικὸς βίος), καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἱερῶν Μονῶν μετ' ἐπιτόμων βιογραφιῶν τῶν ἐπισημοτέρων ἁγιορειτῶν ἁγίων Πατέρων. Τοῦτο δέ, ἵνα τὸ ἀνὰ χεῖρας ἐχχειρίδιον ἡμῶν δυνηθῇ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς μὲν τοὺς ἐνδυθέντας ἢ σκοποῦντας νὰ ἐνδυθῶσι τὸ μοναχικὸν φόρεμα, ὡς ἐπίτομός τις μελέτη τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ ἐπίγνωσιν τῶν πλεονεκτημάτων καὶ καθηκόντων τῆς οἰκείας θέσεως· εἰς δὲ τοὺς ἐπισκεπτομένους τὸ Ἁγιον Ὄρος καὶ στερουμένους παντὸς ἑτέρου τοιούτου βοηθήματος, ὡς πρόχειρος ὁδηγὸς καὶ συνέκδημος τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀποδημίας· εἰς πάντας δὲ τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς ὡς θρησκευτικὴ τις μελέτη διϋπνίζουσα καὶ ἐπιρρωννύουσα τὰ ἐν αὐτοῖς θρησκευτικὰ συναισθήματα.

Ἐγγραφον ἐν ἁγίῳ Ὄρει Ἀθῶ, ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ Ξηροποτάμου, Ἀπριλίου 1ῃ 1915.

Ὁ πονήσας

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ

§ 1. Περί τῆς ἀρχῆς καὶ ἀναπτύξεως τοῦ μοναχικοῦ βίου.

Τὰ εὐαγγελικὰ παραγγέλματα διαιροῦνται εἰς ἐντολάς ἢ ἐπιτάγματα καὶ εἰς παραινήσεις ἢ συμβουλὰς. Καὶ αἱ μὲν ἐντολαὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ τηρῶνται ὑπὸ πάντων τῶν χριστιανῶν τῶν κηδομένων τῆς ἰδίας σωτηρίας· αἱ δὲ παραινήσεις ἀφορῶσι μόνον τοὺς σπεύδοντας πρὸς τὴν τελειότητα, κατὰ τὸ «εἰ θέλειος τέλειος εἶναι» (Ματθ. ιθ' 21) καὶ «ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω». (αὐτ. 13). «Τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας (λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος) τὰ μὲν ἀνάγκην ἔχει τοῖς ἐπιταττομένοις, ἃ καὶ μὴ φυλάττουσι κίνδυνος, τὰ δὲ οὐκ ἀνάγκην, αἵρεσιν δέ, ἃ φυλάττουσι μὲν τιμὴν καὶ ἀντίδοσιν, μὴ φυλάττουσι δὲ οὐδ' ὄντινοῦν κίνδυνον». (Κατὰ Ἰουλιανοῦ στηλιτευτικὸς Α' § 91).

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ κηρύγματος οἱ ὁπαδοὶ τοῦ νέου δόγματος συνήρχοντο ἐν ἰδιαιτέρῳ τινὶ οἰκήματι (ὡς μὴ ὑπαρχόντων εἰσέτι χριστιανικῶν ναῶν), ἐνθα ἐτέλουν τὰ τῆς λατρείας καὶ ἐδιδάσκοντο ὑπὸ τῶν ποιμένων τὰ εὐαγγελικὰ διδάγματα, συμφώνως πρὸς τὰ ὅποια ὤφειλον νὰ ρυθμίζωσι τὰ ἥθη καὶ τὰς πράξεις τοῦ καθημερινοῦ αὐτῶν βίου. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς νέας θρησκείας, ἃ τε ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου στρεφόμενοι, διετήρουν βεβαίως τὰς ἀπαιτούμενας σχέσεις πρὸς αὐτόν, χωρὶς ὅμως νὰ συμμορφῶνται πρὸς τὰ ἀξιώματα τοῦ κόσμου. Εἶχον ἐπομένως οἰκίαν, γυναῖκα καὶ τέκνα· ἐξήσκουν τέχνας καὶ δημοσίους ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους· καὶ ἐνὶ λόγῳ δὲν ἀπέφευγον πᾶν ὅ,τι ἐπεβάλλετο αὐτοῖς ὡς καθήκον πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πατρίδα, ἣτις ἔθρεψεν αὐτούς· καίτοι τινὲς ἐξ αὐτῶν, ἀφορῶντες πρὸς τὴν εὐαγγελικὴν τελειότητα, παρητοῦντο καὶ αὐτοῦ τοῦ γάμου διὰ τὸ ἀπερίσπαστον.

Προϊόντος ὁμως τοῦ χρόνου ὁ χριστιανικὸς κόσμος ἠϋρύνετο, καὶ οἱ ἐθνικοὶ γιγνόμενοι χριστιανοὶ εἰσῆγον βαθμηδὸν τὰς ἑξεις καὶ τὰ ἀποφθέγματα τοῦ κόσμου ἐν τῇ χριστιανικῇ

ἐκκλησίᾳ. Οὕτως ἤρξατο κατὰ μικρὸν ἀλλοιούμενη καὶ χαλα-
 ρούμενη ἢ ἀρχαία ἐκείνη τῶν ἡθῶν αὐστηρότης, οὗ ἔνεκα ἡ
 ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου ἐκπλήρωσις τῶν εὐαγγελικῶν ἐνταλμάτων
 ἀπέβαινεν ὁσημέραι λίαν δυσχερὴς καὶ σχεδὸν ἀδύνατος ('). Διὸ
 θέλοντες ἀκριδέστερον καὶ ἀσφαλέστερον νὰ ἐφαρμόσωσιν
 ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν τὰ εὐαγγελικὰ παραγγέλματα παρητοῦντο
 ὁμιμένως τοῦ γάμου καὶ τῶν φροντίδων, ὥς οὗτος συνεπάγεται,
 ὁπτεμακρύνοντο τῶν πόλεων, κατελάμβανον τὰ ὄρη καὶ τὰς
 ἐρημίας, καὶ ἐξήσκουν ἑαυτοὺς ἐν τῇ εὐσεβείᾳ διὰ νηστείας,
 ἀγρυπνίας καὶ προσευχῆς. Οἱ τοιοῦτοι ἐκαλοῦντο **ἀσκηταί**
 τῆς εὐσεβείας, **ἀναχωρηταί**, **ἐρημιῖται**, **μονάζοντες**.
 Τῶν γενναίων τούτων ψυχῶν τὸν ἑνθεὸν ζῆλον καὶ τὴν πρὸς
 Αὐτὸν ἀφοσίωσιν, δι' ἣν καταλιμπάνοντες τὰ πάντα ἀπέβλε-
 πον πρὸς μόνην τὴν εὐαρέστησιν Αὐτοῦ, ἐπιδοκιμάζων ὁ Κύ-
 ριος, ἀνεδείκνυε καθ' ἑκάστην πολλοὺς ἐξ αὐτῶν φωστῆρας
 καὶ θαυματουργοὺς καὶ οἶονεὶ ἀγγέλους ἐν σώματι, καθιστῶν
 αὐτοὺς ὀνομαστοὺς ἐν ἀπάσῃ τῇ οἰκουμένῃ· οἵτινες καὶ μεγά-
 λας διὰ τοῦτο συνεισέφερον ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν,
 ὑποστηρίζοντες καὶ ἐνισχύοντες τὴν πίστιν τῶν χριστιανῶν,
 ρυθμίζοντες αὐτῶν τὰ ἥθη διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς
 διδασκαλίας αὐτῶν, καὶ ἀνακουφίζοντες αὐτοὺς ἐκ ποικίλων
 μαστίγων διὰ τῶν ἰάσεων, ὥς διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἐπι-
 θέσεως τῶν χειρῶν αὐτῶν ἐτέλει ὁ Κύριος.

Οὕτω κατὰ μικρὸν ἔλαβεν ἀρχὴν ὁ μοναχικὸς βίος, ὅστις
 πρώτην αὐτοῦ κοιτίδα ἔσχε τὴν Αἴγυπτον καὶ καθηγητὰς
Παῦλον τὸν Θεβαῖον καὶ τὸν **Μέγαν Ἀντώνιον**.

Τοῦ μοναχικοῦ βίου διακρίνομεν κυρίως δύο μορφάς: Τὸν
μοναστικὸν βίον (ἡσυχασταί, ἐρημιῖται, ἀναχωρη-
 ταί), καὶ τὸν **κοινοβιακόν**.

Μεσάζουσιν θέσιν μεταξὺ μοναστῶν καὶ κοινοβιωτῶν κατέ-

(1) «Εἰ δὲ φῆς δυνατὸν εἶναι καὶ ἐν μέσῳ στρεφόμενον
 πάντα κατορθοῦν τὰ τῆς ἀρετῆς, καὶ μὴ παίζων, ἀλλὰ σπου-
 δάζων ἀληθῶς ταῦτα λέγεις, μὴ κατοκνήσης ἡμᾶς διδάξαι τὸ
 καινὸν τοῦτο καὶ παράδοξον μάθημα· οὐδὲ γὰρ βούλομαι πρά-
 γματα εἰκῇ τοσαῦτα ἔχειν, οὐδὲ τοσούτοις ἀπέχθесθαι μάτην.
 Ἀλλὰ γὰρ οὐ δύναμαι τοῦτο μαθεῖν· οὐ γὰρ ἔατε ὑμεῖς, καὶ
 δι' ὧν λέγετε καὶ δι' ὧν ποιεῖται, ἀντιφθεγγόμενοι». (Χρυσό-
 στομος. Πρὸς πιστὸν πατέρα. § 7. Τόμ. Α'. ἔκδοσις Mont-
 faucon καὶ Πατρολογίας Migne Τόμ. MZ').

χει ὁ **Σκητιωτικὸς** (ἐν Αἰγύπτῳ) βίος, καὶ ὁ **Λαυρεωτικὸς** (ἐν Παλαιστίνῃ) βραδύτερον.

Εἰς τοὺς μοναστὰς ὑπάγεται καὶ μία ἄλλη τάξις ἐρημιτῶν, ἡ τῶν καλουμένων **Βοσκῶν**.

Τούτων οἱ μὲν κυρίως **μονασταὶ** ἀναχωροῦντες τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ὄρη καὶ τὰς ἐρημίας μεταδιώκοντες, κατόικουν ἐν σπηλαίοις ἢ αὐτοσχεδίοις τισὶ σκηνώμασι τρεφόμενοι ἢ διὰ λαχάνων ἡμέρων τε καὶ ἁγρίων, ἢ καὶ δι' ἄρτου, ὃν ἐκόμιζεν αὐτοῖς ὁ παραλαμβάνων καὶ πωλῶν τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν, ὅπερ κυρίως ἦτο ἡ κατασκευὴ σφυρίδων ἐκ φύλλων φοίνικος.

Οἱ δὲ **Κοινοδιῶται** κατόικουν ἐν **Κοινοδίοις** Μοναῖς ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν ἐνὸς πνευματικοῦ **Πατρός**, τοῦ **Ἀδδᾶ**, ἢ **Καθηγουμένου**, ὃς καὶ **Ἀρχιμανδρίτης** ἐλέγετο, ὡς ἄρχων τῆς λογικῆς ταύτης τῶν τοῦ Χριστοῦ προβάτων μάνδρας. Εἶχον τὰ πάντα κοινά, ἐσιτίζοντο ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ τραπέζῃ ἅπαντες, καὶ ἐλάμβανον πάντα τὰ χρειώδη αὐτῶν παρὰ τοῦ Καθηγουμένου.

Οἱ **Σκητιῶται** κατόικουν ἕκαστος ἐν ἰδίῳ κελλίῳ ἢ καλύβῃ, καὶ ἐπορίζοντο τὰ χρειώδη τοῦ σώματος ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἐργοχείρου. Ἦσθιον συνήθως ἅπαξ τῆς ἡμέρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τινὲς δὲ καὶ ἀραιότερον. Αἱ καλύβαι αὐτῶν ἔκειντο ἐξ ἱκανῆς ἀποστάσεως ἀπ' ἀλλήλων. Τὰ Σάββατα καὶ τὰς Κυριακάς, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτάς, συνήρχοντο εἰς τινα καθεδρικὸν ναόν, τὸ **Κυριακὸν** λεγόμενον, ἐνθα ἔβλεπον ἀλλήλους, παρεμύθουν τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην παρηγορίας καὶ προθυμοποιήσεως ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἀγῶσι, καὶ μεταλαμβάνοντες τῶν ἀχράντων Μυστηρίων ἐνισχύοντο πρὸς τὰ πνευματικὰ παλαίσματα. Ἐποιμαίνοντο δὲ ὑπὸ τινος διακεκριμένου ἐπὶ συνέσει καὶ ἀρετῇ Γέροντος, τοῦ **Πρεσβυτέρου** τῆς Σκήτεως, ὅστις ἐπεσκέπτετο τὴν πνευματικὴν κατάστασιν ἐνὸς ἐκάστου, καὶ ἐρρύθμιζε τὰ τῆς πολιτείας αὐτῶν. Οἱ Σκητιῶται ἔλαβον τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἐρήμου τῆς **Σκήτεως** (ἐν Αἰγύπτῳ), ἐν ἣ ἐγκατεστάθησαν τό πρῶτον. Ἀνάλογος τοῦ σκητιωτικοῦ βίου εἶναι καὶ ὁ ἐν Παλαιστίνῃ ἀναφανείς βραδύτερον Λαυρεωτικὸς βίος, μετὰ τῆς διαφορᾶς, ὅτι ἐν αὐτῷ δὲν ἐγίνοντο δεκτοὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς οἱ ἀποτασσόμενοι τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἔπρεπε πρῶτον νὰ διαπαιδαγωγηθῶσιν ἐπὶ μακρὸν ἐν τῷ Κοινοδίῳ· ἐνθα, ὅταν ἐφαίνοντο δόκιμοι καὶ δυνάμενοι πλέον νὰ ἀγωνισθῶσι καὶ κατὰ μόνας, τότε ἐνεκρίνετο ἡ εἰς τὴν Λαύραν εἰσαγωγή αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Καθηγουμένου.

Οἱ **Βοσκοὶ** δὲ ἦσαν ἐρημίται διεσπαρμένοι κυρίως ἀνά

τὴν Συρίαν μεταξὺ Ἑδέσσης καὶ Νισίβης. Ἐλέγοντο οὕτως, διότι ἦσαν οἷονεὶ νομάδες μὴ ἔχοντες μόνιμον κατοικίαν, ἀλλὰ περιφερόμενοι ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ τρεφόμενοι, καθάπερ τὰ βοσκήματα, ἐκ χόρτων μόνον, ἅτινα, ἐξερχόμενοι κατὰ τὴν ὥραν τῆς μεταλήψεως τῆς τροφῆς ὡς ἐπὶ νομὴν ἐπὶ τὸ ὄρος, ἀνεζήτουν καὶ ἀνασπῶντες διὰ τινος μαχαιριδίου ἔτρωγον. Κατόκουν ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν βράχων καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς, προσευχόμενοι καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεόν· ὁ δὲ τόπος, ἐνθα κατελάμβανεν αὐτοὺς ὁ θάνατος, ἐγίνετο αὐτοῖς τάφος. Οὕτως ἀναφέρει περὶ αὐτῶν ὁ ἅγιος Ἐφραίμ ὁ Σύρος, (Φλερὺ ἱστορ. ἐκκλησ. βιβλ. 17ον VII).

Ταῦτα ἐν συνόψει περὶ μορφῶν τοῦ μοναχικοῦ βίου, οὗτινος τὰ σπέρματα κατεβλήθησαν ὑπὸ τινων ἀσκητῶν τῶν πρώτων τῆς Ἐκκλησίας αἰώνων, τῶν καλουμένων **θεραπευτῶν**. Οἱ θεραπευταὶ ὑπῆρχον εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου, περισσότερον ὅμως ἦσαν διαδεδομένοι ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἰδίως περὶ τὴν Ἀλεξανδρείαν. Ὄνομάζοντο θεραπευταί, ἢ διότι ἐπεμελοῦντο τὴν θεραπείαν τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς αὐτῶν, ἢ διότι ἀφιέρωσαν ἑαυτοὺς ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ θεραπεύειν (ἤτοι λατρεύειν) τὸ θεῖον. Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀλεξανδρέων, ἣν συνήγαγεν ὁ Εὐαγγελιστῆς Μάρκος, ἀπετελεῖτο οὐ μόνον ἐξ Ἑλλήνων, Ἰουδαίων καὶ Αἰγυπτίων, ἀλλὰ καὶ ἐκ παντὸς ἔθνους ἁλλοδαπῶν (Σύρων, Λίβων, Κιλικίων, Αἰθιοπῶν, Ἀράβων, Βακτριανῶν, Σκυθῶν, Περσῶν καὶ Ἰνδῶν), οὓς προσεῖλκυε τὸ ἐμπόριον τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης, ἣτις ἦτο ἡ δευτέρα μετὰ τὴν Ρώμην πόλις τοῦ κόσμου καὶ ἡ πρώτη κατὰ τὸ ἐμπόριον. Τῆς ἐκκλησίας ταύτης ἡ καλλιτέρα μερὶς φαίνεται νὰ ἦσαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἰδίως οἱ θεραπευταί.

Οἱ **Θεραπευταὶ** οὗτοι ἦσαν κατὰ πολὺ διάφοροι τῶν **Ἑσσηνῶν**, οἵτινες ἠύρίσκοντο μόνον ἐν Παλαιστίνῃ καὶ δὲν ὑπερέβαινον τὸν ἀριθμὸν τῶν 4,000.

Οἱ μὲν **Ἑσσηνοὶ** ἢ Ἑσσαῖοι φεύγοντες τὰς μεγαλοπόλεις κατόκουν ἐν ταῖς κώμας, ἐκαλλιέργουν τὴν γῆν, ἐξήσκουν μόνον τὰς ἀθῶας τέχνας, καὶ ἀπεῖχον τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς ναυτιλίας. Ἐζων βίον κοινοβιακόν, ἐσθίοντες εἰς μίαν κοινὴν τράπεζαν, καὶ ἐφόρουν λευκὰ φορέματα, ἅτινα παρελάμβανεν ἕκαστος ἐκ τοῦ κοινοῦ τῆς ἀδελφότητος. Ἦσαν φιλόξενοι, περιεποιοῦντο μεγάλως τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ ἀπεκόμιζον εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον πᾶν ὅ,τι ἐπορίζετο ἕκαστος ἐκ τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ ἐργασίας. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν φοβούμενοι τὰς ἀπιστίας καὶ δυστροπίας τῶν γυναικῶν ἀπέφευγον καὶ τὸν

γάμον ζῶντες ἐν σωφροσύνῃ καὶ ἐγκρατείᾳ. Τοὺς μέλλοντας νὰ καταταγῶσιν εἰς τὸ τάγμα αὐτῶν ἐδοκίμαζον ἐπὶ τρία ἔτη. Ἦσαν οἱ δεισιδαιμονέστεροι ἐκ πάντων τῶν Ἰουδαίων, μὴ παραδεχόμενοι τὴν ἡθικὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ πάντα εἰς τὴν εἰμαρμένην ἀποδιδόντες, καὶ ἐτήρουν μετὰ μεγάλης ἀκριβολογίας τὰς νομικὰς παρατηρήσεις. Τὰ περὶ τῶν ἐθίμων αὐτῶν ἀναφέρει λεπτομερῶς ὁ Ἰώσηπος. (Ἰουδ. ἀρχ. XIII καὶ XVIII. Φλερύ. Ἱστορ. ἐκκλ. Α'. IV.). Τὰ μὲν λοιπὸν περὶ Ἑσσηνῶν ταιαῦτα.

Οἱ δὲ **Θεραπευταὶ** φεύγοντες τὰς πόλεις κατῴκουν ἰδίως ἐξοχικά τινα μέρη πλησίον τῆς Μαρεώτιδος λίμνης. Τὰ οἰκήματα αὐτῶν ἦσαν μὲν ἀπεμονωμένα χάριν τῆς μοναξίας, οὐχὶ ὅμως καὶ κατὰ πολὺ ἀπομεμακρυσμένα, διὰ νὰ δύνανται νὰ ὑπερασπίζωνται ἀλλήλους ἐν περιπτώσει ἐπιδρομῆς ληστῶν. Τὸ οἶκημα ἐκάστου θεραπευτοῦ ἐν ᾧ ἦν καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ εὐκτήριον, ὠνομάζετο **σεμνεῖον** ἢ **μοναστήριον**. Ἐν τοῖς σεμνείοις τούτοις ἐνδιαιτώμενος ἕκαστος θεραπευτὴς ἐτέλει τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ ἐξασκήσεις, ἔψαλλε καὶ ἐμελέτα τὰ ἱερὰ βιβλία. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἔτρωγε πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. τινὲς δὲ ἐν διαστήματι τριῶν ἢ καὶ ἐξ ἡμερῶν ἔτρωγον ἅπαξ μόνον. Ἡ τροφή αὐτῶν ἦτο λιτή, συνισταμένη ἐξ ἄρτου, ἁλατος, ὑσώπου, καὶ ὕδατος. Τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου συνήγοντο εἰς τινα καθολικὸν ναὸν κεχωρισμένον εἰς δύο μέρη διὰ τοίχου δύο ἢ τριῶν πήχεων ὕψους, ἵνα οὕτω αἱ γυναῖκες εὐρίσκωνται κεχωρισμέναι τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀκροῶνται τῆς ἱερᾶς διδασκαλίας χωρὶς νὰ βλέπωνται. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἣν ἐξόχως ἐώρταζον, συνήρχοντο λευχειμονοῦντες καὶ ἐπανηγύριζον, ἐσθίοντες ἅμα εἰς μίαν κοινὴν τράπεζαν, Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ταύτῃ πανδαισίᾳ ἡ τροφή αὐτῶν ἦτο ἡ αὐτή. Μετὰ τὸ δεῖπτον ἡγείροντο ἅπαντες ὁμοῦ ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης καὶ διαιρούμενοι εἰς δύο χορούς, (ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν) ἔψαλλον διαφόρους ᾠδὰς χορεύοντες καὶ κροτοῦντες τὰς χεῖρας καὶ ἑξαλλοὶ ὑπὸ τῆς χαρᾶς δεικνύμενοι, κατὰ τὴν ἀπαίτησιν τῆς ᾠδομένης ᾠδῆς. Κατόπιν συνήπτοντο εἰς ἓνα χορὸν κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων Ἑβραίων τῶν διαβάντων τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. Τοιαύτη ἦτο ἡ διαγωγή καὶ τὰ ἔθιμα τῶν Ἰουδαίων τούτων θεραπευτῶν, οὓς ἀναφέρει Φίλων ⁽¹⁾ ὁ Ἰουδαῖος ἐν τινι λόγῳ

(1) Ὁ ἅγιος Ἰερώνυμος συγκαταλέγει τὸν Φίλωνα μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων διὰ τοῦτο καὶ μόνον, διότι (λέγει)

περὶ θεωρητικοῦ βίου ἱκετῶν, καὶ οἵτινες πολὺ πιθανὸν νὰ ἡσπάσθησαν βραδύτερον τὸν χριστιανισμόν. Εἴτε ὁμοῦς ἡσπάσθησαν βραδύτερον τὸν χριστιανισμόν οἱ θεραπευταί, εἴτε μή, τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐποχῆς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου ὑπῆρχον πολλοὶ Χριστιανοί, οἵτινες, ποθοῦντες νὰ φθάσωσι κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὴν χριστιανικὴν τελειότητα, ἐξήρχοντο ἐκ τῶν πόλεων καὶ ἐζῶν ἐν τοῖς ἐξοχικοῖς χωρίοις τῶν περιχώρων τῆς Ἀλεξανδρείας, μελετῶντες τὰς Γραφάς, προσευχόμενοι, νηστεύοντες, ἐργαζόμενοι διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν, καὶ μόνον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τροφῆς μεταλαμβάνοντες. (Φλερὺ ἱστ. ἐκκλ. βιβλ. Β' ΥΙ).

Ὁ οὕτω λοιπὸν κατὰ πρῶτον ἐν Αἰγύπτῳ ἀναφανείς καὶ ἀναπτυχθεὶς μοναχικὸς βίος μετεφέρθη βραδύτερον διὰ τοῦ μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου Ἰλαρίωνος τοῦ μεγάλου εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἐνθα ἰδρύθησαν πολλὰ Μοναστήρια, Λαῦραι καὶ ἀσκητήρια, ἐν οἷς διέπρεψαν ἄνδρες σπουδαῖοι καὶ ἐπιφανεῖς, οἵτινες ὑπῆρξαν περιώνυμοι διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, ἀναδειχθέντες ἐφάμιλλοι πρὸς τὸν μέγαν Ἀντώνιον. Τοιοῦτοι ἦσαν ὁ μέγας Ἰλαρίων, ὁ μέγας Εὐθύμιος, ὁ ἅγιος Χάριτων, ὁ ἅγιος Κυριακὸς, Σάββας ὁ ἡγιασμένος, Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης καὶ ἄλλοι. Ὁ μοναχικὸς βίος ἐξηπλώθη ἐπίσης καὶ εἰς τὸ Σίναϊον ὄρος, εἰς τὴν Συρίαν καὶ εἰς ἅπασαν τὴν χριστιανικὴν Ἀνατολήν, καὶ τὴν Δύσιν.

Ἀλλ' ἐν Αἰγύπτῳ, Παλαιστίνῃ, Συρίᾳ τε καὶ Ἀραβίᾳ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀκμάζῃ ἐπὶ πολὺ ὁ μοναχικὸς βίος καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διὰ τὰς πυκνάς ἐπιδρομὰς τῶν Ἀράβων καὶ τῶν λοιπῶν γειτονικῶν βαρβάρων ἐθνῶν, οἵτινες διήρπαζον

περιγράφων ὁ Φίλων τὴν ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου ποιη-
ματινομένην Ἐκκλησίαν τῶν Ἀλεξανδρέων τρέπεται εἰς ἔπαινον
τῶν ἡμετέρων· ποιεῖ δὲ τοῦτο (λέγει), διότι, ὅτε τὸ δεύτερον
ἀπεστάλη πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τοῦ ἔθνους αὐτοῦ εἰς
Ρώμην ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος, ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ ἀποστόλου
Πέτρου, οὗ ἕνεκα κοσμεῖ δι' ἐπαίνων τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ εὐαγ-
γελιστοῦ Μάρκου, ὅστις ἦτο μαθητῆς τοῦ ἀποστ. Πέτρου
*Aiunt hunc.... cum secunda vice venisset ad Claudium,
in eadem urbe locutum fuisse cum apostolo Petro ejusque
habuisse amicitias et ob hanc causam etiam Marci, disci-
puli Petri apud Alexandriam sectatores ornasse laudibus
suis.*» (Cap. XI.). Ἐνθα βλέπομεν, ὅτι οἱ θεραπευταὶ οὗτοι
ἐκλαμβάνονται ὡς χριστιανοὶ ὑπὸ τοῦ ἁγ. Ἰερωνύμου.

καὶ κατέστρεφον συχνάκις τὰ ἱερὰ ταῦτα μοναχικὰ σκηνώματα. Διὸ καὶ ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 8ου ἤδη αἰῶνος νὰ μαραίνηται καὶ νὰ μεταφέρηται βαθμηδὸν εἰς μέρη ἤκιστα ὑποκείμενα εἰς βαρβαρικὰς ἐπιδρομὰς. Ὅθεν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 9ου αἰῶνος βλέπομεν τὸν μοναχικὸν βίον ἀναπτυσσόμενον ἐν Ἀθωνί, ἐν τῷ **Ἀγιωνύμῳ** τούτῳ **Ὄρει**, ἐνθα καὶ ἔμελλε νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ μακρὸν καὶ νὰ διαιωνίσῃ, οὕτως εἰπεῖν, διαμένων ἀνώτερος πάσης προσβολῆς, μεθ' ὅλας τὰς καιρικὰς περιπετείας τοῦ ἔθνους ἡμῶν, καὶ τὴν χαλάρωσιν καὶ ψυχρότητα τῆς πίστεως τῶν τελευταίων τούτων χρόνων. Ὁ μοναχικὸς βίος ἐν Ἀθωνί ἀπετέλεσεν ἰδιαιτέραν τινὰ μοναχικὴν ὁμοσπονδίαν περιβληθεῖσαν διὰ τοῦ κύρους τῶν προνομίων ἅπερ ἀπένειμαν αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου καὶ ἅπερ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐπεκύρωσαν βραδύτερον καὶ αὐτοὶ οἱ Σουλτᾶνοι. Οὕτως δ' Ἀθως ἐγένετο ἰδιάζουσα ἐστία τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἀκρόπολις τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ τὸ μόνον μέχρι τῆς σήμερον καταφύγιον τῶν ἀληθῶς ἀπαρνούμενων τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου. Διὸ καὶ ἐκλήθη **Ἅγιον Ὄρος**, καὶ ἐπίγειος κληρὸς τῆς Θεομήτορος, ἥτις ἐμφανισθεῖσα κατ' ὄναρ εἰς τὸν πρῶτον ἡσυχαστὴν τοῦ Ὄρους **Πέτρον τὸν Ἀθωνέτην** (καθάπερ ὁ βιογράφος αὐτοῦ ἱστορεῖ) εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἐξέλεξε τὸ Ὄρος τοῦτο ὡς ἰδιάζουσαν κατοικίαν τῶν θελόντων νὰ ἀπαρνηθῶσι τὰ τοῦ κόσμου καὶ νὰ ἀφιερῶσιν ἑαυτοὺς ἀποκλειστικῶς τῷ Θεῷ διὰ τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ ὑπέσχετο νὰ ᾔηται χορηγὸς πάντων τῶν ἀναγκαιούτων αὐτοῖς ἐν τῷ παρόντι βίῳ, ἀρωγὸς ἐν τοῖς πνευματικοῖς παλαίσμασι, καὶ ἐγγυητὴς τῆς αἰωνίου αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν μὴ ἀμελῶσιν ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς πόνοις καὶ ἰδρῶσι.

§. 2. Τὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἀθωνος καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ἱερὰ Μοναί.

Τὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἀθωνος, ἀποτελοῦν μίαν τῶν τριῶν γλωσσῶν τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, εἶναι χώρα πλήρης φυσικῶν χαρίτων καὶ καλλονῶν, κατάφυτος ὑπὸ ποικίλης αὐτομάτου βλαστήσεως, ἀρδευομένη ὑπὸ ἀφθόνων διαυγῶν καὶ ψυχρῶν ὑδάτων, καὶ περιρρεομένη σχεδὸν πάντοθεν ὑπὸ θαλάσσης.

Ἡ χώρα αὕτη εἶναι γνωστὴ ὡς ἰδιάζουσα κατοικία Μοναχῶν καὶ ἐστία τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ ἀπὸ τοῦ 9ου ἤδη αἰῶνος, κατὰ τὰς βεβαίας ἱστορικὰς εἰδήσεις. Ἐὰν δὲ δώσωμεν προσοχὴν εἰς τὰς φερομένας παραδόσεις, ὧν ἡ βεβαιότης δὲν

δύναται νὰ ἀποδειχθῇ, θὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κατῴκουν μοναχοὶ ἐν ἁγίῳ Ὄρει.

Ἐπειδὴ πολλαὶ τῶν ἐν ἁγίῳ Ὄρει Μονῶν ἰδρύθησαν ἢ εὐηργετήθησαν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι βυζαντινοὶ καὶ λόγιοι τοῦ Ἑθνους καταφυγόντες εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἠσπάσθησαν τὸν μοναχικὸν βίον, διὰ τοῦτο δ' ἐν ἁγίῳ Ὄρει μοναχισμὸς συνδέεται στενῶτατα πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ Βυζαντίου. Διὸ καὶ ὁ γινώσκων τὴν βυζαντηνὴν ἱστορίαν δὲν δύναται νὰ ἀγνοῇ παντάπασιν τὸν Ἄθωνα.

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἀνεφάνησαν οἱ μοναχοὶ ἐν Ἀθωνι μέχρι τῆς σήμερον ἐγένοντο πολλαὶ παραλλαγαὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου, πολλὰ μοναστήρια καὶ μονίδρια ἐρημωθέντα ἐξέλιπον, καὶ πολλαὶ νεώτεραι καὶ μεγαλοπρεπέστεραι Μοναὶ ἀνιδρύθησαν ⁽¹⁾.

(1) Πρὸ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς ὑπῆρχον ἱκαναὶ πόλεις ἢ πολίσματα ἐν τῇ Ἀθωϊκῇ (ἥτις **Ἀκτὴ** ἢ **Ἀθως** ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο)· τούτων μνεῖαν ποιοῦνται οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ καὶ γεωγράφοι, οἵτινες ἀναφέρουσι καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ξέρξου γενομένην τομὴν τῆς χερσονήσου, ἣν ὁ ὑπερήφανος ἐκεῖνος μονάρχης διέταξε «δεῖσας μάλιστα, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, τὸν περίπλοον τοῦ Ἀθω, ὅτι τῷ προτέρῳ ἔτει ποιεύμενος ταύτη τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπειαισε». (VI, 95)· «ἐπιπесὼν γὰρ ὀφει περιπλέουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πλήθει πολλὰς τῶν νέων ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἀθων· λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νέων τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεσιότης εὐρύσης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἀθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἐπισιτέατο, καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγει»· (Ἡρόδ. VI. 44). «ὁ γὰρ Ἀθως ἐστὶν ὄρος μέγα τε καὶ ὀνομαστόν, ἐς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον ὑπὸ ἀνθρώπων. Τῇ δὲ τελευτᾷ ἐς τὴν ἡπειρον τὸ ὄρος, χερσονησοειδὲς τέ ἐστι καὶ ἰσθμὸς ὥς δυνώδεκα σταδίων.... Ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς τὸν τελευτᾷ ὁ Ἀθως, **Σάνη** πόλις ἐλλὰς οἴκηται, αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης, ἔσω δὲ τοῦ Ἀθω οἰκημέναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτιδας ἀντὶ ἡπειρωτίδων ὄρμητο ποιεῖν· εἰσὶ δὲ αἶδε : **Δῖον**, **Ὀλόφυξος**, **Ἀκρόθων**, **Θύσσοι**, **Κλεωναί**.» (Ἡρόδ. VII 23). «Βρασίδας μετὰ τὴν Ἀμφιπόλεως ἄλωσιν, ἔχων τοὺς ξυμμάχους, στρατεύει ἐπὶ τὴν **Ἀκτὴν** καλουμένην. Ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διωρύγματος ἔσω προὔχουσα, καὶ ὁ Ἀθως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τε-

Σήμερον τὸ ἅγιον Ὅρος ἀριθμεῖ 20 ἱερὰς Μονάς, αἵτινες καθ' ἱεραρχικὴν σειρὰν τεταγμέναι εἶναι αἰ ἐξῆς : 1) Ἡ ἱερὰ Μονὴ μεγίστης Λαύρας, 2) ἡ τοῦ Βατοπεδίου, 3) ἡ τῶν Ἰδίων, 5) ἡ τοῦ Χελανδαρίου, 5) ἡ τοῦ Διονυσίου, 6) ἡ τοῦ Κουτλουμουσίου, 7) ἡ τοῦ Παντοκράτορος, 8) ἡ τοῦ Ξηροποτάμου, 9) ἡ τοῦ Ζωγράφου, 10) ἡ τοῦ Δοχειαρίου, 11) ἡ τοῦ Καρακάλλου, 12) ἡ τοῦ Φιλοθέου, 13) ἡ Σιμόπετρα, 14) ἡ τοῦ ἁγίου Παύλου, 15) ἡ τοῦ Σταυρονικήτα, 16) ἡ τοῦ Ξενοφώντος, 17) ἡ τοῦ Γρηγορίου, 18) ἡ τοῦ Ἐσφιγμένου, 19) ἡ τῶν Ρώσων (ἡ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος), καὶ 20) ἡ τοῦ Κωνσταμονίτου.

Τούτων 11 εἶναι **κοινόδιοι**. αἰ ἐξῆς : Ἡ Διονυσίου, Κουτλουμουσίου, Ζωγράφου, Καρακάλλου, Σιμόπετρα, Ἁγίου Παύλου, Ξενοφώντος, Γρηγορίου, Ἐσφιγμένου, ἡ τῶν Ρώσων, καὶ ἡ τοῦ Κωνσταμονίτου. Αἱ δὲ λοιπαὶ 9 **ιδιόρρυθμοι**.

Τὸ **κοινοδιακὸν** σύστημα ὑποχρεοῖ τοὺς μοναχοὺς νὰ ἀσκῶσιν ἀκτημοσύνην, ἐσθίωντες ἅπαντες ὁμοῦ εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν, λαμβάνοντες τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτοῖς ἐνδύματα παρὰ τοῦ κοινοῦ τῆς Μονῆς.

Τὸ δὲ **ιδιόρρυθμον** σύστημα ἐπιτρέπει τῷ μοναχῷ τὴν κατ' ἀρέσκειαν ἐν τῷ ἰδίῳ δωματίῳ διαίταν χορηγουμένων αὐτῷ ἐκ τοῦ κοινοῦ τῆς Μονῆς τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων τροφίμων, καὶ μικροῦ τινος ἐτησίου μισθοῦ διὰ τὰς λοιπὰς αὐτοῦ ἀνάγκας. Πλήν, ἐκάτερον τῶν συστημάτων ἔχει τὰ ἴδια αὐτοῦ πλεονεκτήματα ἅμα καὶ μειονεκτήματα.

Αἱ κοινόδιοι Μοναὶ διοικοῦνται ὑπὸ τοῦ Καθηγουμένου συνεργαζομένου μετὰ τῶν Ἐπιτρόπων καὶ τοῦ συμβουλίου τῶν Γερόντων, αἱ δὲ ιδιόρρυθμοι ὑπὸ τῆς Συνάξεως τῶν Προϊ-

λευτῶ εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Πόλεις δὲν ἔχει **Σάνην** μὲν, Ἀνδρίων ἀποικίαν παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐς δὲ τὸ πρὸς Εὐβοίαν πέλαγος τετραμμένην· τὰς δὲ ἄλλας **Θύσσον** καὶ **Κλεωνάς**, καὶ **Ἀκροθώους**, καὶ **Ὀλόφυξον** καὶ **Δῖον**, αἱ οἰκοῦνται ξυμμίκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων· καὶ τι καὶ χαλκιδικὸν ἐν βραχύ, τὸ δὲ πλεῖστον πελασγικόν.... κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσι» (Θουκιδίδης Δ'. 109). Περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ὥρυσσον τὴν διώρυχα βλέπε Ἡρόδοτον (βιβλ. ΥΠ 22—25.). Σημειωτέον ὅτι σήμερον μόλις πού διακρίνονται τὰ ἔχνη τῆς διώρυγος.

σταμένων διοριζούσης κατ' ἔτος δύο ἢ τρεῖς Ἐπιτρόπους. (¹)

(¹) Τὸ πάλαι οἱ Καθηγούμενοι τῶν Κοινοβίων ἤσαν κυρίως ἐπιτετραμμένοι τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς διοικήσεως καὶ ἐπισκέψεως τῶν συνειδήσεων τῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν αὐτῶν τεταγμένων ἀδελφῶν. Ὅντες δηλ. πλήρεις πνευματικῆς διακρίσεως καὶ ἐμπειρότατοι τῶν ψυχῶν κυβερνῆται, ἐξεπλήρουν ἔργον πνευματικοῦ ποιμένος, ἐξήταζον τὰ τῆς συνειδήσεως ἐνὸς ἐκάστου, ἐψυχολόγουν τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, καὶ διερρύθμιζον τὴν πολιτείαν αὐτοῦ, διατάττοντες ἐνὶ ἐκάστῳ τὰς ἀναλόγους πνευματικὰς ἀσκήσεις πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ζητουμένης, κατὰ τὸ δυνατόν, ἠθικῆς ἐκάστου τελειοποιήσεως. Τὸ ἔργον δὲ τῆς οἰκονομίας, τὸ ἀφορῶν τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας καὶ ὑποθέσεις τῆς Μονῆς, ἦτο ἀνατεθειμένον εἰς τὸν **Οἰκονόμον** ἢ **Πραιπόσιτον** τῆς Μονῆς καὶ τὸ συμβούλιον τῶν **Γερόντων** ἐργαζόμενον ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐπίβλεψιν τοῦ Καθηγουμένου. Σήμερον ὅμως οἱ Καθηγούμενοι ἐπέχουσι θέσιν ἀπλοῦ Οἰκονόμου καὶ διχχειριστοῦ τῆς περιουσίας τῶν Μονῶν, καὶ οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ ἀποτελεσματικῆς ἐπισκέψεως συνειδήσεων καὶ ἠθικῆς διαπλάσεως τῶν καρδιῶν, εἰ μὴ που περὶ ἀπλῆς τυπικῆς ἐξαγορεύσεως.

Ἐν ταῖς Ἰδιορρυθμίσι περὶ μὲν τῶν οἰκονομικῶν ὑποθέσεων τῆς Μονῆς φροντίζουσιν οἱ κατ' ἔτος διοριζόμενοι Ἐπίτροποι ἐργαζόμενοι ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐπίβλεψιν τῆς Συνάξεως τῶν Προϊσταμένων. Τὰ δὲ τῆς συνειδήσεως καὶ νομίζονται ὑπὸ τοῦ Πνευματικοῦ, ὃν ἀναγκασίως ἐκάστη ἰδιορρυθμος Μονὴ ὀφείλει ἐντὸς τῶν περιθόλων τῆς νῆς συντηρῆ, καὶ οὐχὶ ἐν ὀρισμέναις ἡμέραις ἐξωθεῖν νὰ προσκαλῇ. Ὁ Πνευματικὸς ἐν ταῖς ἰδιορρυθμίσι Μοναῖς ἐπέχει, τρόπον τινὰ θέσιν τοῦ ἀρχαίου **Πρεσβυτέρου** τῆς Σκλήτεως, ὅς, ὡς προλαβόντες εἴπομεν, ἐπισκέπτετο τὴν ἠθικὴν τῶν ἀδελφῶν κατάστασιν καὶ ἐρρύθμιζε τὰ τῆς πολιτείας αὐτῶν. Τὰ **ἰδιορρυθμα** παρουσιάζουσι τὰ ἐξῆς κοινὰ σημεῖα πρὸς τοὺς ἀρχαίους Σκητιώτας καὶ Λαυρεώτας: 1) Ὅτι ἕκαστος διαιτᾷται ἐλευθέρως ἐν τῷ ἰδίῳ δωματίῳ, ἐξ ἑαυτοῦ προμηθευόμενος πάντα τὰ ἀναγκαζοῦντα αὐτῷ σκεύη καὶ ἐπιπλᾶ, ἐνδύματα καὶ βρώσιμα (πλὴν τῶν ἀναγκαζοτάτων τροφίμων, ὡς εἴπομεν). 2) ὅτι δύναται τὰ ἐκ τοῦ ἐργοχείρου του καὶ τοῦ ἐν τῇ Μονῇ διακονήματός του ποριζόμενα χρήματα νὰ τὰ διαθέσῃ καθὼς βούλεται. 3) ὅτι συνέρχονται ἅπαντες (καθ' ἡμέραν ὅμως) ἐν τῷ καθολικῷ νηῶ πρὸς ἀκρόασιν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ 4) ὅτι ῥυθμίζουσιν ἅπαν-

Κέντρον τοῦ Ἀγίου Ὁρους εἶναι ἡ ἀρχαία Σκήτη τῶν Καρυῶν, ἐν ᾗ ἐδρεύει ὁ **Διοικητής** καὶ ἡ ἱερὰ **Κοινότης** μετὰ τῆς **Ἐπιστασίας**. Τὰ πλεῖστα τῶν οἰκημάτων αὐτῆς μετεβλήθησαν σήμερον εἰς μεγαλοπρεπῆ κτίρια, ἐν οἷς ἐργάζονται διάφοροι χειροτέχναι, ὠρολογοποιοί, ῥάπται, ἀρτοποιοί, χαλκεῖς, ὑποδηματοποιοί, παντοπῶλαι κ.λ.π.

Ἡ **Ἱερὰ Κοινότης** ἀποτελεῖται ἐκ τῶν 20 Ἀντιπροσώπων τῶν ἱερῶν Μονῶν. Αὕτη συνεδριάζουσα μετὰ τῆς Ἐπιστασίας διεξάγει τὰς ἐκάστοτε ἀναφαινομένας ὑποθέσεις τοῦ τόπου. Ἡ ἱερὰ **Ἐπιστασία** ἀποτελεῖται ἐκ 4 Ἐπιστατῶν, οἵτινες λαμβάνονται ἐκ τῶν Μονῶν διαδοχικῶς κατ' ἔτος, καὶ οἵτινες δυνάττον νὰ ᾔναι αὐτοὶ οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν οἰκείων Μονῶν, πλην τοῦ **Πρωτεπιστάτου**, ὅστις κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ μὴ ᾔναι ἐπιφορτισμένος καὶ τὰ καθήκοντα τῶν Ἀντιπροσώπων τῆς ἰδίας Μονῆς. Ὁ Πρωτεπιστάτης ἐπέχει θέσιν τοῦ ἀρχαίου «**Πρώτου τοῦ Ὁρους**» καὶ λαμβάνεται πάντοτε

τὰς τὰς ἀσκήσεις τῆς ἡθικῆς αὐτῶν προόδου συμφώνως πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Πνευματικοῦ τῆς Μονῆς.

Ἐν ταῖς ἰδιορρυθμοῖς Μοναῖς οἱ Προϊστάμενοι κυρίως, καὶ αὐτοὶ μόνοι (πλην ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων), ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ προσλαμβάνειν **ὑποτακτικούς**, ἥτοι μαθητὰς ἀρχαρίους, οὓς προγυμνάζοντες καταλλήλως εἰς τὰ τῆς εὐπειθείας καὶ εὐταξίας μαθήματα καὶ τὰ λοιπὰ μοναχικὰ καθήκοντα, ἀποκείρουσι μετὰ 2 ἢ 3 συνήθως ἔτη μοναχοῦς.

Οἱ **ὑποτακτικοί** ὀφείλουσιν ἰδιαιτέραν εὐπείθειαν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τοὺς ἰδίους **Γέροντας**, ὑπηρετοῦσι τὰς οἰκιακὰς ὑπηρεσίας τοῦ δωματίου, καὶ ἐν γένει ἐκπληροῦσι τὰ ἐκάστοτε ἀνατιθέμενα αὐτοῖς ἔργα. Οἱ δὲ **Γέροντες** φροντίζουν περὶ τῆς ἡθικῆς αὐτῶν μορφώσεως, περὶ τῆς διανοητικῆς αὐτῶν κατὰ τὸ δυνάττον ἀναπτύξεως, περὶ τῆς προμηθείας τῶν ἀπαιτούμενων αὐτοῖς ἐνδυμάτων καὶ λοιπῶν χρειῶν, καὶ ἐν γένει περιέπουσιν αὐτοὺς διὰ βίου διὰ τῆς εὐνοίας καὶ κηδεμονίας αὐτῶν, καὶ χρειᾶς καλούσης προβιβάζουσιν αὐτοὺς βαθμηδὸν καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης συμφώνως πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικούς Κανόνας. Ἐν τισὶ Μοναῖς, ἐὰν ὁ ὑποτακτικὸς ᾔναι δεκτικὸς ἀνωτέρων μαθημάτων ἀποστέλλεται εἰς τινὰ ἱερατικὴν ἢ θεολογικὴν Σχολὴν (ΡΙΖΑΡΙΟΝ, ΧΑΛΚΗΝ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ) πρὸς συμπλήρωσιν τῶν μαθημάτων του, Ἐκ τῶν οὕτω κατὰρτιζομένων καὶ μορφουμένων μοναχῶν λαμβάνονται συνήθως οἱ Προϊστάμενοι τῶν Μονῶν.

ἐκ τῶν ἐξῆς 5 Μονῶν : Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰδῆρων, Χελανδαρίου κρὶ Διονυσίου, ἐξ οὗ καὶ ἡ τοῦ ἔτους ἐκείνου Ἐπιστάσια καλεῖται : Λαυριωτική, Βατοπεδηνή, Ἰδηριτική, Χελανδαρηνή, Διονυσιατική.

Οἱ ἀπαρτίζοντες τὴν Λαυριωτικὴν Ἐπιστάσιαν καὶ συνεργαζόμενοι μετὰ τοῦ Λαυριώτου Πρωτεπιστάτου εἶναι οἱ ἐκ τῶν Μονῶν Δοχειαρίου, Ξεγοφῶντος καὶ Ἐσφιγμένου λαμβανόμενοι Ἐπιστάται.

Οἱ τὴν Βατοπεδηνὴν Ἐπιστάσιαν ἀπαρτίζοντες εἶναι : Ὁ Βατοπεδηνὸς Πρωτεπιστάτης, καὶ οἱ ἐκ τοῦ Κουτλουμουσίου, Καρακάλλου καὶ Σταυρονικήτα Ἐπιστάται.

Οἱ τὴν Ἰδηριτικὴν : Ὁ Ἰδῆρων, Παντοκράτορος, Φιλοθέου, καὶ Σίμωνος Πέτρας.

Οἱ τὴν Χελανδαρηνήν : Ὁ Χελανδαρίου, Ξηροποτάμου, Ἀγίου Παύλου καὶ Γρηγορίου.

Οἱ τὴν Διονυσιατικὴν : Ὁ Διονυσίου, Ζωγράφου, Ρωσικοῦ καὶ Κωνσταμονίτου.

Ἡ Ἱερὰ Ἐπιστάσια ἔχει τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, δικάζει πρωτοδίκως καὶ ἐκπληροῖ ἅμα καθήκοντα δημαρχιακῆς φύσεως.

Ἡ ἀναγνώρισις τῶν μελῶν τῆς Ἐπιστάσιος γίνεται ἐπισήμως ἐν τῷ **Πρωτάτῳ** (καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Σκήτης τῶν Καρυῶν) τῇ 1ῃ Ἰουνίου ἐκάστου ἔτους. Σανάγεται δηλ. διὰ κωδωνοκρουσίας ὁ λαὸς εἰς τὸν Ναόν, καὶ ἐγχειρίζεται τῷ μέλλοντι Πρωτεπιστάτῃ ἡ μέλαινα βακτηρία τοῦ « **Πρώτου τοῦ Ὄρους** » ὑπὸ τοῦ Ἀντιπροσώπου τῆς Μεγίστης Λαύρας, ἀποτείνοντος πρὸς αὐτὸν ἅμα σύντομόν τινα προσφώνησιν, δι' ἧς ὑποδεικνύει αὐτῷ τὰ καθήκοντα, ἅπερ ἀναλαμβάνει καὶ εὐχεται αὐτῷ ἵνα εὐσυνειδήτως ἐκπληροῖ αὐτά.

Λιμὴν τοῦ Ἁγ. Ὄρους, εἰς ὃν προσορμίζονται τὰ τακτικῶς διερχόμενα ἀτμόπλοια, εἶναι ὁ τῆς **Δάφνης**, ἀπέχων ἡμίσειαν ὥραν τῆς Μονῆς τοῦ Ξηροποτάμου, 1 σχεδὸν ὥραν τοῦ Ρωσικοῦ Κοινοβίου καὶ 2 ὥρας ἀπὸ τῶν Καρυῶν.

Ταχυδρομεῖον καὶ τηλεγραφεῖον ὑπάρχει καὶ ἐν Καρυαῖς καὶ ἐν Δάφνῃ. Τηλέφωνον δὲ ἐν Καρυαῖς, ἐν Δάφνῃ καὶ ἐν τισὶ Μοναῖς συγκοινωνούσαις τηλεφωνικῶς μετὰ τῶν Καρυῶν καὶ τῆς Δάφνης.

Ὁ μοναχικὸς πληθυσμὸς τοῦ Ἀγίου Ὄρους ἀνέρχεται εἰς 7,000 περίπου ψυχάς. Τούτων περὶ τὰς 3,000 ὑπολογίζονται Ρῶσσοι· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ὀλίγοι Βούλγαροι, Σέρβοι καὶ Ρουμῶνοι.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν ἐν ταῖς πλείστοις τῶν Μονῶν κυμαίνεται ἀπὸ 70 ἕως 100.

Ἐν Ἀγίῳ Ὄρει βιοῦσι καὶ ὑπὲρ τοὺς χιλίους λαϊκοί. Τούτων οἱ πλείστοι ἐργάζονται, ὡς χειροτέχναι ἐν Καρυαῖς. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς Μοναῖς εἶναι διεσπαρμένοι οὐκ ὀλίγοι ὡς τέκτονες, ξυλουργοί, ἐργάται κ.τ.λ.

Κατὰ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα τῶν Ἀγιορειτῶν Πατέρων τὸ Ἅγιον Ὅρος εἶναι ἀνεπίδατον τῇ γυναικείῳ φύλει. Οἱ ἀρχαῖοι Πατέρες προνοοῦντες περὶ τῆς, κατὰ τὸ δυνατόν, τελειότερας καθάρσεως καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας τῶν ὑπὸ τὴν ποιμαντορικὴν αὐτῶν προστασίαν ἀγομένων ἀδελφῶν, ἐφρόντιζον νὰ ἀπάγῳσιν αὐτοὺς παντὸς ἀτόπου καὶ σκανδαλώδους θεάματος δυναμένου νὰ ὑπενθυμίῃ αὐτοῖς ἀπρεπεῖς ἐννοίας, νὰ μολύνη τὸν νοῦν αὐτῶν, νὰ ἐκθηλύνῃ καὶ νὰ χαλαρώσῃ τὸν πρὸς τὴν ἀγνότητα τόνον αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο ἐνέκριναν νὰ ἀπαγορεύσωσι τὴν εἴσοδον τῶν γυναικῶν εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος, κυρώσαντες ἵνα ἡ ἱερὰ χερσόνησος διατηρῇται πάντῃ ἀνεπίδατος τῇ γυναικείᾳ φύσει. Ἴνα δὲ μὴ λάθῃ εἰσελθοῦσά ποτε γυνὴ ἐν Ἀθωνί, ἀπηγόρευσαν καὶ τὴν εἴσοδον τῶν εἰσέτι ἀγενεῶν ἀρρένων παίδων. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπαγορεύουσι καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν συμμίκτων ποιμνίων, ὡς καὶ τὴν διατήρησιν παντὸς θήλεος κατοικιδίου ζώου, ὃν ἡ μίξις θὰ παρεῖχεν ἄτοπον θέαμα εἰς τὰς βδελυσσομένας πᾶσαν ἀσχημοσύνην ὁσημέραι ἐξαγνιζομένας ψυχάς⁽¹⁾. Οἱ Ἀγιορεῖται αὐστηρῶς μέχρι σήμερον ἀντεχόμενοι τῶν πατρίων τούτων θεσμῶν, μεθ' ὅλην τὴν χαλάρωσιν τῆς σημερινῆς γενεᾶς (ἥτις ἐπήνεγκε μικρὰν τινα ἀλλοίωσιν), ἀπηγόρευσαν τῷ 1881 νὰ ἀποδῇ εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος ἡ ἐπισκεφθεῖσα τότε τὸν Ἀθῶνα μεγάλη Δούκισσα τῆς Ρωσσίας Ἀλεξάνδρα Πετρόβνα.

Ὁ προσορμιζόμενος δι' ἀτμοπλοίου εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος θὰ ἀποδιβασθῇ εἰς Δάφνην, ὅπόθεν διερχόμενος ἔξωθεν τῆς Μονῆς Ξηροποτάμου θὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν πολίχνην τῶν Καρυῶν, ἥτις, ὡς εἵπομεν εἶναι κέτρον τοῦ Ἀγίου Ὄρους καὶ ἀπέχει τῆς Δάφνης 2 σχεδὸν ὥρων δρόμον. Ὡστε πρώτην Μονήν,

(1) «Παρθένε, λέγει πού ὁ θεολ. Γρηγόριος), παρθένο· ἴσθι
[καὶ οὔασι καὶ φαέεσαι.

»Καὶ γλώσση. Πᾶσι γὰρ ἐπὶ τροχὸς εἰσὶν ἁμαρτίας.» (Ὑπο-
[θῆκαι παρθένοις).

ἣν ἀπαντᾷ ὁ εἰς Δάφνην ἀποδιδαζόμενος ἐπισκέπτης τοῦ Ἁγίου Ὄρους εἶναι ἡ ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου. ἐξ ἧς καὶ ἡμεῖς ἀρχόμενοι καταχωροῦμεν ὀλίγας τινὰς εἰδήσεις περὶ μιᾶς ἐκάστης Μονῆς.

1) Ἡ **ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου**.
Κεῖται ἐπὶ πλατείας, ὠραίας καὶ ὁμαλῆς θέσεως τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους, ἐν μέσῳ ἐλαιῶνων, κήπων καὶ ἀμπελώνων, ἀπέχουσα ὥσεί λίθου βολὴν χειμάρρου τινός, ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα νᾶ καλεῖται **Μονὴ τοῦ χειμάρρου** ἢ συνηθέστερον τοῦ **Ξηροποτάμου**. Ἰδρύθη κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ Βασιλίσσης Πουλχερίας ⁽¹⁾ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε' αἰῶνος Βραδύτερον δὲ ἐρημωθεῖσα ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τοῦ Ὁσίου Παύλου τοῦ Ξηροποταμίτου κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα. Ἐπαυξήσεις καὶ μερικαὶ ἀνωικοδομήσεις ἐν τῇ Μονῇ ἐγένοντο καὶ ἄλλαι βραδύτερον. Τὸ καθολικὸν (ἦτοι ὁ καθεδρικὸς ναὸς) αὐτῆς τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῶν 40 Μαρτύρων καὶ ἐορτάζει τῇ 9 Μαρτίου.

2) Ἡ **κοινόδιος Μονὴ τῶν Ρώσων ἢ τοῦ ἁγίου**

(¹) Συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν ταύτην συνετάχθη καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ προπυλαίου τῆς Μονῆς εὕρισκόμενον ἐπίγραμμα, ὅπερ εἶναι κεχαρκαγμένον κεφαλαίοις κεχρυσωμένοις γράμμασι καὶ ἔχει ὥδε :

«Σκηνὴν τήνδε θεοῖο Ἀθωνιάδα πῆξατο πρώτη
Κλυτὴ Πουλχερίη εἵνεκεν εὐσεβείης·
Εἶτα δ' ἐφειμαῖς Παύλου ὁμαίμονος, οὗ κλέος εὐρύ,
Καίνισε θαῦμα εἰσορᾷν Ρωμανὸς αὐτοκράτωρ.
Ἐκ δ' ἄρα τοῖο Μονὴν Ξηροποτάμου καλέουσι,
Σῆμα' ἀπὸ λειβομένων ἀκροτόμων ναμάτων.
Πὰρ δὲ πύλῃσι νέον τάδ' ἐνώπια παμφανόωντα
(Πεβλ. Ὁμ. Ἰλ. Θ. 435).

Δείμιο σεμνοτρόπων δῆμος ἔνοικος ὅσος.
Ξεῖνε, σὺ δ' εἵσιθι λαμπρὸν ἀμείψας λάϊνον οὐδόν,
Τεσσαρακονταρίθμοις μάρτυσιν ἦρα φέρων.
(Πεβλ. Ὁμ. Ἰλ. Θ. Ε. 435).

Τῇλε δ' ἀπόσιχε κῆρ' ἀλεείνων, ὅστις ἀλιτροός,
Εἰ σταυρὸν τρομέεις φρουρὸν ἀλεξίκακον.»

1852. Ἡλίας Τανταλίδης. ΑΘΗΝΑΝ

(Ὁρα καὶ ἰδιωτικὰ στιχοιργήματα Ἡλίας Τανταλ. Τεργέστη 1860).

Παντελεήμονος. ⁽¹⁾ Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὁρους παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀπέχουσα τῆς τοῦ Ξηροποτάμου ἡμίσειαν ὥραν. Ἡ ἔδρυσις αὐτῆς ἀνάγεται εἰς τὸν 18ον αἰῶνα· ἔκτοτε ὁμῶς ἠϋξήθη κολοσσιαίως διὰ πολλῶν λαμπρῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν. Ὁ πρῶτος καθολικὸς αὐτῆς ναὸς τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, (Ἰουλίου 27).

3) **Ἡ κοινόδιος Μονὴ τοῦ Ξενοφώντος.** Ἀπέχει μίας ὥραν τῆς τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος καὶ 3 ὥρᾶς τῶν Καρυῶν, καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὁρους ἐπὶ θέσεως ὁμαλῆς παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς τιμῶμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου (Ἀπριλ. 23) ἱδρύθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος.

4) **Ἡ ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Δοχειαρίου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου καὶ εἶναι ἱδρυμένη παρὰ τὴν θάλασσαν. Ἀπέχει ἡμίσειαν ὥραν τῆς τοῦ Ξενοφώντος καὶ 4 σχεδὸν ὥρας τῶν Καρυῶν. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἀρχαγγέλων (Νοεμβρ. 8.)

5) **Ἡ κοινόδιος Μονὴ τοῦ Κωνσταντίνου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου καὶ ἀπέχει τῆς τοῦ Δοχειαρίου καὶ τῆς παραλίας μιᾶς ὥρας διάστημα καὶ 3 ὥρῶν ἀπὸ τῶν Καρυῶν. Ἡ παράδοσις ἀποδίδει τὴν ἱδρυσιν αὐτῆς εἰς τὸν πρῶτον χριστιανὸν βασιλέα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κώνσταντα, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου. (Δεκεμβρίου 27).

6) **Ἡ κοινόδιος Μονὴ τοῦ Ζωγράφου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς κλιτύος τοῦ Ὁρους, ἀπέχει τῆς τοῦ Κωνσταντίνου 1 ὥρας ὁδόν, 3 $\frac{1}{2}$ ὥρῶν ἐκ τῶν Καρυῶν καὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν ἐκ τῆς θαλάσσης, Ἡ ἔδρυσις αὐτῆς ἀνάγεται εἰς τὸν 10ον αἰῶνα. Κατοικεῖται ὑπὸ Βουλγάρων μοναχῶν καὶ τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου (Ἀπριλ. 23).

7) **Ἡ ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Χελανδαρίου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς ἱερᾶς χερσονήσου καὶ εἶναι ἡ πλησιεστέρα πρὸς τὸν ἰσθμὸν τὸν ἐνοῦντα τὴν ἱερὰν χερσονήσον μετὰ τῆς ὅλης χαλκιδικῆς χερσονήσου (4 ὥρῶν ἀπόστασις). Ἀπέχει τῆς τοῦ Ζωγράφου ὁδὸν 2 ὥρῶν καὶ 5 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Ἐνταῦθα ἀναφέρομεν τὰς Μονὰς κατὰ σειράν, ὡς ἀπαντᾷ αὐτὰς ὁ ἐπισκέπτης ἀρχόμενος ἐκ τῆς τοῦ Ξηροποτάμου καὶ προεξίνων πρὸς τὴν γειτονικὴν Μονὴν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος.

ἐκ τῶν Καρυῶν. Ἰδρύθη κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Συμεῶν (ἡγεμόνος Σερβίας) καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἁγίου Σάββα ἀρχιεπισκόπου Σερβίας, οἵτινες ἐμόνασαν ἐν αὐτῇ. Εἶναι μία τῶν ἐπισημοτέρων Μονῶν, κατοικεῖται ὑπὸ Σέρβων μοναχῶν καὶ τιμᾶται ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῶν Εἰσοδίων. (Νοεμβρ. 21.).

8) **Ἡ κοινόδιος Μονὴ τοῦ Ἑσφιγμένου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου ἐπὶ ὁμαλῆς παραλίου θέσεως. Εἶναι ἐκτισμένη ὅλως παρὰ τὴν θάλασσαν, ἥτις καὶ ψαύει ἐλαφρῶς τὰ θεμέλια τῆς ἀνατολικῆς αὐτῆς πλευρᾶς. Ἀπέχει τοῦ Χελανδαρίου 1 ὥρας ὁδόν, καὶ 5 ἀπὸ τῶν Καρυῶν. Ἡ παράδοσις ἀποδίδει τὴν ἱδρυσιν αὐτῆς εἰς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον τὸν μικρὸν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Πουλχερίαν. (+414—453). Κατὰ τὰς βεβαιωτέρας εἰδήσεις συνέστη κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς καθιέρωται εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου.

9) **Ἡ ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Βατοπεδίου.** Εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτέρων, πλουσιωτέρων καὶ εὐρυτέρων ἑλληνικῶν Μονῶν τοῦ ἁγίου Ὄρους. κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς ἱερᾶς χερσονήσου, κατέχουσα θέσιν σχεδὸν παράλιον καὶ λαμπρὰν ἐπὶ ἐλευθέρου δρίζοντος, καὶ περιστοιχουμένη ὑπὸ εὐανθῶν λιμῶνων καὶ ἀμπελώνων. Ἀπέχει τῆς τοῦ Ἑσφιγμένου ὁδὸν 3 ὥρων καὶ ἴσον διάστημα ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Καρυῶν. Ἀνάγει τὴν ἱδρυσιν αὐτῆς εἰς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον τὸν μέγαν (379—395), κατὰ δὲ τὰς κρίσεις τῶν νεωτέρων, εἶναι ἱδρυμα τοῦ 10ου αἰῶνος. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς εἶναι καθιερωμένος εἰς τιμὴν τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. (Μαρτ. 25).

10) **Ἡ ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Παντοκράτορος.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους, καὶ εἶναι τεθεμελιωμένη ἐπὶ βράχων δερομένων ἰσχυρῶς ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἥς τὰ θραυόμενα ὀρμητικὰ κύματα προξενοῦσι πάταγον λίαν ὀχληρὸν καὶ ἀνυπόφορον. Ἀπέχει τῆς τοῦ Βατοπεδίου ὁδὸν 2 ὥρων καὶ ἴσον σχεδὸν διάστημα ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Καρυῶν. Εἶναι ἱδρυμα τοῦ 14ου αἰῶνος. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς εἶναι καθιερωμένος εἰς τιμὴν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου. (Αὐγ. 6).

11) **Ἡ ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Σταυρονικήτα.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου καὶ εἶναι τεθεμελιωμένη ἐπὶ βραχώδους ὑψώματος ἐκτεινομένου ἐν τῇ θαλάσῃ, ἐφ' οὗ ἀπαύστως προσαρασσόμενα τὰ κύματα παρέχουσιν ὀχληρὸν καὶ ἀφόρητον πάταγον. Ἀπέχει τῆς τοῦ

Παντοκράτορος ὁδὸν 1 ὥρας καὶ ἀπὸ τῶν Καρυῶν ὁδὸν 1½ ὥρας. Ἡ πρώτη αὐτῆς ἱδρυσις δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς τὸν 10ον αἰῶνα. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου. (Δεκεμβ. 6).

12) **Ἡ κοινόδιος Μονὴ τοῦ Κουτλουμουσίου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου, ἐπὶ ἐδάφους ὁμαλοῦ, ἐν μέσῳ ἀνθηρῶν καὶ χλοερῶν λειμώνων, ἀμπελώνων καὶ λεπτοκαρυώνων. Ἀπέχει δεκάλεπτον διάστημα τῶν Καρυῶν, καὶ ἱκανὴν ὁδὸν ἐκ τῆς θαλάσσης. Θεωρεῖται ἱδρυμα τοῦ 13ου αἰῶνος, καὶ ἐορτάζει τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου. (Αὐγ. 6).

13) **Ἡ ἰδιόρρυθμος Μονὴ τῶν Ἰδήρων.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου καὶ ἀπέχει τῆς θαλάσσης ὀλίγα βήματα. Εἶναι μία τῶν μεγαλητέρων Μονῶν τοῦ ἁγ. Ὅρους ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰδῆρος Ἰωάννου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Εὐθυμίου κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα. Ἀπέχει τῶν Καρυῶν καὶ τοῦ Κουτλουμουσίου ὁδὸν μιᾶς ὥρας. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς καθιέρωται εἰς τιμὴν τῆς ἐορτῆς τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. (Αὐγούστου 15).

14) **Ἡ ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Φιλοθέου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου ἐπὶ λαμπροῦ, ὑψηλοῦ καὶ τερπνοῦ ὁροπεδίου καὶ ἀπέχει ἀπὸ μὲν τῆς θαλάσσης περίπου ἡμισείας ὥρας ὁδόν, ἀπὸ δὲ τῆς τῶν Ἰδῆρων δίωρον περίπου διάστημα. Εἶναι καὶ αὕτη μία τῶν ἀρχαιοτέρων Μονῶν ἀναγομένη εἰς τὸν 10ον αἰῶνα. Ὁ ναὸς αὐτῆς καθιέρωται εἰς τιμὴν τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. (Μαρτ. 25).

15) **Ἡ κοινόδιος Μονὴ τοῦ Καρακάλλου.** Κεῖται ἐν τινὶ λαμπρᾷ, τερπνῇ καὶ εὐαέρῳ ὑψηλῇ τοποθεσίᾳ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὅρους ἐν μέσῳ ἀνθηρῶν λειμώνων καὶ κήπων. Ἀπέχει σχεδὸν ἡμίσειαν ὥραν τῆς θαλάσσης, καὶ ἴσον διάστημα τῆς τοῦ Φιλοθέου. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. (Ἰουν. 29.), καὶ θεωρεῖται ἱδρυμα τοῦ 11ου αἰῶνος.

26) **Ἡ Λαύρα τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου ἡ μεγίστη λεγομένη Λαύρα.** Εἶναι ἰδιόρρυθμος Μονὴ κειμένη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὅρους πρὸς τὸ ἄκρον τῆς χερσονήσου. Εἶναι τοποθετημένη ἐπὶ ὠραίας, ὁμαλῆς καὶ ἀνοικτῆς τοποθεσίας, ἀπέχουσα μικρὸν τῆς θαλάσσης, 7 ὥρῶν ὁδὸν ἀπὸ τῶν Καρυῶν, καὶ τετράωρον ἐκ τῆς τοῦ Καρακάλλου. Ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Λαυρεώτου χορηγοῦντος τοῦ Αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς Ἀθανασίου (Ἰουλ. 5).

καίπερ τὸ καθολικὸν αὐτῆς καθιέρωται ἑκπαλαί εἰς τιμὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

17) Ἡ **κοινόδιος Μονὴ τοῦ ἁγίου Παύλου**. Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς κλιτύος τοῦ Ὄρους παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ κυρίως Ἄθω, ἔστις ἐγείρεται ὑπεράνω αὐτῆς μετὰ τινος ἐπιβλητικῆς μεγαλοπρεπείας, καὶ ἐξ οὗ ὁ πηγάζων ὀρμητικώτατος τῶν χειμάρρων τῆς ἱερᾶς χερσονήσου διέρχεται ἐκ τοῦ πλησίον τῆς Μονῆς. Ἀπέχει τῆς μὲν Λαύρας ὁδὸν 5 περίπου ὥρων, τῶν δὲ Καρυῶν 7ωρον διάστημα καὶ 20 λεπτὰ τῆς θαλάσσης. Κρίνεται ἔδρυμα τοῦ 10ου αἰῶνος καὶ ἑορτάζει τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου. (Φεβρ. 2).

18) Ἡ **κοινόδιος Μονὴ τοῦ Διονυσίου**. Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου εἶναι τεθεμελειωμένη ἐπὶ κυματοθραύστου βράχου. Ἀπέχει τῆς μὲν τοῦ ἁγ. Παύλου ὁδὸν δύσβατον μιᾶς ὥρας, ἀπὸ δὲ τῶν Καρυῶν 6)άωρον διάστημα. Ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Διονυσίου, οὗ καὶ τὸ ὄνομα φέρει κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς εἶναι καθιερωμένος εἰς τιμὴν τῶν γενεθλίων τοῦ Προδρόμου (Ἰουν. 24).

19) Ἡ **κοινόδιος Μονὴ τοῦ Γρηγορίου**. Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου ἐπὶ βραχώδους ὑψώματος δεχομένου καὶ συντρίβοντος τὴν ἀγρίαν ὀρμὴν τῆς ὑπὸ τῶν νοτιοδυτικῶν ἀνέμων ἐξαγριουμένης θαλάσσης. Ἀπέχει τῆς μὲν τοῦ Διονυσίου ὁδὸν μιᾶς ὥρας δύσβατον καὶ πετρώδη, ἀπὸ δὲ τῶν Καρυῶν περὶ τὰς 5 ὥρας. Φαίνεται ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Νικολάου (Δεκεμβρ. 6).

20) Ἡ **κοινόδιος Μονὴ «Σιμόπετρα»**. Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου, καὶ τεθεμελιώται ἐπὶ ἀποκρήμνου καὶ ὑψηλοῦ βράχου, ἐφ' οὗ οἶονεὶ αἰρομένη μετέωρος ἐκ τῆς γῆς διεγείρει τὸν θαυμασμόν τῶν παραπλεόντων, ἐμφανίζουσα αὐτοῖς θεὰν τερπνὴν μὲν καὶ γραφικωτάτην, ἀλλὰ καὶ λίαν τρομεράν. Ἀπέχει ἀπὸ μὲν τῆς παραλίας ὁδὸν ἐλικσειδῆ καὶ ἀνωφερῇ ἡμισείας σχεδὸν ὥρας, ἀπὸ τῆς τοῦ Γρηγορίου ὁδὸν 1 ὥρας ἀπὸ τῆς τοῦ Ξηροποτάμου ὁδὸν 3 ὥρων καὶ 4 σχεδὸν ὥρων ὁδὸν ἀπὸ τῶν Καρυῶν. Εἶναι ἱδρυμα τοῦ 14ου αἰῶνος, καὶ τιμᾶται ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων (Δεκεμβρ. 25).

§ 3. Σκηῆται, Κελλία, Καλύβαι.

Ἐκτὸς τῶν 20 τούτων ἱερῶν Μονῶν ἀπαντῶμεν ἐν ἁγίῳ Ὄρει καὶ ἄλλα ἱερὰ καθιδρύματα ὑπαγόμενα ὑπὸ τὴν ἄμεσον

δικαιοδοσίαν τῶν Μονῶν. Διότι ἐν ἁγ. Ὁρει, πλὴν τῶν 20 ἱερῶν Μονῶν, οὐδεὶς ἕτερος δύναται νὰ κατέχῃ οὐδὲ σπιθαμὴν γῆς ὡς ἴδιον ἀνεξάρτητον κτῆμα. Εἶναι δὲ τὰ τοιαῦτα ἐξαρτήματα τῶν ἱερῶν Μονῶν : Αἱ **Σκῆται**, τὰ **Κελλία**, καὶ αἱ **Καλύβαι**, τῶν ἡσυχαστῶν ἢ ἐρημιτῶν.

Αἱ Σκῆται εἶναι Κοινόδιοι καὶ ἰδιόρρυθμοι. Κοινόδιοι Σκῆται εἶναι 4 : ἦτοι 2 Ρωσικαί, 1 Ρουμουνική, καὶ 1 Βουλγαρική.

Αἱ κοινόδιοι αὗται Σκῆται εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Ἡ μεγαλοπρεπὴς **Ρωσικὴ Σκήτη τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου** (τὸ **Σεράγιον**). Κεῖται πλησίον τῶν Καρυῶν καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν Μονὴν Βατοπεδίου.

2) Ἡ μεγαλοπρεπὴς **Σκήτη τοῦ Προφήτου Ἡλίου**. Εὐρίσκεται ἐν τοῖς ὄρις τῆς Μονῆς Παντοκράτορος, εἰς ἣν καὶ ὑπάγεται. Ἀπέχει αὐτῆς σχεδὸν ἡμίσειαν ὥραν καὶ 1 1/2 ὥρας ὁδὸν ἀπὸ τῶν Καρυῶν.

3) Ἡ **Ρουμουνικὴ Σκήτη τοῦ τιμίου Πρόδρομου**. Κεῖται ἐν τοῖς ὄρις τῆς Λαύρας, εἰς ἣν καὶ ὑπάγεται, καὶ ἀπέχει ἀπ' αὐτῆς μιᾶς ὥρας ὁδόν.

4) Ἡ **Βουλγαρικὴ Σκήτη τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου**, ἡ καλουμένη σλαυῖστὶ **Βογορόδιστς** (=Θεοτόκος). Ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μονῆς τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος (καίπερ εὐρισκομένη ἐν τοῖς ὄρις τοῦ Παντοκράτορος). καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου. Ἀπέχει ἐκ τῆς Ρωσικῆς κυριάρχου Μονῆς τρίωρον σχεδὸν διάστημα ἐκ τοῦ Βατοπεδίου 1 1/2 ὥρας ὁδόν, καὶ 1 ὥραν ἐκ τῆς τοῦ Παντοκράτορος καὶ τῶν Καρυῶν. Ἐορτάζει τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου (Αὐγ. 15).

Αἱ κοινόδιοι αὗται Σκῆται κατὰ τὸν τύπον τῆς οἰκοδομήσεως καὶ τὸν τρόπον τῆς διαίτης τῶν ἐνοίκων μοναχῶν οὐδὲν σχεδὸν διαφέρουσι τῶν Κοινοβίων Μονῶν· ὡς ὑπαγόμεναι ὅμως εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν κυριάρχων Μονῶν στεροῦνται τοῦ τίτλου τῆς Μονῆς καὶ τῆς ψήφου ἐν τῇ ἱερᾷ Κοινότητι.

Αἱ δὲ ἰδιόρρυθμοι Σκῆται, ἅπασαι σχεδὸν ἐλληνικαὶ οὔσαι, εἶναι αἱ ἑξῆς 8.

1) Ἡ **Σκήτη τῆς ἁγίας Ἀννης**. Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν Λαύραν τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου, ἐξ ἧς ἀπέχει περίπου 4 ὥρῶν διάστημα. Τιμᾶται ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς κοιμήσεως τῆς θεομήτορος Ἀννης καὶ εἶναι ἡ ἀρχαιοτέρα Σκήτη τοῦ ἁγίου Ὁρους.

2) Ἡ **Νέα Σκήτη**. Ἀπέχει τῆς ἁγ. Ἀννης ἡμίσειαν ὥραν καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους. Ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μονῆς τοῦ ἁγ. Παύλου, καὶ ἀπέχει αὐτῆς ἡμίσειαν περίπου ὥραν. Ἐορτάζει τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου. (Σεπτεμβρ. 8).

4) Ἡ **τῶν Καυσοκολυβίων σκήτη**. Εὐρίσκεται εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ κυρίου Ἀθω πλησίον τῆς θαλάσσης, Ἀπέχει τῆς Λαύρας σχεδὸν 3 ὥρων διάστημα ὁδοῦ πετρώδους καὶ δυσβάτου, ἀπὸ δὲ τῆς Κερασιᾶς περισσότερον τῆς μιᾶς ὥρας. Τὸ Κυριακὸν αὐτῆς καθιέρωται εἰς τὴν τιμὴν τῆς ἁγ. Τριάδος.

4) Ἡ **Σκήτη τῆς Ξενοφώντος Μονῆς**. Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου, καὶ ἀπέχει τῆς κυριάρχου Μονῆς 1 ὥρας ὁδόν, τοῦ Ρωσικοῦ κοινοβίου ἡμίσειαν ὥραν, καὶ μίαν ὥραν ἐκ τῆς τοῦ Ξηροποτάμου. Ἐορτάζει τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου, (Μαρτ. 25).

5) Ἡ **Ἰβηριτικὴ Σκήτη (τοῦ τιμίου Προδρόμου)**. Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου, καὶ ἀπέχει τῆς κυριάρχου Μονῆς ἡμισείας ὥρας ὁδὸν ἀνωφερῇ καὶ ἐπίπονον. Τὸ Κυριακὸν αὐτῆς καθιέρωται εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου (Αὐγ. 29).

6) Ἡ **Κουτλουμουσιανὴ Σκήτη** (τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος). Εὐρίσκεται ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς κυριάρχου Μονῆς πρὸς τὸ ἀνατολικὸν αὐτῆς μέρος καὶ ἀπέχει ἀπ' αὐτῆς ὁδὸν 15 περίπου λεπτῶν τῆς ὥρας.

7) Ἡ **Βατοπεδινὴ Σκήτη** (τοῦ ἁγίου Δημητρίου). Εὐρίσκεται ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς κυριάρχου Μονῆς πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος καὶ ἀπέχει ἀπ' αὐτῆς ὁδὸν ἡμισείας ὥρας.

8) Ἡ **Ρουμουνικὴ Σκήτη τοῦ Λάκκου**. Κεῖται ἐπὶ τὰς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους, ἐν τινι διασώδει καὶ ἀγρία χαράδρᾳ, ἐξ οὗ ὀνομάσθη καὶ **Σκήτη τοῦ Λάκκου**. Ὑπάγεται εἰς τὴν Μονὴν τοῦ ἁγίου Παύλου, ἐξ ἧς ἀπέχει ὁδὸν $1\frac{1}{2}$ σχεδὸν ὥρας. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

Αἱ ἰδιόρρυθμοι Σκῆται εἶναι ἄθροισμα οἰκημάτων λιτῶν ἢ καὶ μεγαλοπρεπῶν μετὰ (ἢ ἄνευ) ναϊδρίου, διεσπαρμένων τῇδε κάκεισε ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Σκήτης. Ἐκαστον οἶκημα οἰκεῖται ὑπὸ 2 ἢ 3 ἢ καὶ πλείονων μοναχῶν συντηρουμένων διὰ τοῦ ἐργοχείρου αὐτῶν. Ἐνὶ λόγῳ αἱ Σκῆται ὁμοιάζουσι πρὸς μικρὰς κώμας ὧν τὰ οἰκήματα δὲν ἐγγίζουσι πρὸς ἀλλήλα, ἀλλὰ περιστοιχοῦνται ὑπὸ μικροῦ τινος περιβόλου καλλιεργη-

σίμου γῆς. Ἐκάστη Σκήτη ἔχει καὶ καθεδρικὸν Ναόν, τὸ **Κυριακὸν** λεγόμενον, εἰς ὃ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτὰς ἐκκλησιάζονται ἅπαντες οἱ Σκητιῶται.

Μετὰ τὰς Σκήτας ἀναφέρομεν καὶ τὰ ἐξῆς μοναχικὰ πολίσματα φέροντα μὲν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὸν τύπον σκήτης, μὴ ἀναγνωρίζόμενα δὲ ὡς τοιαῦται :

1) Ἡ **ἀρχαία καὶ ὀνομαστή Σκήτη τῶν Καρυῶν**, ἣτις ἀπέβαλε πλεόν τὸν τύπον καὶ τὴν ὀνομασίαν τῆς σκήτης, καὶ εἶναι πολίχνη τις μοναχικὴ οὔσα, ὡς καὶ πάλαι, κέντρον τοῦ ἁγ. Ὁρους. Τὰ ἐν αὐτῇ μοναχικὰ οἰκήματα καὶ τὰ λοιπὰ οἰκοδομήματα καὶ ἐργαστήρια τῶν τεχνιτῶν ὑπάγονται εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Μονῶν, ἄλλα εἰς ἄλλην Μονήν· οὕτως ὥστε σχεδὸν ἅπασαι αἱ Μοναὶ ἔχουσιν ἐν Καρυαῖς ἀνὰ 1, ἢ 2 ἢ καὶ πλείονα κελλία, ἅτινα ἠγόρασαν ἑκπαλαὶ παρὰ τοῦ «**Πρώτου τοῦ Ὁρους**».

2) Ἡ **ἀρχαία Σκήτη τοῦ ἁγ. Βασιλείου**. Ὑπάγεται εἰς τὴν Λαύραν καὶ εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς εἰς τὸ ἄκρον τῆς χερσονήσου, μεταξὺ Καυσοκαλυβίων καὶ ἁγίας Ἀννης. Ἀπέχει τῆς μὲν ἁγ. Ἀννης σχεδὸν 1 $\frac{1}{2}$ ὥρας ὁδόν, τῶν δὲ Καυσοκαλυβίων 2 $\frac{1}{2}$ ὥρων. Αἱ ὁδοὶ κατὰ τὰ μέρη ταῦτα εἶναι ἀνώμαλοι, πετρώδεις, καὶ λίαν τραχεῖαι. Ἡ Σκήτη τοῦ ἁγ. Βασιλείου σήμερον σχεδὸν ἡρημώθη ἔνεκα τῶν δυσχερειῶν καὶ τῶν τραχυτήτων τοῦ τόπου, σώζονται ὅμως ὀλίγαι καλύβαι χρησιμεύουσαι ὡς ἡσυχαστήρια. Τὸ Κυριακὸν τῆς Σκήτης τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγάλου Βασιλείου (Ἰανουαρ. 1)· ἐκκλησιάζονται δὲ ἐν αὐτῇ οἱ ἡσυχασταὶ τῆς ἐρήμου ταύτης μόνον ἐπισήμους τινὰς ἑορτὰς.

3) Τὸ **Παληομονάστηρον**. Αὕτη ἦτο ἡ ἀρχαία Μονὴ τῶν Ῥώσων, ὑπάγεται εἰς τὴν Ῥωσσικὴν Μονὴν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος, κεῖται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ τῆς Μονῆς εἰς Καρυὰς καὶ ἀπέχει τῆς Μονῆς 1 ὥρας ἀπόστασιν.

4) Ἡ **Χρωμίτσα**. Κεῖται ἐν τοῖς ὄρεσι τοῦ Χελανδαρίου, καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν Ῥωσσ. Μονὴν τοῦ ἁγ. Μαντελεήμονος. Φέρει τύπον κοινοβίου Σκήτης καὶ εἶναι μᾶλλον Μετόχιον τῆς κυριάρχου Μονῆς. Οἱ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες μοναχοὶ ἀποστέλλονται ὑπὸ τῆς Μονῆς πρὸς περιποίησιν καὶ καλλιέργειαν τῶν γαιῶν τοῦ Μετοχίου.

5) Ἡ **νέα Θηβαῖς**. Εἶναι κράμα κοινοβίου καὶ ιδιορρύθμου Σκήτης, ὑπάγεται εἰς τὴν Ῥωσσ. Μονὴν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος, καὶ ἀπέχει τῆς Χρωμίτσης σχεδὸν δίωρον διάστημα.

Κελλία ἐν ἁγίῳ Ὄρει λέγονται μοναχικά καθιδρύματα ἢ μονίδρια ἔχοντα συνήθως μικρόν τι ναΐδριον ἐν ἑαυτοῖς καὶ οἰκούμενα ὑπὸ 3 ἢ καὶ πλειόνων μοναχῶν, ζώντων διὰ τοῦ ἐργοχείρου αὐτῶν καὶ τῆς καλλιεργείας τῆς περιοχῆς αὐτῶν, ἣτις εἶναι συνήθως ἱκανῶς ἐκτεταμένη. Ὁ σημερινὸς κελλιωτικὸς βίος εἶναι πλήρης βιωτικῶν περισπασμῶν ἀνάλογός πως τοῦ βίου τῶν κατὰ κόσμον τεχνιτῶν καὶ γεωργῶν. Ἐργόχειρα τῶν ἁγιορειτῶν εἶναι πρωτίστως ἡ ἀγιογραφία, ἡ ῥαπτική, ἡ ὑποδηματοποιΐα, ἡ κατασκευὴ ξυλίνων σφραγίδων, καὶ κοχλιαρίων κομμολογέων, σκούφων, καλυμαυχίων κλπ. Τὰ κελλία διαφέρουσιν ἐκ τῶν λεγομένων καλυθῶν τῶν Σκητῶν κατὰ τοῦτο, ὅτι αἱ Καλύθαι ἔχουσι περιοχὴν ἐλαχίστην καὶ σχεδὸν ἀσήμαντον ἐνίοτε.

Μετὰ τὰς Σκήτας καὶ τὰ Κελλία ἔχομεν καὶ τὰ ἀθροίσματα τῶν καλυθῶν τῶν ἡσυχαστῶν, ἐνθα βλέπει τις σκηνώματα ἐρημιτῶν ἀπομεμονωμένα. Τοιαῦτα εἶναι ἡ μικρὰ ἁγία **"Αννα**, τὰ **Κατουνάκια**, τὰ **Καρούλια**, ἡ **Κερασέα** καὶ ἡ **Καψάλα**. Ταῦτα πάντα κεῖνται ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Λαύρας ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς ἄκρας τῆς χερσονήσου εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ κυρίως Ἄθω, πλην τῆς Καψάλας, ἣτις εὐρίσκεται ἐν τοῖς ὄρεσι τοῦ Παντοκράτορος. Τὰ Καρούλια εἶναι λίαν ἀπόκρημνοι βράχοι, ἐνθα κατέρχεται ὁ ἐπισκέπτης μετὰ μεγάλης δυσκολίας καὶ φόβου κρατούμενος ἐξ ἀλύσεως ἢ σχοινίου προσηρμοσμένου ἐπὶ τῶν βράχων.

Τοιαῦτα ἐν συνόψει τὰ περὶ τῶν ἱερῶν Μονῶν καὶ τῶν λοιπῶν μοναχικῶν πολισμάτων τοῦ ἁγίου Ὄρους.

§ 4. Κορυφή "Αθωνος.

Τὸ ὕψος τῆς ὑψίστης κορυφῆς τοῦ Ἄθωνος ὑπολογίζεται 2 περίπου χιλιόμετρα.

Ὁ θέλων νὰ ἀναβῇ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἱστορικοῦ καὶ ἱεροῦ τούτου ὄρους, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ μαγευτικοῦ θεάματος. ὅπερ παρουσιάζει ἐκεῖθεν ὁ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐκτεινόμενος ἀχανὴς ὀρίζων, καὶ νὰ ἐξυψώσῃ οὕτω μετὰ τοῦ σώματος καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δεόν νὰ ἐκλέξῃ πρὸ πάντων ἡμέραν τινὰ θερινήν, ἀνέφελον καὶ γαλήνιον. Πρέπει νὰ σπεύσῃ νὰ εὕρεθῇ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ὄρους ὀλίγα τοῦλάχιστον λεπτὰ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἵνα μὴ στερηθῇ καὶ τοῦ ωραίου καὶ ἀπολαυστικοῦ θεάματος, ὅπερ ἐμφανίζει αὐτῷ ὁ «ἐξ ἀκαλαρρείταις βαθυρ-

ρόου ὠκεανοῖο οὐρανὸν εἰσανιῶν» (¹) ἐρυθρὸς καὶ πύρινος· ἐκεῖνος δίσκος τῆς ἀκενώτου ταύτης πηγῆς τοῦ φωτός. Πρὸς τοῦτο δέον νὰ ἐκκινήσῃ μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ ἐκ τῆς **Κε-
ρασιᾶς** καὶ νὰ καταφθάσῃ ἀφ' ἐσπέρας εἰς τὸν ναῖσκον τῆς Παναγίας, ἐνθα θὰ διανυκτερεύσῃ εἰς τὸ εὐρισκόμενον ἐκεῖ σῆκημα, ὅπερ εἶναι ἀνοικτὸν τοῖς πᾶσιν (οὐδενὸς ἐν αὐτῷ πα-
ραμένοντος) καὶ χρησιμεύει ὡς κατάλυμα διὰ τοὺς ἐπισκέ-
πτας. Ἡ ὁδὸς εἶναι ἀνωφερῆς, τραχεῖα καὶ ἐπίπονος· διαρκεῖ δὲ σχεδὸν 2 ½ ὥρας. Τῇ ἐπαύριον δέον νὰ ἐγερθῇ ὄρθρου βραθέος, καὶ εὐθὺς ὡς φανῶσι τὰ πρῶτα προμηνύματα τῆς ἡοῦ, ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ τὴν πορείαν του καὶ νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τῆς κορυφῆς, εἰς ἣν ἄγει ὁδὸς μιᾶς ὥρας, τραχυτάτη, πε-
τρώδης καὶ ἐστερημένη πάσης βλαστήσεως. Σημειωτέον, ὅτι σήμερον δύναται ὁ ἐπισκέπτης νὰ ἀναβῇ δι' ἡμίονου μέχρις αὐτῆς τῆς κορυφῆς τοῦ ᾽Ορους. Ἡ κορυφή τοῦ ᾽Αθωνος ἔχει μικρὰν ἑκτασιν, ἥς τὸ πλεῖστον μέρος καταλαμβάνει τὸ ἐπ' αὐτῆς ναῖδριον τῆς Μεταμορφώσεως. Μετὰ τὴν προσκύ-
νησιν τοῦ ἐπὶ ὄρους ὑψηλοῦ Μεταμορφωθέντος, ὁ ἐπισκέπτης θὰ στρέψῃ τὰ βλέμματα αὐτοῦ κύκλωθεν καὶ θὰ θαμβωθῇ ἐπὶ τῷ φυσικῷ καὶ μοναδικῷ πανοράματι, ὅπερ ἐμφανίζε-
ζεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Μετὰ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ θελκτικοῦ καὶ εὐφροσύνου θεάματος τῆς ἐκ τῶν ὑδάτων ἀναδύσεως τοῦ ἡλιακοῦ κύκλου, ὅς ἐπὶ πολλὴν ὥραν στερού-
μενος ἀκτίνων ἐπιτρέπει τῷ ἀσθενεῖ ἡμῶν ὀφθαλμῷ νὰ τὸν ἀπολαύσῃ, ὁ θεατῆς θὰ στρέψῃ τὰ ὄμματα πρὸς διάφορα ση-
μεῖα τοῦ ἐκτεταμένου ἐκείνου ὀρίζοντος, ὃν ἔχει ἔμπροσθέν του, καὶ θὰ ἀπορῇ τί πρῶτον νὰ θαυμάσῃ. Ἐνθεν μὲν παρουσιάζονται αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, Θάσος, Λῆμνος, Ἴμβρος, Σαμοθράκη, Σκυρος, Σκίαθος, Σκόπελος, φαινόμεναι ὡς μικρά τινα νησίδια ἐπιπλέοντα ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἐκεῖθεν δὲ ἡ Χαλκιδικὴ χερσονήσος προβάλλει τὰς δύο ἐτέρας αὐτῆς δακτυ-
λοειδεῖς χερσονησίδας (Παλλήνην καὶ Σιθωνίαν), ἀποτυπούσας ἐφ' ἑαυτῶν τὴν πρωϊνὴν σκιάν τοῦ ὑψικαρήνου ᾽Αθω, ἥτις εἶναι μία ὡραία ἀπεικόνισις καὶ σκιαγραφία τοῦ ἱεροῦ τούτου ᾽Ορους, καὶ ἥτις κατὰ μικρόν, ὑψουμένου τοῦ ἡλίου, συστέλ-
λεται ἐκ τῆς Παλλήνης, περιορίζεται εἰς μόνην τὴν Σιθωνίαν καὶ βαθμηδὸν ἐκλείπει. Ἐν βλέμμα πρὸς τὴν ἀνατολὴν δεί-
κνυσι τῷ θεατῇ τὰ ἱστορικὰ μέρη τῆς ἀρχαίας Τροίας καὶ τὰς κορυφὰς τῆς πολυπίδακος τοῦ Ὀμήρου Ἰδης. Μία στροφὴ

(¹) Ὀμήρου Ἰλ. Η'. 422.

πρὸς δυσμὰς δείκνυσιν αὐτῷ τὰ ὄρη τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐξαι-
 ρέτως τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τοῦ πολυδειράδος Ὀλύμπου,
 ἐξ οὗ δ' Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς ἐξεσφενδόνιζε τοὺς κεραυνοὺς
 αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς προσκρούοντας τῇ μεγαλειότητι αὐτοῦ θνητούς.
 Ἐκ τοῦ ὕψους τῆς κορυφῆς τοῦ ἸΑθωνος θὰ ἴδῃ ὁ θεατῆς τὰς
 Μονὰς ὡς μικράς τινὰς καλύδας παρουσιαζομένας ἔμπροσθέν
 του. Ἐὰν δὲ προκύψῃ μικρὸν ἐκ τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς κορυ-
 φῆς θὰ ἴδῃ ἱλιγγιώδη τινὰ κρημνόν, εἰς τὸ τέρμα τοῦ ὁποίου
 βλέπει τὴν Μονὴν τοῦ ἁγ. Παύλου ὡς μικρὸν τι κελλίον ὑπὸ
 τοὺς πρόποδας τοῦ Ὄρους ἱδρυμένον. Τὰ μεγαλοπρεπῆ κτί-
 ρια, ἅτινα ἐκ τοῦ πλησίον θαυμάζομεν, οὐδὲν εἰσὶν ἐκ τοῦ αἰ-
 θερίου ἐκείνου ὕψους θεώμενα. Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐκείνου ἀνά-
 δασις τοῦ θεατοῦ ἐξυψοῖ σύναμα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ ἐμπνέει
 αὐτῷ ὅλως καινὰς, ἀλλὰ καὶ ἀληθεῖς ἰδέας περὶ τῶν ἀνθρω-
 πίνων πραγμάτων. Πόσον ταλανίζει τότε τὴν ἀνθρωπίνην μα-
 ταιότητα! Πόσον βαθέως συναισθάνεται τὴν οὐδένειαν τῆς φύ-
 σεως αὐτοῦ! Πόσον καταπίπτει ὁ ἐγωϊσμὸς αὐτοῦ καὶ ἐκμηδε-
 νίζεται ἡ φιλαυτία αὐτοῦ! Πόσον μέμφεται ἑαυτὸν διὰ τὴν προ-
 σπάθειαν, ἣν ἡ καρδιά αὐτοῦ τρέφει πρὸς τὰ θέλγητρα τῶν
 παθῶν αὐτοῦ, καὶ πόσον ἄρχεται κατὰ μικρὸν νὰ ἀπο-
 σπᾶται τῶν ἀναξιοπρεπῶν τούτων ἀντικειμένων! Ἐκεῖ
 ἀληθῶς ἡ εὐαίσθητος ψυχὴ καταπληττομένη ὑπὸ τοῦ
 μεγαλείου τῆς φύσεως καὶ θαμβουμένη ὑπὸ τῆς καινό-
 τητος καὶ τῶν θελγῆτρων τοῦ ὠραίου τούτου πανοράμα-
 τος, ἐπιλανθάνεται ἑαυτῆς, ἀναπτεροῦται ἐξυψοῦται τῶν
 γῆϊνων, καταποντίζεται εἰς πέλαγός τι ἀφράστου ἀγαλ-
 λιάσεως, καὶ ἐν τῷ ἀσχέτῳ αὐτῆς ἐκείνῳ θάμβει λαμβάνει
 ἔννοιάν τινὰ τῆς ἐκ τοῦ πηλίνου καὶ παχυλοῦ τούτου πε-
 ριδλήματος ἐξόδου, καθ' ἣν ὑπὸ θείων ἀγγέλων εὐμενῶς
 ὁδηγουμένη θὰ ἄγῃται αἰθέριος, καταπαύσουσα ἔνθα ἡ
 τοῦ Πλάστου ἀγαθότης καὶ σοφία προώρισεν αὐτήν. Πόσον ὁ
 ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἀναγεννώμενον ἐν τοιαύταις ἱε-
 ραῖς στιγμαῖς! Πόσον καλῶς κατανοεῖ τότε τί ἐστὶ τὸ «ἀπεκ-
 δύσασθαι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἐπενδύσασθαι τὸν
 νέον»! Πόσον δὲ σκυθρωπάζει καὶ θρηνεῖ ἑαυτόν, ὅταν ἴδῃ,
 ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ καταλίπῃ ἐπὶ τέλους τὴν κορυφὴν τοῦ
 ἸΑθωνος καὶ νὰ ἐπαναχωρήσῃ εἰς τὰ συνήθη αὐτοῦ ἔργα, ἔλ-
 κων αὐθις τὸν ἐπίπονον τῶν βροτῶν βίον! Ἀληθῶς ἐν τοιαύταις
 στιγμαῖς αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς οἶονεῖ μεταμορφουμένους· καὶ
 μιμούμενοι τὸν Πέτρον λέγομεν τρόπον τινὰ ἐν ἑαυτοῖς· «καλὸν
 ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι». (Μαθ. ιζ'. 4). Ἐν ταῖς τοιαύταις στιγ-

μαῖς ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου αἰσθάνεται οὕτως εἰπεῖν ἀποστροφὴν τινὰ καὶ ἀπέχθειαν πρὸς τὸν θνητὸν βίον, πρὸς ὃν ὁμως μετὰ λύπης του βλέπει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπανέλθῃ αὐθις, κατερχόμενοι ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν συναισθημάτων ἐκείνων, ἔνθα ἐπὶ τινὰς στιγμὰς εἶδε τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ μὴ ἐπισκιαζόμενον ὑπὸ τῶν γηϊνῶν καὶ χαμερπῶν παθῶν, καὶ ἔνθα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ πρὸς στιγμὴν ἐν ἀνεφίκτῳ τινι ἰδανικῷ ἀπαθείᾳ ἐνετρύφησεν. Ἡ εὐσεβὴς καὶ φιλότιμος τότε ψυχὴ θελγομένη ὑπὸ τῶν θελγήτρων τῆς χάριτος καὶ τιτρωσκομένη ὑπὸ τῶν θείων ἐρώτων σκιρτᾷ καὶ εὐφραίνεται· βλέπουσα ὁμως ἑαυτὴν καθελκομένην ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς θνητότητος καὶ τοῦ ὄγκου τῆς ἐν ἑαυτῇ οἰκούσης ἁμαρτίας, τοῦ θανάτου, λυπεῖται καὶ στυγνάζει· συναισθάνεται, ὅτι, ἵνα ἀπολάβῃ τελειότερον τῶν πνευματικῶν χαρίτων, εἶναι ἀνάγκη νὰ καταφλεχθῇ καὶ νὰ δαπανηθῇ ἡ ἐν αὐτῇ ἁμαρτία· διὸ καὶ ἀποτεينوμένη μετὰ δακρύων πρὸς τὸν Σωτῆρα ἀποκλαίεται, καὶ ζητοῦσα τὴν ἀποκατάστασιν τῆς φύσεως αὐτῆς ὑποψάλλει μετὰ τοῦ ἐξόχου ἁσματογράφου τῆς Ἐκκλησίας τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο καὶ κατανυκτικώτατον τροπάριον τοῦ κανόνος τῆς Μεταμορφώσεως : « *Εὐελξας πόθῳ με, Χριστέ, καὶ ἡλλοίωσας τῷ θείῳ σου ἔρωτι, ἅλλὰ κατάφλεξον, πυρὶ αὐτῷ τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ ἐμπλησθῆναι τῆς ἐν σοί, τρυφῆς καταξίωσον, ἵνα τὰς δύο σκιρτῶν, μεγαλύνω ἀγαθὲ παρουσίας σου* » (ὡδὴ θ').

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ταύτης τοῦ ᾽Αθωνος Μάξιμος ὁ Καυσοκαλύβης, ἡ αἰθέριος καὶ ἐξηγνισμένη ἐκείνη ψυχὴ, πρὸ 600 περὶπου ἐτῶν γευθεὶς τῶν θελγήτρων τῆς θείας χάριτος, δὲν ἔπαυε συχνάκις ἀναβαίνων καὶ ἐπαναζητῶν τὴν ἀπόλαυσιν καὶ τρυφὴν τῶν πνευματικῶν ἐκείνων ἐρώτων. (Ὅρα τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ ἐμπροσθεν.

*

* *

Ὁ οὕτως ἀναφανείς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὁρει τοῦ ᾽Αθωνος μοναχικὸς βίος καὶ ἀκμάσας ὅσον οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ, διατηρούμενος δὲ καὶ συγκροτούμενος εἰσέτι μέχρι σήμερον καὶ ἐλκύνων ὁσημέραι πολλὰς φιλοθέους ψυχὰς πρὸς ἑαυτόν, ἀνέδειξε κατὰ καιροὺς πλείστους ἐπιφανεῖς ἄνδρας διαπρέψαντας ἐπὶ ὁσιότητι βίου, κεκοσμημένους διὰ πνευματικῶν χαρισμάτων καὶ διὰ διαφορῶν σημείων παρὰ Θεοῦ δοξασθέντας ἐν τε τῇ παρούσῃ ζωῇ καὶ μετὰ θάνατον. Τούτων τοὺς ἐπισημοτέρους ἀναφέρομεν ἐνταῦθα σημειοῦντες διὰ βραχέων βιογραφικὰς τινὰς περὶ αὐτῶν εἰδήσεις.

§ 5. Οἱ ἐπισημότεροι τῶν Ἀγιορειτῶν Ἀγίων
κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν.

1) Ἀθανάσιος ὁ ἐν Ἀθῶ, ἢ Λυαριώτης.
(+1000). Ὁ ἀρχαιότερος καὶ ἐπιφανέστερος τῶν Ἀθωνιτῶν
κοινοβιαρχῶν. Ὁ Ἀθανάσιος ὑπῆρξε διὰ τὸν Ἀθῶνα, ὅ,τι ὁ
μέγας Παχώμιος διὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ ὁ Βενέδικτος διὰ τὴν
Δύσιν. Ἐγεννήθη ἐν Τραπεζοῦντι, ἐξεπαιδεύθη ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει καὶ ἐχρημάτισεν ἐπὶ τινὰ ἔτη διδάσκαλος ἐν τῇ βα-
σιλευούσῃ ταύτῃ πόλει. Ἡσπάσθη τὸν μοναχικὸν βίον εἰς τὸ τῆς
Βυθινίας ὄρος τοῦ Κυμινᾶ παρὰ τινι διασήμῳ ἀπ' ἀρετῇ ἀν-
δρί, Μιχαήλ τῷ Μαλεῖνῳ. Ἐκεῖ ἐσχετίσθη μετὰ τῶν δύο ἀνε-
ψιῶν τοῦ γέροντός των, Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, ὄντος τότε
στρατηγοῦ, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος τοῦ Μαγίστρου.
Ἵνα μὴ προχειρισθῇ ἡγούμενος τῆς Μονῆς μετὰ τὸν θάνατον
τοῦ Μιχαήλ, ἀνεχώρησε κρυφίως καὶ ἦλθεν εἰς Ἀθῶνα, ἐνθα
προσελθὼν ὡς ἀγνωστός τις χωρικός ὑπετάγη εἰς τινὰ τῶν
ἀφελεστέρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γερόντων Ζητούμενος ὁμῶς
κατόπιν ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου καὶ Λέοντος τοῦ Μαγίστρου. ἀνε-
καλύφθη ὑπὸ τοῦ Πρώτου τοῦ Ὄρους ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Πρωτά-
του. Ὁ Ἀθανάσιος παρεκάλεσε τὸν Πρῶτον ἵνα τὸ πρᾶγμα
τηρηθῇ μυστικόν. Ἀλλ' οὐ μετὰ πολὺ ὁ στρατηγὸς Λέων ὁ
Μάγιστρος, ἐπιστρέφων νικητῆς ἐκ τινος πολέμου καὶ διερχό-
μενος διὰ τοῦ Ἀθῶ, ἐξήτασεν αὐτοπροσώπως καὶ εὔρε τὸν ἀρ-
χαῖον αὐτοῦ φίλον, ὃν ὑπὸ δακρύων ἀγαλλιάσεως περιρρεόμε-
νος ἐνηγκάλισθη καὶ κατησπάζετο. Οἱ ἀγιορεῖται ἰδόντες τὴν το-
σαύτην πρὸς τὸν Ἀθανάσιον οἰκείωσιν καὶ ἀφωσίωσιν τῶν με-
γιστάνων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα
προτείνῃ αὐτῷ περὶ συνδρομῆς πρὸς μεγέθυνσιν τοῦ ναοῦ τοῦ
Πρωτάτου, ὅπερ καὶ προθύμως ἐξετελέσθη. Ὁ Νικηφόρος,
ὅστις ἀναγορευθεὶς βραδύτερον αὐτοκράτωρ (663) δὲν ἐφάνη
τοσοῦτον εὖνους εἰς τὰ μοναχικὰ τάγματα, ἅτε ζητήσας
νὰ περιστείλῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν Μοναστηρίων καὶ ἀπα-
γορεύσας τὴν ἀφίέρωσιν ἀκινήτων κτημάτων εἰς αὐτά,
ἐν τούτοις ὁμῶς παρεκίνει ἐπιμόνως τὸν Ἀθανάσιον καὶ
πρὸ τῆς ἀναρρήσεώς του· ὅπως ἰδρύσῃ Λαύραν ἐν Ἀθωνί, ἐν
ἣ καὶ αὐτὸς καιροῦ καλοῦντος νὰ ἐνδυθῇ τὸ μοναχικὸν
σχῆμα. Ὁ Ἀθανάσιος προτιμῶν τὸν ἡσυχαστικὸν καὶ ἀπε-
ρίσπατον βίον ἀπεποιεῖτο τοῦτο κατ' ἀρχάς· ἐνδοὺς ὁμῶς ἐπὶ
τέλους, ἀνέλαβε τὴν οἰκοδομὴν τῆς Λαύρας χορηγοῦντος

ἄδρῳς τοῦ Νικηφόρου μικρὸν πρὸ τῆς ἀναρρήσεώς του. Ἀκούσας ὁμῶς βραδύτερον ὅτι ὁ Νικηφόρος ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ, ἐλυπήθη καιρίως καὶ ἐμελέτησε νὰ καταλίπη ἡμιτελὲς τὸ ἔργον του, ὅπερ μόνον καὶ μόνον ὑπ' ἐκείνου παρακινούμενος ἀνέλαβε (διακόψας τὴν κατὰ πολλὰ ποθεινὴν του ἡσυχίαν) ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ἵνα καὶ ἐκεῖνος μονάσῃ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ Λαύρᾳ. Μεταβὰς εἰς Κ) ολιν καὶ ἐμφανισθεὶς ἐνώπιον τοῦ φίλου του Αὐτοκράτορος ἤλεγξεν αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀθετήσει τῶν πρὸς Θεὸν ὑποσχέσεών του· ὁ δὲ βεβαιώσας αὐτόν, ὅτι ἄκων πῶς περιεβλήθη τὴν βασιλικὴν πορφύραν, καὶ ὅτι ἐλπίζει νὰ ἀποθέσῃ ἡμέραν τινὰ τὸ διάδημα καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποσχέσεις του, καὶ δοὺς αὐτῷ ἱκανὸν χρυσίον κατέπεισεν αὐτόν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομήσεως τῆς Λαύρας. Ὁ Ἀθανάσιος πεισθεὶς ἀπέπλευσεν εἰς Ἀθῶν καὶ ἐξηκολούθει ἀτρύτους καταβάλλων πόνους καὶ μόχθους ὑπὲρ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἔργου. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς οἰκοδομῆς τῆς Λαύρας, ὁ ἐν Ἀθῶν μοναχισμὸς ἔφερε τύπον ἀναχωρητικόν. Οἱ μοναχοὶ κατῴκουν ἐν μικραῖς αὐτοσχεδίαις καλύβαις, αἵτινες κατὰ μέγα μέρος κατασκευάζοντο ἐκ ξύλων καὶ κλάδων. Ὁ Ἀθανάσιος ἰδρύων σχετικῶς μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα, ἀνεγείρων τείχη, κατασκευάζων ὑδραγωγεῖα καὶ μύλους, καλλιεργῶν κήπους καὶ φυτεύων ἀμπελῶνας. ἐπόμενον ἦτο νὰ διεγείρῃ τοὺς μυστικοὺς γογγυσμοὺς τῶν ἀρχαιοτρόπων τοῦ Ὄρους μοναχῶν, ὧν ἡ δυσφορία κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἐδιπλασιάζετο καθ' ἕσον ἔβλεπον, ὅτι ἡ φήμη τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ προσεέλκυεν ὁσημέραι πληθὺν μαθητῶν ἐκ τῶν περάτων τῆς οἰκουμένης, οὐ μόνον πτωχῶν καὶ ἀσήμων, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀνωτάτων κοινωνικῶν τάξεων. (Ἡ Ἰταλία, ἡ Ῥώμη, ἡ Καλαβρία, ἡ Ἀμαλφίς, ἡ Ἀρμενία καὶ πολλὰ ἄλλα χωρὰ ἀμιλλητικῶς οὕτως εἰπεῖν ἐφιλοτιμοῦντο νὰ πέμψωσιν ἕρπυστας τῆς μοναχικῆς τελειότητος εἰς τὸν περικλεῆ καὶ μεγαλῶνυμον ἐκεῖνον ἀναχωρητὴν καὶ μύστην τῶν ὑψηλῶν μαθημάτων τῆς εὐαγγελικῆς τελειότητος. Εἰς τὸν ἔμπειρον τοῦτον καὶ διακριτικώτατον τῶν ψυχῶν κυβερνήτην προσήρχοντο οὐ μόνον λαϊκοί, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν μοναχικῶν τάξεων περιβόητοι ἀγωνισταὶ ζητοῦντες νὰ ταχθῶσιν ὑπὸ τὴν ἐκείνου χειραγωγίαν καὶ δι' αὐτοῦ νὰ κατευθυνθῶσι πρὸς τὸν ἀκύμαντον λιμένα τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Ἀναφέρονται μάλιστα πολλοὶ ἡγούμενοι κοινοβίων, μητροπολίται καὶ ἐπίσκοποι ἐρημίται, οἵτινες καταλιπόντες τὰς ἰδίας θέσεις ἐρρίφθησαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου τούτου Πα-

τρός, ἀσφαλεστέραν κρίναντες τὴν ἐκείνου χειραγωγίαν τοῦ ἰδίου αὐτῶν προγράμματος). Ὁ βάσκανος λοιπὸν δαίμων, ὁ πάντοτε τοῖς καλοῖς βασκαίνων, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀφήσῃ ἀτρώτους τὰς μικροψύχους καρδίας μιᾶς μερίδος ἀπλοϊκῶν τινῶν μοναχῶν, οἵτινες βλέποντες ὁσημέραι ὕλικῶς καὶ ἠθικῶς ὑπερισχύουσαν τὴν ἀδελφότητα τοῦ Ἀθανασίου, ἐπισκιάζουσαν οὕτω τὴν λάμψιν αὐτῶν καὶ ἀπειλοῦσαν νὰ ὑποτάξῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν, ἐζήτουν παντὶ σθένει νὰ ἐμποδίσωσι τὰς μεγαλεπηβούλους αὐτοῦ ἐνεργείας, ὥς καὶ πολλοὶ τῶν τότε διακεκριμένων ἐπ' ἀρετῇ Ἀγιορειτῶν ἀπεδοκίμαζον, ὡς καταργούσας τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα τοῦ τόπου καὶ εἰσαγούσας τὸν κόσμον εἰς τὸ Ὄρος. Μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ποιήσωσιν τι βασιλεύοντος εἰσέτι τοῦ Νικηφόρου, ἡσυχάσαντες πρὸς ὄραν, κατεξανέστησαν αὐτοῦ μετὰ μεγάλης σφοδρότητος ἅμα τῇ ὑπὸ τοῦ Τσιμισκῆ παραλήψει τῆς βασιλείας. Ὁ Τσιμισκῆς ἀποστείλας τὸν ἡγούμενον τῆς ἐν Κ)πόλει Μονῆς Στουδίων συνεδίδασε τοὺς ἀγιορεῖτας πρὸς τὸν Ἀθανάσιον. Τότε συνετάχθη καὶ τὸ τυπικὸν τοῦ Ὄρους (972), ὅπερ γράφεν ἐπὶ τραγείου δέρματος ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ Τσιμισκῆ καὶ ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν ἀγιορειτῶν «**Τράγος**». Ἀλλὰ καὶ βραδύτερον ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Τσιμισκῆ, Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου (990) βλέπομεν ἐξεγερθέντας καὶ πάλιν τοὺς Ἀθωνίτας κατὰ τοῦ Ἀθανασίου. Καταπείσαντες καὶ παραλαβόντες μεθ' ἑαυτῶν τὸν Πρῶτον τοῦ Ὄρους, οὗτινος πρὸ πάντων τὰ δικαιώματα κατήργει ἡ μεγάλη τοῦ Ἀθανασίου ἐπιρροή, ἐπορεύθησαν πρὸς τὸν βασιλέα ἐστρατοπεδευμένον ἐν Μακεδονίᾳ· πλησιάσαντες ὁμῶς εἰς τὸ στρατόπεδον σννήντησαν ἀνελπίστως τὸν Ἀθανάσιον ὑποστρέφοντα ἐκεῖθεν, ἐνθα μετέβη ὡς φαίνεται, ἵνα ὑποβάλῃ τὰς προσρήσεις αὐτοῦ εἰς τὸν Αὐτοκράτορα. Τότε ὁ μὲν Πρῶτος σεβασθεὶς τὸ ἦθος τοῦ Ἀθανασίου καὶ μεταμεληθεὶς ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ὀπίσω· οἱ δὲ λοιποὶ προχωροῦντες περιέπεσον εἰς χεῖρας βαρβάρων, παρ' ὧν πολλὰς κακώσεις ὑπέμειναν.

Ὁ Ἀθανάσιος εἶχε λίαν ἐκτεταμένον τὸν ὀρίζοντα τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Ἡ φιλοστοργία καὶ ἡ περιπάθεια τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐξετείνετο ἄνευ διακρίσεως προσώπων ἐπὶ πάντα προσφεύγοντα αὐτῷ καὶ ζητοῦντα παρ' αὐτῷ ἄσυλον σωτηρίας, ἦτο λίαν κηδεμονικὸς, περιποιητικὸς καὶ συμπαθέστατος πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ. Ἡ μεγάλη αὐτοῦ καρδιά ἐν τῇ ἀπαλότητι αὐτῆς δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ πηγάζῃ ἄφθονα δάκρυα ἐν ταῖς ἐκάστοτε διδασκαλίαις καὶ παραινέσεσιν, ὥς ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς μαθητάς του. Ὁ μεγαλουργὸς καὶ σλπαγχνικώτατος

ἐκεῖνος κοινοβιάρχης οὐδένα ποτὲ τῶν προσερχομένων ἀπέπεμπεν, ἀλλὰ πάντας ἐδέχετο· εἰς τὴν πνευματικὴν τοῦ μάνδραν, καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς γεγηρακότας, ἢ ἐπινόσους καὶ ἀναπήρους, οὓς οἱ ἄλλοι σύγχρονοί του (καθάπερ καὶ σήμερον δρῶμεν) ὥς ἀχρήστους ἀπέρριπτον· καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς παρ' ἄλλων κεκαρμένους μοναχοὺς προσεδέχετο, ἥρκει μόνον νὰ ἐφαίνοντο δόκιμοι ἐν τῇ συμπεριφορᾷ. Ἴδου τὸ ὑπερέχον τοῦ Ἀθανασίου· ἴδου ὁ λαμπρὸς χαρακτήρ τῆς εὐαγγελικῆς καὶ συμπαθεστάτης αὐτοῦ καρδίας· ἴδου πλεονέκτημα, ὅπερ καὶ μόνον, χωρὶς τῶν ἄλλων αὐτοῦ ἀρετῶν, ἀναδεικνύει τὸν ἄνδρα μέγαν, καθιστᾷ αὐτὸν σεβαστὸν καὶ ἀγαπητὸν τοῖς πᾶσι, κλείζει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἐφελκύει τὴν ἀφοσίωσιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ κυβερνωμένων καὶ εὐηργετημένων ψυχῶν. ⁽¹⁾ Τοῦ ταιούτου εὐαγγελικοῦ χαρακτήρος ἐστερημένοι ὄντες τινὲς τῶν συγχρόνων τοῦ Ἀθωνιτῶν, καίπερ ἄλλως ἀγωνισταὶ καὶ αὐστηροτάτης διαίτης ἀντεχόμενοι, κατεξανέστησαν κατὰ τοῦ θεοφόρου Πατρός· ἀλλ' εἰς μάτην. Τὸ ἔργον τοῦ Ἀθανασίου ἐπέπρωτο νὰ προχωρήσῃ νὰ συντελεσθῇ καὶ νὰ ἐπιζήσῃ μέχρι σήμερον.

Ὁ Ἀθανάσιος παρέτεινε τὸν βίον μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 11ου αἰῶνος. Ἦτο μεγαλόσωμος καὶ Ῥωμαλέος ἀνὴρ ἰσοφαρίζων πρὸς τριῶν ἀνδρῶν δύναμιν. Ἐγγραψε **Κανονικά**, **Ῥποτύπωσιν** καὶ **Διατύπωσιν** ἢ Διαθήκην ἐκδοθέντα ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων φιλολόγων. Τὸ Κανονικὸν αὐτοῦ βλέπε καὶ παρὰ Μ. Γεδεών. «Ἀθως» σελ. 245. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουλίου 5η.

Μίαν σχεδὸν ὥραν μακρὰν τῆς Λαύρας πέραν τῆς Ρουμουνικῆς τοῦ Προδρόμου Σκήτης καὶ οὐ μακρὰν αὐτῆς εἶναι Σπήλαιόν τι, εἰς ὃ ὁ ἐραστής τῆς ἡσυχίας καὶ μύστης τῶν θεωρητικῶν ἀρετῶν, ὁ ἐξ ἴσου γινώσκων νὰ διακόπτῃ τὴν ἡσυχίαν αὐτοῦ χάριν τῆς τοῦ πλησίον ἀγάπης καὶ ὠφελείας, καὶ πάλιν καιροῦ καλοῦντος νὰ βυθίζεται δὲ αὐτῆς εἰς τὰ μυστήρια τῆς αἰωνιότητος, ὁ νηπιτικώτατος, λέγω, Ἀθανάσιος, ἀπεμακρύνετο τῶν θορύβων τοῦ Κοινοβίου καὶ ἀνεπτέρου διὰ

(¹) Τὰ αἰσθήματα τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου δείκνυνται ἐκ τῆς Διαθήκης ἢ διατυπώσεως αὐτοῦ· ἥς καὶ ἀπλῆ τις ἀνάγνωσις συγκινεῖ τὸν ἀναγινώσκοντα ἐμφανίζουσα, ὥς ἐν κατόπτρῳ, τὴν φιλοστοργίαν τῆς μεγάλης αὐτοῦ ψυχῆς, τὴν ὑψίστην αὐτοῦ ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν περιαλγῇ αὐτοῦ διάθεσιν διὰ τὸ μέλλον τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων.

τῆς νήψεως καὶ προσευχῆς τὸ διορατικὸν αὐτοῦ ὄμμα εἰς τὸ ὕψος τῶν θείων θεωριῶν. Ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ κατὰ τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ, ἐκτίσθη βραδύτερον οἶκημά τι. χρησιμεῦον ὡς ἡσυχαστήριον δι' ἓνα ἀναχωρητὴν μεθ' ἐνὸς ἢ δύο μαθητῶν. Εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ σπηλαίου ὑπάρχουν καὶ 2 μικρὰ παρεκκλήσια. Ὁ ἐν αὐτῷ ἡσυχάζων διορίζεται ὑπὸ τῆς Λαύρας, ἐξ ἧς καὶ λαμβάνει τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ.

Σήμερον (ἀπὸ 4 περίπου ἐτῶν) ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ ἀσκεῖται εἰς τῶν διεκεκριμένων Ἀγιορειτῶν Πνευματικῶν ὁ ἡσυχαστὴς Μεθόδιος ἱερομόναχος Ἑλίουπολίτης, ὃς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεότητος αὐτοῦ διανύσας ἐν τοῖς Κοινοβίοις τοῦ ἁγ. Ὁρους, ἱκανῶς τε προγυμνασθεὶς ἐν τῇ ὑποταγῇ τῶν κοινοβιακῶν κανονισμῶν, καὶ εὐδοκίμως ἀντιπροσωπεύσας ἐν Καρυαῖς παρὰ τῇ ἱερᾷ Κοινότητι τὴν ἰδίαν Μονήν, ἐρρίφθη βραδύ-εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἡσυχαστικοῦ βίου, πρὸς ὃν ἐκ νεότητος ἀκατάσχετον ἔτρεφεν ἔρωτα.

2) **Ἀθανάσιος Α΄. πατριάρχης Κων)πόλεως.** Ἦτο Ἀδριανουπολίτης καὶ ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τοῦ 13ου αἰῶνος. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας περιδληθεὶς τὸν μοναχικὸν φόρεμα ἐπεσκέφθη τὸν Ἄθω, εἰσῆλθεν εἰς τὴν μοναχικὴν ἀδελφότητα τοῦ Ἐσφιγμένου, καὶ διέμεινεν ἱκανὸν χρόνον διακονῶν τὰ προστασσόμενα. Περιῆλθε κατόπιν τοὺς ἁγίους τόπους καὶ πολλὰ Μοναστήρια τῆς Ἀνατολῆς χάριν εὐλαβείας καὶ ψυχικῆς ὠφελείας. Ἀνῆλθεν εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἐπὶ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ Β΄. (1289) καὶ μετὰ 4 ἔτη (1293) ἔνεκα σκανδάλων παραιτηθεὶς ἀνεκλήθη πάλιν τὸ δεύτερον εἰς τὸν θρόνον (1303) πατριαρχεύσας μέχρι τοῦ 1313, ὁπότε καὶ πάλιν ἔδωκε τὴν παραίτησίν του. Σώζονται τινες συγγραφαὶ αὐτοῦ ἐν τῷ 142ῳ τόμῳ τῆς ἐλληνικῆς Πατρολογίας τοῦ Mique. Μνήμη αὐτοῦ Ὀκτωβρίου 28.

3) **Ἀκάκιος ὁ Κασοκαλυδίτης.** Κατήγετο ἐκ τινος μικρᾶς κώμης τῆς χώρας τῶν Ἀγράφων (ἐν τῇ στερεᾷ Ἑλλάδι), καὶ ἤκμασε κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας μείνας ὀρφανὸς πατρός, καὶ ἀναγκασθεὶς νὰ κυβερνᾷ αὐτὸς τὰς οἰκιακὰς ὑποθέσεις ἔμεινεν ἀγράμματος. Ἐν ἡλικίᾳ 23 ἐτῶν ἀναχωρήσας ἐκ τῆς πατρίδος του μετέβη εἰς τὰ παρὰ τὴν Ζαγορὰν μέρη καὶ ἐγκαταστάς εἰς τὸ ἐκεῖ Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ ἐκάρη ἐν αὐτῷ μοναχός. Ἀναχωρήσας μετὰ τινα ἔτη ἐκεῖθεν ἤλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος καὶ ἔμεινεν ἐπὶ ἐν ἔτος εἰς τι κελλίον παρὰ τὴν Μονήν τοῦ Γρηγορίου, πλησίον δύο ἐναρέτων ἀσκητῶν, παρ' ὧν, πρὸς

τοῖς πνευματικοῖς μαθήμασιν, ἐδιδάχθη καὶ τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν ξύλινα κοχλιάρια. Ἐκεῖθεν ἀναχωρήσας περιήρχετο ζητῶν ἡσυχαστικώτερόν τι καὶ ἐρημικώτερον μέρος, ἵνα ἡσυχάσῃ κατὰ μόνας· μὴ εὐρίσκων ὅμως τοιοῦτον κατὰ τὸν πόθον τοῦ ἐδιχάζετο κατὰ τὴν γνώμην· ὅτε μὲν ἔλεγε νὰ ἀναχωρήσῃ πάλιν εἰς Ζαγοράν, ὅτε δὲ νὰ ζητήσῃ τι ἐρημον καὶ ἀοίκητον νησίδιον πρὸς κατοίκησιν, φλεγόμενος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς ἡσυχίας, ἥς τὰ κάλλη εἶχεν ἱκανῶς δοκιμάσει ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ μοναχικοῦ του σταδίου. Οὕτω πολιορκούμενος ὑπὸ τῶν ἀντιρρόπων λογισμῶν καὶ μὴ δυνάμενος ὀριστικῶς νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ πρακτέου, ἀποκαμὼν ἐκάθισεν ὀλίγον νὰ ἀναπαυθῇ· ἐκεῖ ὑπὸ τῆς ἀθυμίας καὶ τοῦ σκοτισμοῦ τῶν λογισμῶν καταβεβλημένος ἀπεκοιμήθη ὀλίγον καὶ βλέπει ἔμπροσθέν του μέλανά τινα καὶ δυσειδῆ γίγαντα τρίζοντα κατ' αὐτοῦ τοὺς ὁδόντας· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡσθάνετο ἐνδομύχως μυστικὴν τινα φωνὴν ἐνδοθεν εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ μετὰ μελιχιότητος ὑπηχοῦσαν καὶ λέγουσαν: «βλέπεις αὐτὸν τὸν ἄσχημον γίγαντα: οὗτος εἶναι ὁ πονηρὸς δαίμων, ὅστις ζητεῖ νὰ σὲ ἀπολέσῃ». Διυπνισθεὶς πάραυτα ἐντρομος, ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ εἰς τινα ἐκεῖ πλησίον ἡσυχάζοντα πνευματικὸν διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν συμβουλὴν του. Καθ' ὁδὸν ὅμως περιπατοῦντι ἐπιπίπτει αὐτῷ οἶονεὶ σκοτοδίνη καὶ βίαιός τις ἀνεμοστρόβιλος, ὅστις συνωθῶν καὶ συνελαύνων αὐτὸν μετὰ μεγάλης σφοδρότητος, τὸν ἐξέωσεν ἱκανὸν διάστημα μακρὰν τῆς ὁδοῦ. Ὁ δὲ ταῦτα πάσχων καὶ βιαζόμενος οὕτω φανερώς ὑπὸ τῆς δαιμονικῆς ἐκείνης ἐνεργείας ἐφοδῆθη σφόδρα, καὶ ἐπεκαλεῖτο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Θεοτόκου μεγαλοφώνως· πάραυτα καταργηθείσης τῆς σατανικῆς ἐκείνης ἐνεργείας ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν κατῆλθεν εἰς τὸν πνευματικόν, ὅστις συνεβούλευσεν αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς Καυσοκαλύδια καὶ νὰ μένῃ εἰς τι ὀρισμένον κελίον. Ἐν τῷ κελλίῳ τούτῳ ἐγκαταστάς ὁ Ἀκάκιος ἔμεινεν ἐπὶ 20 ἔτη ἐργαζόμενος ἐν αὐτῷ τὸ ἐργόχειρόν του καὶ δι' ἄρτου μόνου καὶ χόρτων τρεφόμενος. Βραδύτερον κατέβη εἰς τι μικρὸν σπήλαιον, ὅπερ λέγουσι, κατῴκησέ ποτε ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Καυσοκαλύδης. Τὸ σπήλαιον τοῦτο δείκνυται μέχρι τῆς σήμερον, σῶζονται δὲ καὶ αἱ δοκοί, ἃς ὀριζοντίως εἶχε τεταγμένας εἰς ὕψος δύο περίπου σπιθαμῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, καὶ ἐφ' ὧν, ὡς φαίνεται, εἶχεν ἐστρωμένους κλάδους δένδρων καὶ ἐκάθητο. Οἱ ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ ἀγῶνες αὐτοῦ εἶναι ὑπεράνθρωποι, καὶ οἱ ἐκ τῶν δαιμόνων αἰσθητῶς καὶ νοητῶς ἐπιπίπτοντες κατ' αὐτοῦ πειρασμοὶ ἀνεκδιήγητοι: Ἀλλοτε μὲν ἐπεχείρουν νὰ τὸν ἐκφοδίσωσι διὰ φωνῶν καὶ κτύπων καὶ ὄψεων φοβερῶν θηρίων καὶ γιγάντων, ἄλλοτε δὲ προσέβαλλον αὐτῷ διὰ σωματικῶν ἀσθενειῶν, προξενοῦντες αὐτῷ ἀτονίαν καὶ βάρος σώματος. Ἡμέραν τινὰ ἐξελθὼν τοῦ

σπηλαίου καὶ ἐπανερχόμενος πρὸς τὸ ἐσπέρας, εἶδεν ἔμπροσθεν τοῦ σπηλαίου τοῦ πλῆθος ἀθιγγάνων μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων χαλκεύοντας καὶ ἀλλαλάζοντας· ὁ δὲ ἀτενίσας τὸ νοερὸν ὄμμα τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Θεὸν διέλυσε καὶ ἠφάνισε τὰς δαιμονικὰς ταύτας φαντασίας. Οὕτως ἀγωνιζόμενος ὁ Ὅσιος καὶ αἱρῶν ὁσημέραι λαμπρὰ κατὰ τοῦ διαδόλου τρόπαια ἠξιώθη τοῦ χαρίσματος τῆς νοαρᾶς προσευχῆς καὶ θείας ἐλλάμψεως, τοῦ προορατικοῦ καὶ διορατικοῦ χαρίσματος καὶ πολλῶν θείων ἀποκαλύψεων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτο πρότερον ἄνυδρον, παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν συρρεόντων ὁσημέραι καὶ τασσομένων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτοῦ μαθητῶν ἐξήγαγε διὰ προσευχῆς ὕδωρ ἄφθονον, ἐξ οὗ μέχρι σήμερον ὑδρεύονται οἱ Καυσοκαλυδίται. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα θαύματα τελέσας καὶ πολλῶν ὁσιομαρτύρων ἀλείπτῃς πρὸς τὸ μαρτύριον γεγόμενος ἐτελεύτησεν ἐν βαθυτάτῳ γήρατι τὸ 98ον που ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἄγων (1730). Ὁ Ρῶσσος περιηγητῆς Βασίλειος ὁ Βάρσκης, ὁ ἐπισκεψάμενος δις τὸ ἅγιον Ὅρος (1724 καὶ 1747) καὶ γράψας εἰδικὴν συγγραφὴν περὶ τῆς περιοδείας του, γνωρίσας προσωπικῶς τὸν Ὅσιον, ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ: «Δευτέρα ἐπίσκεψις τοῦ ἁγίου Ὁρους Ἀθω». Μνήμη αὐτοῦ Ἀπριλίου 12ῃ.

4) **Ἀντώνιος ὁ Πητσέρσκης** (=Σπηλαιώτης) [†1073]. Ἦτο Ρῶσσος τὸ γένος καὶ θεωρεῖται ὡς ὁ πρῶτος ἰδρυτῆς τοῦ ἐν Ρωσσίᾳ μοναχισμοῦ. Ἐγεννήθη ἐν τινὶ χωρίῳ πλησίον τῆς Τσερνιγόβης κειμένῳ καὶ κατόκησεν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐν τινὶ σπηλαίῳ τῆς γενεθλίου αὐτοῦ γῆς προγυμναζόμενος ἐν αὐτῷ δι' ὑψηλοτέρους ἀσκητικούς ἀγῶνας. Ἐν Ἀθωνί ἐλθὼν καὶ ἐνδυθεὶς τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἠγωνίσθη ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐν τινὶ σπηλαίῳ πλησίον τῆς Μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου κειμένῳ καὶ δεικνυμένῳ μέχρι σήμερον. Ἐπεσκέφθη τὸν Ἀθω δις καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ γῆν ἰδρυσεν ἰδίαν Λαύραν ἐν Κιέδῳ. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουλίου 10ῃς.

5) **Βασίλειος Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης**. Κατήγετο ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἠκμασε κατὰ τὸν 9ον αἰῶνα. Ἐ χρημάτισε μαθητῆς ἐτέρου Ἀγιορείτου, τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου τοῦ Θεσσαλονικέως, οὗτινος καὶ τὸν βίον συνέγραψε. Ὁ Ἀγιος Βασίλειος μεταδὼς εἰτα εἰς Θεσσαλονίκην συνέστησε Μονήν τινα⁽¹⁾ προσαρτηθεῖσαν βραδύτερον ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ εἰς τὴν Λαύραν. Ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης περὶ τὰ τέλη τοῦ 9ου αἰῶνος (895—900). Ἐν τῷ Συναξαρίῳ λέγεται ὁμολογητῆς ὡς καὶ ὁ ἅγιος Εὐθύμιος· διότι, ὡς λέγει

(1) Αὕτη εἶναι ἡ ἀναφερομένη ἐν τῷ Κανονικῷ ἢ Τυπικῷ τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου Μονὴ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἢ Μονὴ τῶν Περιστερῶν.

τις τῶν συγγραψάντων περὶ τοῦ Ἁθω συγχρόνων (Γεδεών. Ἁθως), ἡ ἱστορία ἀναφέρει ἐξ Ἁθω θεοφόρους ἄνδρας εἰς σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθόντας (842), καὶ ὑπὲρ τῆς ἀναστηλώσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀγωνισαμένους. Μνήμη αὐτοῦ Φεδρουαρίου 1η.

6) **Γεώργιος ὁ Ἰδὴρ.** (†1066). Ἦτο ἀνεψιὸς Ἰωάννου τοῦ Ἰδῆρος κτίτορος τῆς Μονῆς τῶν Ἰδῆρων, καὶ ἦλθε βραδύτερον εἰς τὸ Ὄρος εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ θείου του ἰδρυθεῖσαν Μονήν, πρὸς ἐπαύξεισιν καὶ καθωραϊσμὸν τῆς ὁποίας συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον. Ἐχρημάτισεν ἡγούμενος αὐτῆς μετὰ τὸν ἐξάδελφόν του Εὐθύμιον, υἱὸν τοῦ Ἰωάννου. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 13η.

7) **Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης.** Ὁ κλεινὸς οὗτος Ἀγιορείτης, ὁ ὡς λαμπρὸς τις φωστήρ ἀναφανεῖς ἐν τῷ στερεώματι τῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς δειναῖς ἐκείναις τοῦ ἔθνους ἐποχαῖς, ὁ οὐ μόνον λόγῳ τε καὶ βίῳ καθαρότητι διαπρέπων, ἀλλὰ καὶ θαυμάτων ἐνεργείαις κατηγλαῖσμένος, εἶναι ὁ ἐνδοξότερος τῶν ἐξ ἁγίου Ὄρους ἱεραρχῶν καὶ τὸ ἐγκαλλώπισμα τοῦ ἀγιορειτικοῦ μοναχισμοῦ, ἀναδειχθεὶς θερμὸς ὑπέρμαχος τῆς ὀρθοδοξίας εἰς τὰς τότε συγκροτηθείσας ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδους (1341—1350) ἐπὶ Ἀνδρονίκου Γ'. Παλαιολόγου καὶ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, καὶ καταπολεμήσας τὰς ταραττούσας τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας περὶ «ἀκτίστου φωτός, θείας ἐλλάμψεως καὶ θεῶν ἐνεργειῶν» κακοδοξίας Βαρλαάμ τοῦ Καλαβροῦ καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ. Ὁ Γρηγόριος ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ᾗ καὶ ἐξεπαιδεύθη τὴν τε ἱεράν καὶ τὴν θύραθεν παιδείαν. Ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἡσκήθη πρότερον ἐν τοῖς ὀρίοις τοῦ Βατοπεδίου καὶ εἶτα ἐν τοῖς ὀρίοις τῆς Λαύρας παρὰ τῷ διασήμῳ καὶ νηπτικωτάτῳ ἡσυχαστῇ Νικηφόρῳ τῷ ἐξ Ἰταλίας, παρ' οὗ καὶ ἐμυήθη τὰ ἀπόρρητα τῆς ἡσυχίας καὶ νοερᾶς προσευχῆς ὑψηλὰ μυστήρια. Προεχειρίσθη βραδύτερον ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου. Ἡ φήμη τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ ὁ ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ζήλος του ἀνεδίδασαν αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Θεσσαλονίκης (1349), ἧς τὸ ποίμνιον ἐποίμανε μέχρι τῆς τελευτῆς του (1360). Ἡ Ἐκκλησία ἐκτιμῶσα τοὺς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἀγῶνας αὐτοῦ καθιέρωσεν εἰς τιμὴν αὐτοῦ πλὴν τῆς ἡμέρας τῆς τελευτῆς αὐτοῦ (14 Νοεμβρίου) καὶ τὴν Β' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ εὗρηνται ἐν τῷ 150—151ῳ τόμῳ τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne. Βλέπε καὶ Φιλοκαλίας Τόμ. Β'.

8) **Γρηγόριος ὁ Συναῖτης** (†1346). Κατήγετο ἐκ τινος χωρίου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πλησίον τῶν ἀρχαίων Κλαζομένων κειμένου. Ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν φόρεμα ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ, ἐνθα ἐχρημάτισεν ὡς **δόκιμος** παρὰ τινι ἐναρέτῳ

Γέροντι. Ἐκεῖθεν ἀναχωρήσας μετέβη εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, ἐκάρη μοναχὸς καὶ διέμεινεν ἐκεῖ χρόνους ἱκανοὺς φανεῖς δοκιμώτατος εἰς ὅλας τὰς διατάξεις τοῦ Προεσιῶτος. Μετὰ ταῦτα ὁμως φεύγων τὸν φθόνον μοναχῶν τινῶν ζηλοτύπως πρὸς αὐτὸν διακειμένων διὰ τὴν μεγάλην του εὐδοκίμησιν, ἀνεχώρησεν εἰς Κρήτην ἔνθα καὶ ἐδιδάχθη τὰ ἀπόρρητα μυστήρια τῆς νήψεως καὶ νοερᾶς προσευχῆς παρὰ τινος ἐναρέτου ἀναχωρητοῦ. Ἀπάρας ἐκ Κρήτης ὁ Γρηγόριος ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος καὶ ἔμεινεν ἱκανὸν χρόνον εἰς τὴν τότε Σκήτην τοῦ Μαγουλᾶ, ἣτις ἔκειτο ἐν τοῖς ὄρεσις τῆς Μονῆς τῶν Ἰδίων πλησίον τῆς Μονῆς τοῦ Φιλοθέου. Ἐνταῦθα διαμένων ὁ Γρηγόριος ἐγένετο ὀνομαστός εἰς πάντας τοὺς πατέρας τοῦ Ὄρους, ὡς ἔμπειρος διδάσκαλος τῆς νοερᾶς προσευχῆς. Ἐρωτώμενός ποτε ὑπὸ τινος τῶν μαθητῶν του (Καλλίστου Α΄, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως) τοῦ καὶ συγγράψαντος τὸν βίον του, τί εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ πῶς ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν Ἀγίων ἀπεκρίθη ὡς ἑξῆς: Ὅτι ὁ μὴ ἰδὼν τὴν ἀνάστασιν τῆς ἰδίας ψυχῆς δὲν δύναται ἀκριδῶς νὰ μάθῃ τί εἶναι ἡ νοερὰ ψυχὴ· ὅτι ἡ μετὰ λόγου καὶ διακρίσεως συστηματικῶς ἀγωνιζομένη ἐν τῷ πρακτικῷ μέρει τῶν ἀρετῶν ψυχὴ συστέλλει καὶ ὑποτάσσει βαθμηδὸν τὰ πάθη, τὰς ἐπεισάκτους ταύτας ἀταξίας καὶ νόσους αὐτῆς, καὶ μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῶν παθῶν περιστοιχίζεται καὶ περιέπεται ὑπὸ τῶν φυσικῶν ἀρετῶν, αἵτινες διδάσκουσι καὶ ὁδηγοῦσιν αὐτὴν βαθμιαίως εἰς τὰ ὑπὲρ φύσιν· ὅτι ἡ οὕτω ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος περιλαμβανομένη καὶ φωτιζομένη ψυχὴ ἀνάγεται εἰς ὕψος θεωριῶν, ἀποβάλλει πρὸς τοῖς ἄλλοις πάθεσι καὶ πᾶσαν δειλίαν καὶ φόβον, γίνεται ὅλη θεοειδής, βλέπει τοὺς αὐτῆς λογισμοὺς καταπίπτοντας καὶ παυομένους τελείως, καὶ ἐνουμένη διὰ τινος ἀθανάτου ἔρωτος μετὰ τοῦ οὐρανίου Νυμφίου αὐτῆς, διαλέγεται μόνῃ πρὸς μόνον τὸν Θεόν, παρ' οὗ πλουσίως καὶ δαψιλῶς διὰ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων καταγλαῖζεται· ὅτι ἡ οὕτως ἀνακαινισθεῖσα καὶ τὴν θαυμασίαν ταύτην ἀλλοίωσιν ἀλλοιωθεῖσα ψυχὴ φαίνεται διαφανής, λαμπρὰ καὶ ὄντως νοερὰ καὶ ἄυλος φύσις μηδόλως ἐπαισθανομένη ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τῶν θεωριῶν, ὅτι εὐρίσκεται εἰσέτι συμπεπλεγμένη μετὰ τοῦ ὕλικου τούτου σώματος· καὶ ὅτι τοιοῦτόν τι συνέδαινε καὶ εἰς τὸν Πρωτόπλαστον, ὅστις μηδόλως πρότερον ἐπαισθανόμενος ὕλικήν τινα ἐπιπρόσθησιν τοῦ σώματος, ἅτε κατηγλαῖσμένος ὑπὸ τῶν θείων δωρεῶν καὶ σκεπόμενος ὑπὸ τῶν χαρίτων τοῦ ἀπλήτου ἐκείνου φωτός, ὥφθη μετὰ τὴν παράδασιν ἐξαίφνης γυμνός. (¹)

(¹) «Nou cognoscebant quid eis iudumento gratiae praestaretur... 2va gratia remota, exstitit in motu corporis puaedam impudens novita», unde esset indecens

Ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ὁ Γρηγόριος διέμεινεν ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ ἐγνωρίσθη μετὰ πάντων τῶν διακεκριμένων ἐπὶ συνέσει καὶ ἀρετῇ μοναχῶν τοῦ Ὄρους. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ἀγαρηνοὶ πειραταὶ προσέβαλλον πολλάκις τὸ ἅγιον Ὄρος κακοποιούντες καὶ αἰχμαλωτίζοντες τοὺς μοναχοὺς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ διελθὼν διὰ Κωνσταντινουπόλεως μετέβη εἰς Σωζόπολιν καὶ ἐγκατέστη μετὰ τῶν μαθητῶν του εἰς τὴν βαθυτάτην ἔρημον τῶν Παρορίων. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἠναγκάσθη διὰ τινα ἐπιβουλὴν νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς ἅγιον Ὄρος, ἔνθα καὶ ἐγένετο πανηγυρικώτατα δεκτὸς ὑπὸ πάντων τῶν ἀγιορειτῶν καὶ ἐξαιρέτως τῶν Λαυρεωτῶν. Μὴ δυνάμενος ὅμως πάλιν νὰ ἀπολαύσῃ πλήρους ἡσυχίας διὰ τὰς συχνὰς καταδρομὰς τῶν Ἀγαρηνῶν, ἀνεχώρησεν αὖθις εἰς τὰ Παρόρια καὶ κατόκησεν εἰς τὸ Κατακεκρυωμένον ὄρος, ἔνθα καὶ εἵλκυσε πλῆθος μαθητῶν πρὸς ἑαυτὸν διὰ τῆς λαμπρότητος τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἀρετῶν του. Κατέλιπε καὶ νηπτικὰς τινὰς συγγραφὰς ἐκδοθείσας ἐν τῷ 151ῳ τόμῳ τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne, ὡς καὶ ἐν τῷ Β' τόμῳ τῆς Φιλοκαλίας. Μνήμη αὐτοῦ Ἀπριλίου 6η.

9) **Γρηγόριος Ὁσιος.** Εἶναι ὁ κτίτωρ τῆς φερωνύμου Μονῆς τοῦ Γρηγορίου καὶ ἀνήκει εἰς τὸν 14ον αἰῶνα. Μνήμη αὐτοῦ Δεκεμβρίου 7η.

10) **Διονύσιος ὁ ἐν Ὀλύμπῳ.** Κατήγετο ἐκ τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου, υἱὸς εὐσεβῶν γονέων, καὶ ἤκμασε κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἀποκτήσας ἱκανὴν ἐν τοῖς γράμμασι μάθησιν, ἐξήσκησε μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων του ἐπὶ τινι καιρὸν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ γραμματοδιδασκάλου, ἐξ οὗ καὶ ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀπαιτούμενα. Συλλαβὼν βραδύτερον τὸν πόθον τοῦ νὰ μονάσῃ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ Μετέωρα, ἔνθα ἐπὶ ὀλίγον χρόνον διαμείνας ἀπῆρε διὰ τὸ ὄρος τοῦ Ἀθωνος. Ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἐλθὼν ὑπετάγη εἰς τινα διακεκριμένον πνευματικὸν γέροντα, παρ' ᾧ ἐκάρη μοναχὸς καὶ προεχειρίσθη μετ' οὐ πολὺ Διάκονος. Τοῦ γέροντός του ψηφισθέντος βραδύτερον Πρώτου τοῦ Ὄρους καὶ σταλέντος ἀποστολὴν τινα εἰς Βλαχίαν, ἐχειροτονήθη κοινῇ ψήφῳ Πρεσβύτερος, ἵνα λειτουργῇ ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὸ Πρωτάτον. Μετὰ τὴν τοῦ γέροντός του ἐπάνοδον, ἐπειδὴ ἐπόθει τὸν ἡσυχαστικὸν βίον, μετέβη τῇ ἀδελφᾷ αὐτοῦ εἰς τὰ ὄρια τοῦ Καρακάλλου, ἔνθα μικρὸν τι πρόχειρον κελλίον κτίσας ἐσχόλαζεν ἐν αὐτῷ, νηστεύων, ἀγρυπνίας καὶ προσευχαῖς προσέχων. Μετέβη ἐκεῖθεν εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων Τόπων, καὶ πολλὰ παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε Πατριάρχου Ἱεροσολύμων νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ ὡς διάδοχος τοῦ θρόνου, δὲν ἔστερξε. Ἐπανελθὼν εἰς ἅγιον Ὄρος ἐξηκολούθει τοὺς

nuditas, et fecit adtentos reddiditque confusos». (Ἀγ. Αὐγουστίνου. De civitate Dei. XIV, 17).

πνευματικούς αὐτοῦ ἀγῶνας ἐν τῷ αὐτῷ κελλίῳ. Καταστάς σὺν τῷ χρόνῳ περιφανῆς διὰ τὰς ἀρετάς του καὶ ἐλκύσας τὸν σεβασμὸν τῶν πλησιοχώρων μοναχῶν, παρεκλήθη ὑπὸ τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος τῆς Μονῆς τοῦ Φιλοθέου, ἥτις δι' ἑλλειψιν καταλλήλου ποιμένος ἔτεινε πρὸς ἀποσύνθεσιν, ἵνα δεχθῇ τὴν ἡγουμενίαν καὶ διακυβέρνησιν τοῦ Μοναστηρίου. Πεισθεὶς ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν (περὶ τὸ 1500) καὶ μεταβάς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ σεβαστὸς γενόμενος εἰς τοὺς φιλοχρίστους διὰ τὰς ἀρετάς του, συνέλεξεν ἱκανὰ ἐλέη ὑπὲρ τῆς Μονῆς. Μετέβαλε τὴν ἰδιόρρυθμον τάξιν τῆς Μονῆς εἰς κοινόδιον καὶ καθιέρωσεν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς βουλγαρικῆς, ἥτις, διὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰσελθόντων πρότερον βουλγάρων μοναχῶν, εἶχεν ἐπικρατήσῃ. Ἐπειδὴ ὅμως τινὲς τῶν ἀλλογλώσσων τούτων μοναχῶν ἐπεδουλεύθησαν τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ καταλιπὼν τὸ ἅγιον Ὅρος ἔρχεται εἰς τὴν Σκήτην τῆς Βερροίας παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην. Ἐκ Βερροίας μεταβαίνει κρυφίως εἰς Ὀλυμπον, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ νὰ δεχθῇ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης, ὅπερ προσεφέρετο αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων. Ἐκεῖ, ἀκουσθείσης τῆς φήμης τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ, συνέρρεον πολλοὶ πρὸς αὐτόν, ἵνα συγκατοικήσωσιν αὐτῷ. Τοῦ πλήθους τῶν συντρεχόντων αὐξανομένου ὁσημέραι, ἐγένετο ἀνάγκη νὰ κτισθῶσι κελλία καὶ ναὸς· ἡ ἐργασία ἤρξατο· ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἁγῶς τοῦ τόπου δὲν εἶδοποιήθη περὶ τούτου, μαθὼν τὰ τῆς οἰκοδομήσεως, ἐξέδοτο δικαστικὴν ἀπόφασιν, ὅπως κρημνισθῶσι τὰ κτίρια καὶ οἱ κτίζοντες ἀχθῶσι δεδεμένοι. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην μαθὼν ὁ Ἅγιος ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ μετέβη εἰς τὸ παρὰ τὴν Ζαγοράν ὄρος, ἐνθα καὶ Μοναστήριον ἔκτισε καὶ μοναχικὰς διατυπώσεις συνέθετο. Ἐπειδὴ δὲ μετ' οὐ πολὺ ἐνέσκηψε θεσμηνία εἰς τὰ περὶ τὸν Ὀλυμπον χωρία καί, μαστιζομένης τῆς χώρας ὑπὸ ἀνομβρίας, οἱ πάντες ἀπέδιδον τὸν αἰχμὸν τοῦτον· εἰς τὴν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ἐκδίωξιν τοῦ Ὁσίου, ἐπληροφόρησαν περὶ τούτου τὸν Ἁγῶν, ὅστις πάραυτα ἀποστέλλει τοὺς προκρίτους τῆς πόλεως μετ' ἐπιστολῶν παρακαλῶν αὐτὸν νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ τῆς συνοδίας του καὶ νὰ κτίσῃ ὅσας θέλει Μονάς. Οὕτως ὁ Ὁσιος ἐπανελθὼν ἔκτισεν ἐκεῖ τὸ Κοινόδιον τῆς ἁγ. Τριάδος, ἐνθα καὶ ἐτελεύτησε πλήρης ἡμερῶν γενόμενος. Μνήμη αὐτοῦ Ἰανουαρίου 24ῃ.

11) **Διονύσιος Ὁσιος.** Εἶναι ὁ κτίτωρ τῆς φερωνύμου Μονῆς τοῦ Διονυσίου. Κατήγετο ἐκ Κορυτσαῆς τῆς Καστορίας καὶ ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τοῦ 14ου αἰῶνος. Ἦτο ἀδελφὸς τοῦ ὁσίου Θεοδοσίου τοῦ χρηματίσαντος ἡγουμένου τῆς Μονῆς Φιλοθέου καὶ γενομένου βραδύτερον μητροπολίτου Τραπεζοῦντος. Ὁ Διονύσιος μεταβάς εἰς Τραπεζοῦντα συνεστήθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ εἰς τὸν τότε βασιλέα Τραπεζοῦντος, (Ἀλέξιον Γ'. τὸν

Κομνηνόν. ὃς εὐλαβηθεὶς τὸ ἦθος καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρός. ἐχορήγησεν αὐτῷ ἱκανὸν χρηματικὸν ποσὸν πρὸς μεγέθυνσιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ πρότερον ἰδρυθείσης μικρᾶς Μονῆς. Ἐτελεύτησε μικρὸν πρὸ τοῦ 1400. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 25ῃ.

12) **Δομέτιος ὅσιος.** Ὑπῆρξε σύγχρονος, φίλος καὶ συνασκητῆς τοῦ ἀνωτέρω Διονυσίου, ὃν καὶ διεδέξατο ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ τῆς Μονῆς. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 25ῃ.

13) **Εὐθύμιος ὁ Ἰδῆρ.** (†1028). Ἦτο υἱὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἰδῆρος τοῦ κτίτορος τῆς Μονῆς τῶν Ἰδῆρων. Ἐχρημάτισε μετὰ τοῦ πατρός του μαθητῆς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Λαυριώτου, ὅστις ἐν τοῖς μέχρι σήμερον σωζομένοις ἐν τῇ Λαύρᾳ αὐτογράφοις αὐτοῦ μέμνηται μετὰ σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ἀμφοτέρων, ἀποκαλῶν μάλιστα τὸν Εὐθύμιον τοῦτον πνευματικὸν αὐτοῦ τέκνον. Διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ τῆς ἰδίας Μονῆς τῶν Ἰβήρων, μετέφρασε τὴν ἁγίαν Γραφήν, ὡς καὶ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, εἰς τὴν Ἰδῆρικὴν γλῶσσαν, καὶ κατέστησε τὴν Μονὴν ταύτην κέντρον πνευματικῆς ἀναπτύξεως διὰ τοὺς ὁμοεθνεῖς του, οἵτινες ἔπεμπον νέους ἱεροσπουδαστὰς εἰς Ἀθῶν πρὸς ἐκμάθησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων καὶ τάξεων καὶ πρὸς σπουδὴν διὰ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης τοῦ βυζαντινοῦ θρησκευτικοῦ πολιτισμοῦ. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 13ῃ.

14) **Εὐθύμιος ὅσιος,** κτίτωρ τῆς Μονῆς Δοχειαρίου. Ἦτο εἰς τῶν ἐπισήμων βυζαντινῶν εὐπατριδῶν καὶ ἐγένετο κατ' ἀρχὰς μαθητῆς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Λαυρεώτου, χρηματίσας καὶ **δοχειαρῆς** ⁽¹⁾ τῆς Λαύρας. Βραδύτερον δὲ συνέστησε τὴν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθεῖσαν Μονὴν τοῦ **Δοχειαρίου**. Μνήμη αὐτοῦ Νοεμβρίου 9ῃ.

15) **Θεοδόσιος μητροπολίτης Τραπεζοῦντος.** (†1370). Ἦτο ἀδελφὸς τοῦ ὁσίου Διονυσίου τοῦ κτίτορος τῆς φερωνύμου Μονῆς. Ἐχρημάτισε πρότερον ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Φιλοθέου· αἰχμαλωτισθεὶς ὅμως κατόπιν ὑπὸ βαρβάρων ἐγένετο μετὰ πολλὰς περιπετείας μητροπολίτης Τραπεζοῦντος. Ὁ τότε βασιλεὺς Τραπεζοῦντος Ἀλέξιος Γ' ὁ Κομνηνὸς ἠγάπα καὶ ἠὺλαδεῖτο μεγάλως αὐτὸν διὰ τὰς ἀρετὰς του. Μνήμη αὐτοῦ Ἰανουαρίου 11ῃ.

16) **Θεόκληπτος μητροπολίτης Φιλαδελφίας.** Ἐγεννήθη περὶ τὸ 1252 ἐν Νικαίᾳ, ἧτις (ἐπειδὴ ἡ Κ)πολις κατεῖχετο εἰσέτι ὑπὸ τῶν Λατίνων) ἦτο πρωτεύουσα τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, βασιλεύοντος ἐν αὐτῇ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ὅστις ἐκδιώξας βραδύτερον τοὺς Λατίνους ἀνεκτήσατο

(1) **Δοχεῖον** λέγεται ἡ ἀποθήκη τῆς Μονῆς, ἐν ᾗ φυλάσσονται τὸ ἔλαιον, τὸ πετρέλαιον, τὸ ἄλας, πικριχευτὰ, τυρός, κλπ. Ὁ διαχειριστῆς τοῦ Δοχείου καλεῖται **Δοχειαρῆς**.

τὴν Κων)πολιν 1261). Ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα ἐν Ἀθωνι καὶ ἡσκήθη ἐν τοῖς ὁρίοις τῶν Καρυῶν. Ἐχρημάτισε διδάσκαλος καὶ χειραγωγὸς ἐν τοῖς πνευματικοῖς γυμνάσμασι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, καὶ βραδύτερον ἀνήχθη εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Φιλαδελφίας († 1320). Ἐτελεύτησε περὶ τὸ 1325. Νηπτικᾶς αὐτοῦ συγγραφεὺς βλέπε ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ τόμ. Β'. καὶ ἐν τῷ 143ῳ τόμῳ τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 25ῃ.

17) **Θεόφιλος ὁ μυροβλήτης.** († 1548). Ἦτο Μακεδὼν τὴν καταγωγὴν. Ἐξεπαιδεύθη ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἱκανῶς τὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ μαθήματα καὶ ἐχειροτονήθη ἱερεὺς. Ἐλθὼν βραδύτερον εἰς ἅγιον Ὅρος εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Βατοπεδίου καὶ μετὰ τινα καιρὸν εἰς τὴν τῶν Ἰδῆρων, ἐν ᾗ καὶ ὡς καλλιγράφος ἐργασθεὶς κατέλιπεν ἱκανὰ ἰδιόχειρα ἀντίγραφα σωζόμενα μέχρι σήμερον. Κατέστη περιώνυμος διὰ τὰς κοσμούσας τὸ ἦθος αὐτοῦ ἀρετάς, οὐ μόνον ἐντὸς τοῦ ἁγίου Ὅρους ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ· διὸ καὶ ἐζητήθη ὡς ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ὅπερ ὅμως δὲν ἔστερξεν· ἀλλ' ἀσπαζόμενος τὴν ἡσυχίαν ἀπεσύρθη εἰς τι κελλίον τοῦ ἁγίου Βασιλείου κείμενον ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ Παντοκράτορος, οὐ μακρὰν τῶν Καρυῶν, ἐνθα καὶ ἐτελεύτησε. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουλίου 8ῃ.

18) **Θεωνᾶς ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης.** († 1525). Ἀδελφὸν πόθεν κατήγετο. Οὗτος ἱερεὺς ὢν ἐχρημάτισε κατὰ πρῶτον ἐφημέριος τῆς Μονῆς Παντοκράτορος. Ἐκ πόθου πρὸς τὸν ἡσυχαστικὸν βίον ἐπεσκέπτετο πολλάκις θεωρητικόν τινα καὶ διακεκριμένον ἡσυχαστήν, τὸν ἅγιον Ἰάκωβον, ἀσκούμενον ἐν τινι ἡσυχαστηρίῳ κειμένῳ ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς σημερινῆς Ἰδηριτικῆς Σκήτης, οὗτινος καὶ ἐχρημάτισε μαθητής. Ἐγένετο κατόπιν ἰδρυτὴς τοῦ Μοναστηρίου τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ παρὰ τὴν Γαλάτισταν, καὶ βραδύτερον ἀνῆλθεν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Θεσσαλονίκης. Τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψατον σώζεται μέχρι σήμερον ἀδιάφθορον ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ Μονῇ. Μνήμη αὐτοῦ Ἀπριλίου 4ῃ.

19) **Ἰωάννης ὁ Ἰδῆρ.** Ἦκμασε κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα. Ἦτο εἰς τῶν μεγιστάνων τῆς Ἰδηρίας, καὶ καταλιπὼν τὰ τοῦ κόσμου ἔρχεται εἰς Ἀθῶν, γίνεται μαθητὴς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Λαυριώτου καὶ ἀσκεῖται ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτοῦ ἐν τισι ἡσυχαστηρίοις μακρὰν τῆς Λαύρας κειμένοις. Προπονηθεὶς οὕτως ἱκανῶς ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἀγῶσι παρὰ τῷ μεγάλῳ ἐκείνῳ ἀνδρί, συνέστησε τῇ προτροπῇ αὐτοῦ τὴν ἱερὰν Μονὴν τῶν Ἰδῆρων, ἧς ἐχρημάτισε καὶ πρῶτος ἡγούμενος. Ἐτελεύτησε ἀρχομένου τοῦ 11ου αἰῶνος. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 13ῃ.

20) **Κάλλιστος Α'. Πατριάρχης Κ)πόλεως.** († 1350). Ὑπῆρξε μαθητὴς Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου, οὗ καὶ τὴν βιογραφίαν συνέγραψε. Ἀνέβη εἰς τὸν οἰκουμένικόν θρό-

νον ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου καὶ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ (1350) καὶ μετὰ 4 ἔτη παραιτηθεὶς ἡσπάζθη τὸν ἡσυχαστικὸν πάλιν βίον. Ἀποσυρθέντος μετέπειτα τοῦ Καντακουζηνοῦ εἰς Μοναστήριον καὶ βασιλεύσαντος μόνου τοῦ Παλαιολόγου ἀνεδιδάσθη τὸ δεύτερον εἰς τὸν θρόνον (1355) καὶ ἐκυδέρνησε τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ 8 ἄλλα ἔτη. Ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος εἰς Σερβίαν διὰ τινὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις καὶ διελθὼν διὰ τοῦ Ἄθωνος ἐπεσκέφθη τὸν πάλαι γνωστὸν αὐτῷ Μάξιμον τὸν Καυσοκαλύβην, ὃς ἐν τῇ ἀποχαιρετήσει αὐτοῦ προπέμπων αὐτὸν ἔψαλλε τὸ «Μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ»· δι' οὗ αἰνιγματωδῶς ὑπεδήλου, ὅτι τετέλεσται πλέον ὁ ἐπίγειος ὁρόμος αὐτοῦ καὶ ὅτι δὲν θὰ ἐπανίδῃ πλέον τὸ ποιμνιὸν του· ὅπερ καὶ ἐγένετο, τελευτήσαντος αὐτοῦ καὶ ταφέντος ἐν Σερβίᾳ. Κατέλιπε συγγραφάς τινὰς εὕρισκομένας ἐν τῷ 147ῳ τόμῳ τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne. Τὰ νηπτικά κεφάλαια, ἅτινα φέρονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ ἀποδίδονται ὑπὸ τινων εἰς ἕτερον ὁμώνυμον αὐτοῦ Κάλλιστον Β' χρηματίσαντα καὶ αὐτὸν πατριάρχην Κων)πόλεως, ὃς ἦτο ἐπίσης ἁγιορείτης (1397). Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 20.

21) **Κοσμᾶς ὁ ἀπόστολος** († 1770). Οὗτος ἐξ Αἰτωλίας ὁρμώμενος εἰκοσαετῆς εἰσέτι ὢν ἦλθεν ὡς ἱεροσπουδαστῆς εἰς ἅγιον Ὅρος, ἐλκυσθεὶς ὑπὸ τῆς φήμης τοῦ περικλεοῦς τοῦ γένους διδασκάλου Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως, τοῦ διδάσκοντος τότε (1753—1757) τὰ ἐγκύκλια μαθήματα εἰς ὑπερδιακοσίους μαθητὰς ἐν τῇ ἐγγύς τοῦ Βατοπεδίου κειμένῃ Ἀθωνιάδι Σχολῇ, ἥς τὰ ἐρείπεια βλέπει ὁ ἐπισκέπτης μέχρι σήμερον. Ὁ Κοσμᾶς ἀποφοιτήσας ἐκ τῆς Σχολῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Φιλοθέου, ἐφημερεύων ἐν αὐτῇ, ἐμμελετῶν ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν Πατέρων καὶ προετοιμαζόμενος διὰ τὸ εὐρὺ στάδιον τοῦ ἱεροκλήρυκος, εἰς ὃ ἐκκλεῖτο. Μετέβη ἀκολούθως εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ του, ὄντος διδασκάλου τῆς ῥητορικῆς, παρ' οὗ καὶ προητοιμάσθη κάλλιον εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ῥήτορος, λαβὼν σύναμα καὶ τὴν τοῦ Πατριάρχου συγκατάθεσιν ἐπιδοκιμάσαντος τὸ μελετώμενον ἔργον καὶ πολλὰ πρὸς τοῦτο αὐτὸν ἐνθαρρύναντος καὶ προτρέψαντος. Περιῆλθε τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἅπασαν σχεδὸν τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἑπειρον κηρύσσων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἐν τῷ σκότει τῆς ἀμαθείας ὑπὸ τὸν δουλικὸν ζυγὸν διατελοῦντας χριστιανούς, ὧν εἴλκυε μεγάλως τὴν προσοχὴν ὡς ἄλλος ἀπόστολος ὑπ' αὐτῶν τιμώμενος. Μετὰ ταῦτα διαπεραιοῦται εἰς τὰς νήσους Κεφαλληνίαν, Κέρκυραν, Ζάκυνθον καὶ Λευκάδα καὶ τελευταῖον διῆλθεν ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἀλβανίαν, ἐν ἣ καὶ συκοφαντηθεὶς εἰς τὸν τότε Πασᾶν τοῦ Βερατίου ὑπὸ τῶν Ἑβραίων, ὡς ὄργανον δῆθεν τῶν Ρώσων, συνελήφθη καὶ ἀπὶχθη εἰς θάνατον. Ἀποδίδονται αὐτῷ χρησμοί

τινες ἀφορῶντες τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ κλπ. Μνήμη αὐτοῦ Αὐγούστου 4η.

22) **Μάξιμος ὁ Κανσοκαλύβης.** Ἀνήκει εἰς τὸν 14ον αἰῶνα καὶ ἐγεννήθη ἐν Λαμφάκῃ ἐξ ἐπαγγελίας ὑπὸ γονέων εὐσεβῶν ἀτέκνων ὄντων πρότερον. Ἐδιδάχθη παιδιόθεν τὰ στοιχειώδη ἱερὰ γράμματα καὶ ἀφιερώθη κατόπιν εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ὑπὸ τῶν γονέων τοῦ πληρούντων τὴν ἰδίαν ὑπόσχεσιν. Ἐκ τῆς ἐν τῷ ναῷ ἐκείνῳ διαμονῆς αὐτοῦ, ἐν ᾧ ὅλος εἰς ψαλμωδίας καὶ προσευχὰς ἐδίδοτο, καὶ ἐκ τῆς συναναστροφῆς ὁσίων τινῶν γερόντων, ἐκεῖ που πλησίον ἡσυχάζόντων τρωθεὶς ὑπὸ ἔρωτος πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον, καταλείπει κόσμον, πατρίδα καὶ γονεῖς καὶ ἀπέρχεται 17έτης που ὑπάρχων εἰς τὸ ὄρος τοῦ Γάνου, καὶ ἐνδύεται τὸ μοναχικὸν σχῆμα παρὰ τινι δοκιμωτάτῳ γέροντι Μάρκῳ ὀνομαζομένῳ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γέροντός του διεπέρασεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐνθα εὗρεν ἱκανοὺς ὁσίους καὶ ἐναρέτους ἄνδρας ἀσκουμένους εἰς τὰ πλησιόχωρα ὄρη, μεθ' ὧν συναναστραφεὶς καὶ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ὁμιλήσας ὠφελήθη πολύ. Ἐκεῖθεν μεταβαίνει εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ παραμένει εἰς τὰ προαύλια τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας, κακοπαθὼν ἐν νηστείαις, ἀγρυπνίαις, παννύχοις στάσεσι καὶ γυμνότητι, καὶ φαινόμενος οἷον εἰς τὰς ἀγνοοῦντας τὰς ἀρετάς του. Ὁ φιλομόναχος βασιλεὺς Ἀνδρόνικος Β' ὁ Παλαιολόγος μαθὼν τὰ περὶ αὐτοῦ προσεκάλεσε πολλάκις αὐτὸν εἰς τὰ παλάτια συνομιλῶν καὶ εὐλαβούμενος αὐτόν· ἐπίσης κατὰ πολλὰ ἡγάπα αὐτόν καὶ ὁ τότε Πατριάρχης Ἀθανάσιος (ὁ ἀγιορείτης), πρὸς ὃν συχνάκις ἐφοίτα ὁ ὅσιος εὐφραινόμενος καὶ ὠφελούμενος πολὺ ἐκ τῶν ὁμιλιῶν του. Καταλείψας μετ' οὗ πολὺ τὴν Κων(η)πολιν ἔρχεται εἰς ἅγιον Ὅρος καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν Λαύραν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Ἐνταῦθα ἐγγυμνασθεὶς ἱκανῶς εἰς τοὺς πνευματικούς ἀγῶνας προσεκλήθη ὑπὸ τῆς Θεομήτορος (δι' ἐπανειλημμένης τριττῆς ὀπτασίας) νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἀθωνος παραλαβὼν εἰς τὴν συνοδίαν του καὶ ἄλλους τινὰς μοναχοὺς ἀνέρχεται καὶ μετὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς θείας λειτουργίας ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ τῆς κορυφῆς, τῶν ἄλλων πάντων καταδάντων, παρέμεινεν ἐκεῖ μόνος ἐπὶ τρία ἡμερόνυχτα τῷ θεῷ προσευχόμενος. Αἱ δαιμονικαὶ ἔφοδοι καὶ ἐπιβουλαί, ὥς ὑπέστη κατὰ τὸ τριήμερον τοῦτο διάστημα (νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐκδειματούμενος), εἶναι ἀνεκδιήγητοι. Μετὰ τὴν ὀλιγοήμερον μὲν, ἀλλὰ φρικαλέαν ταύτην δοκιμασίαν, λυθισὼν τῶν δαιμονικῶν ἐπιβουλῶν καὶ φαντασμάτων, ἐπιφαίνεται αὐτῷ ἡ Θεοτόκος ἐν δόξῃ πολλῇ περιστοιχουμένη ὑπὸ ἀγγελικῶν δυνάμεων καὶ ἔχουσα ἐν ἀγκάλαις τὸν Κύριον. Πληροφορηθεὶς περὶ τῆς θειότητος τῆς ὀπτασίας ταύτης ὁ ὅσιος προσεκύνησε καὶ ἠὺχαρίστησεν αὐτήν.

Λαδῶν δὲ παρ' αὐτῆς χάριν καὶ δύναμιν κατὰ δαιμόνων, διετάχθη νὰ κατοικήσῃ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὄρους. Ὁ δὲ πλησθεὶς ἐκ τῆς θείας ταύτης ἐμφανείας θείας λάμψεως, χαρᾶς τε καὶ εὐωδίας, δὲν ἤθελε νὰ καταβῇ τελείως ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἀθωνος· ἀλλὰ κατελθὼν μιᾶς ὥρας ὁδὸν ἔμεινε εἰς τὸν σωζόμενον μέχρι σήμερον ναῖσκον τῆς Παναγίας, ἐξ οὗ ἀνέβη καὶ πάλιν εἰς τὴν κορυφὴν ζητῶν αὐθις τὴν θείαν ἐκείνην ἐμφάνειαν καὶ κατασπαζόμενος τὸν τόπον ἔνθα εἶδε τὴν Θεοτόκον μετὰ δόξης ἰσταμένην· ὅμως τὴν μὲν Θεοτόκον ἐκ δευτέρου δὲν εἶδε πλέον, ἠξιώθη ὅμως θείου φωτὸς καὶ εὐωδίας καὶ ἐνεπλήσθη χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἀρρήτου δις ἢ τρίς ἀναδᾶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Καταλιπὼν ἐπὶ τέλους τὴν κορυφὴν τοῦ Ἀθωνος καὶ καταβὰς εἰς τὴν παρακειμένην ταπεινοτέραν κορυφὴν τοῦ ὄρους, τὴν λεγομένην Καρμήλιον, ἐν ᾧ τὸ ἐκκλησιδίδιον τοῦ προφήτου Ἡλία⁽¹⁾ εὗρε τινα ἡσυχαστὴν γέροντα, πρὸς ὃν ἀνήγγειλε τὸ ὄραμα. Ὁ δὲ ἐξ ἀπειρίας καὶ ζηλοτυπίας ἴσως κινούμενος πλάνην τὰ τοιαῦτα ἀπεκάλει καὶ τὸν Μάξιμον ὡς πεπλανημένον τοῖς πᾶσι διεκήρυτε. Οὐδόλως διαταραχθεὶς ἐπὶ τούτῳ ὁ ὅσιος κατέρχεται ἐκεῖθεν εἰς τὸ μέρος ἔνθα σήμερον ἡ ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθεῖσα σκήτη «Καυσοκαλύβια», καὶ σχηματίζων σκηνήν τινα ἐκ κλάδων διέμενε ἐν αὐτῇ ἐπὶ τινα καιρόν, καὶ εἶτα καίων αὐτὴν ἀνεχώρει εἰς ἕτερον τόπον τὰ ὅμοια πράττων, ἐξ οὗ καὶ Καυσοκαλύβης ὀνομάσθη. Ἐξῆς λοιπὸν βίον ὑπεράνθρωπον πολλὰ ὑπὸ τῆς ἐνδεείας, τῆς πείνης καὶ τοῦ κρυμοῦ ταλαιπωρούμενος, καὶ πρὸς οὐδένα τῶν γειτόνων ἀσκητῶν ἐπικοινωνῶν, καθότι οἱ πάντες ἐκ προκαταλήψεως ἀπέφευγον αὐτὸν ὡς πεπλανημένον καὶ ἔκφρονα, εἰ μὴ που τις συμπαθὼν καὶ οἰκτεῖρων αὐτὸν παρείχεν αὐτῷ μικράν τινα περίθαλψιν τροφῆς ἢ ἐνδύματος· καὶ διετέλεσεν ἐφ' ἱκανὰ ἔτη παραγνωριζόμενος καὶ βδελυσσόμενος ὑπὸ τῶν ἀγιορειτῶν, μέχρις ὅτου διεγνώσθη ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ ἐργασία ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου ἐλθόντος εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 14ου αἰῶνος.

Ὁ Γρηγόριος ἀκούων πολλὰ περὶ τῆς πολιτείας τοῦ Μαξίμου καὶ τῆς πεπλασμένης αὐτοῦ μωρίας, δι' ἣν ἔκαιε τὰς καλύβας αὐτοῦ, ἐπεθύμησε νὰ τὸν ἴδῃ· ἀποστείλας ὅθεν τινὰς τῶν

(¹) Ἐνταῦθα κατόκησεν ἐπὶ 20ετίαν ὁ ἐπιζῶν ἔτη ἡσυχαστῆς Γεράσιμος (ὅστις ἀπὸ 15ετίας περίπου κατήλθεν εἰς τὰ Κατουνάκια). Οὗτος ἀγωνισάμενος θαυμασίως κατὰ τῆς ἀμαρτίας καὶ τῶν παθῶν καὶ ἐκκαθάρας τὸ νοερὸν ὄμμα τῆς ψυχῆς, δείκνυται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ὁμιλίας, ὅτι εἶναι ἀνώτερος τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν, καὶ ἐφ' ἁμῖλλον τῶν ἀρχαίων ἡσυχαστῶν, μετερχόμενος τὴν ἡσυχίαν μετὰ λόγου καὶ ἐπιγνώσεως.

μαθητῶν του καὶ προσκαλεσάμενος αὐτὸν συνωμίλησέ πολλα μετ' αὐτοῦ κατὰ μόνας, ἐξ οὗ καὶ κατενόησεν ὅτι οὗτος εἶναι ἱερά τις καὶ θεία ψυχὴ κατηγλαῖσμένη ὑπὸ ποικίλων χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος. Εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Γρηγορίου, ἂν κρατῇ τὴν νοερὰν πρᾶσευχὴν καὶ ἐὰν τῷ συνέδῃ ποτὲ κατ' αὐτὴν ἀλλοίωσιν τις θειϊκὴ, θεία ἔλλαμψις ἢ ἕτερός τις καρπὸς τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὁ Μάξιμος ἀπεκρίθη, ὅτι διὰ τοῦτο ἀκριδῶς μετεδίωκε τοὺς ἐρημικωτέρους καὶ ἡσυχαστικωτέρους τόπους, ἵνα θαψιλέστερον ἐντρύφῃ καὶ ἀπολαμβάνῃ τοῦ καρποῦ τῆς προσευχῆς, ὅστις εἶναι ὑπερβολικὴ ἀγάπη πρὸς Θεὸν καὶ ἀρπαγὴ πρὸς Κύριον. Καὶ ὧντως ὁ ἀγνοῶν τὴν πνευματικὴν ταύτην ἐργασίαν καὶ μὴ αἰσθανόμενος τὸ χρύσεον ἐκεῖνο τῆς κατανύξεως κέντρον καὶ τὰ περιπαθῇ τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν ἴδιον Πλάστην σκιρτήματα ἡσυχαστῆς, οὐδὲν τῆς ἡσυχίας ἀπώνατο.

Ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει τοιοῦτου πνευματικοῦ θησαυροῦ χαρεῖς ὁ Γρηγόριος παρεκάλεσεν αὐτόν. ἵνα παύσῃται τοῦ λοιποῦ καίων τὴν καλύδην του. Πεισθεὶς εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ Γρηγορίου ὁ θεῖος Μάξιμος ἐγκατέστη εἰς τι σπήλαιον ἐπέκεινα τῆς Λαύρας κείμενον, ἐν ᾧ ἐδέχετο καὶ παρεμυθεῖτο πάντας τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένους. Ἐν τούτῳ τῷ σπηλαίῳ καὶ ἐτελεύτησε (περὶ τὸ 1364) καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μνημείῳ, ὅπερ ὁ ἴδιος ἐκεῖ πλησίον ὤρυξε. Σημειωτέον ὅτι τοσοῦτον εἶχε λεπυνθῇ καὶ ἀποπνευματισθῇ παρ' αὐτῷ ἡ γεώδης τοῦ σώματος φύσις, ὥστε ὁ βιογράφος αὐτοῦ μαρτυρεῖ, ὅτι μεταβάς ποτε πρὸς ἐπίσκεψιν του καὶ μὴ εὐρών αὐτὸν ἐπιστραφεὶς εἶδεν ἐξαίφνης αὐτὸν διὰ τοῦ ἀέρος φερόμενον, ὡς πτηνὸν αἰρόμενον ὑπεράνω τοῦ δάσους καὶ τῶν πετρωδῶν ὑψωμάτων, καὶ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτόν, ἵνα μηδενὶ εἴπῃ τὸ ὄραμα πρὶν ἀποθάνῃ. Μνήμη αὐτοῦ Ἰανουαρίου 13ῃ.

23) **Νεῖλος ὁ μυροβλύτης.** Κατήγετο ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνος. Ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι ὑπὸ τοῦ θείου του Μακαρίου ἱερομονάχου, παρ' ᾧ καὶ ἱερεὺς ἐχειροτονήθη. Καταλιπὼν τὰ τοῦ κόσμου καὶ ἐλθὼν μετὰ τοῦ θείου του εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος κατόκησεν ἐν τινὶ ἡσυχαστηρίῳ ἐν τοῖς ὄροις τῆς Λαύρας κειμένῳ, ἐνθα καὶ ἱκανοὺς ἀπέκτησε μαθητάς. Βραδύτερον χάριν πλείονος ἡσυχίας κατήλθεν εἰς τὸ δεικνύμενον μέχρι σήμερον σπήλαιον, εὐρισκόμενον εἰς τὸ κρημνῶδες τοῦ βουνοῦ, εἰς ὃ ἡ κατάβασις εἶναι κλιμακωτὴ καὶ δυσχερεστάτη. Ἐκεῖ δείκνυται καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ καὶ τὸ αὐτοσχέδιον παρεκκλήσιον, ὅπερ ἀνεπιτηδεύτως κατασκευάσας ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ἐλειτούργει. Ὁ γνωστὸς Ρῶσος περιηγητῆς καὶ ἐπισκέπτης τοῦ ἁγίου Ὄρους Βασίλειος ὁ Βάρσκης ὁ ἐπισκεψάμενος δις τὴν Ἀθῶν (1724 καὶ 1747) γράφει ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ «Δευτέρα ἐπίσκεψις τοῦ ἁγίου

᾽Ορους ᾽Αθῶ», ὅτι γενόμενος κατὰ τοὺς τόπους ἐκείνους ἔνθα τὸ σπήλαιον καὶ ὁ τάφος τοῦ ᾽Οσίου καὶ προσκυνήσας κατε-
νύγη καὶ ἀνεμνήσθη τῶν λόγων τοῦ Κυρίου ὅτι «στενὴ ἡ
πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα εἰς τὴν ζωὴν,
καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὗρίσκοντες αὐτήν» (Ματθ. ζ'. 14). Διη-
γοῦνται ὅτι ἐκ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἀνέδλυζε μύρον ἱκανόν, ὃπερ
πηγάζον ἐκ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ λειψάνου καὶ ὑπερεκχυνόμενον
τοῦ τάφου ἔρρεεν ἐπὶ τῶν κρημνωδῶν καὶ ἀποτόμων ἐκείνων
βράχων καὶ κατήρχετο μέχρι τῆς θαλάσσης, ἣτις ἀπέχει ἀπὸ
τοῦ τάφου αὐτοῦ 130 περίπου μέτρα. Ἐκ τῆς Σκήτης τῶν
Καυσοκαλυδίων, ἐκ τοῦ βορείου αὐτῆς μέρους φαίνεται τὸ
σπήλαιον τοῦ ᾽Οσίου, ἀπέχον σχεδὸν 1 1/2 ὥρας ὁδόν. Μνήμη
αὐτοῦ Νοεμβρίου 12η.

24) **Νεκτάριος ὁσιος** († 1500). Ὑπέδου τὸ μοναχικὸν
σχῆμα ἐν τῇ σκῇτῃ τῶν Καρυῶν, καὶ ἡσκήθη ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν
ἐναρέτου καὶ ὀσιωτάτου γέροντος, Φιλοθέου καλουμένου, ἐν
τινι Κελλίῳ τῶν Ταξιαρχῶν τῷ καλουμένῳ τοῦ Ἰάγαρι. Μνήμη
αὐτοῦ Δεκεμβρίου 5η.

25) **Νεόφυτος ὁσιος**, κτίτωρ καὶ ἡγούμενος τῆς Μονῆς
Δοχειαρίου. Ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Εὐθυμίου τοῦ συστήσαντος τὴν
Μονὴν Δοχειαρίου, καὶ πατρικίος πρότερον τὸ ἀξίωμα. Ἐχρη-
μάτισε Πρῶτος τοῦ ἁγίου ᾽Ορους καὶ ἡγούμενος τῆς Μονῆς
Δοχειαρίου, ἣς τὰς οἰκοδομὰς ἐπηύξησε καὶ τὸν Ναὸν ὠκοδό-
μησεν. Ἦκμασε περὶ τὰ τέλη τοῦ 11ου αἰῶνος. Μνήμη αὐτοῦ
Νοεμβρίου 9η.

26) **Νήφων Β' πατριάρχης Κωνσταντινουπό-
λεως** († 1508). Κατήγετο ἐκ Πελοποννήσου ἔνθα καὶ ἐξεπαι-
δεύθη ἐς ἀπαλῶν ὀνύχων τὰ ἱερὰ γράμματα. Μετὰ τὰ γεγονότα
τῆς ἐν Φλωρεστίᾳ συνόδου κατὰ τὸ παράδειγμα πολλῶν ἄλλων
μοναχῶν περιήλθε καὶ αὐτὸς μετὰ τινος ἁγιορείτου γέροντος
πολλὰ μέρη ὑποστηρίζων τοὺς πιστοὺς καὶ πείθων νὰ μὴ δε-
χθῶσι τὴν μετὰ τῶν Λατίνων ἔνωσιν. Βραδύτερον ἐλθὼν εἰς τὸ
ἅγιον ᾽Ορος καὶ διαμείνας κατ' ἀρχὰς ἐπὶ μακρὸν ἐν ταῖς Μο-
ναῖς Βατοπαιδίου, Παντοκράτορος καὶ Λαύρας, κατέληξεν εἰς
τὴν τοῦ Διονυσίου, ἐν ἣ καὶ ἐχειροτονήθη ἱερεὺς. Ἡ φήμη
τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ ὁ διδασκαλικὸς αὐτοῦ τρόπος ὕψωσαν
αὐτὸν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Θεσσαλονίκης, ἐξ ἧς
μετ' οὐ πολὺ ἀνεβιδάσθη εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον Κωνσταν-
τινουπόλεως, ἧς ἐγένετο δις πατριάρχης (1488—89 καὶ 1497
—1498). Μετὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ παραίτησιν ἐκ τοῦ οἰκου-
μενικοῦ θρόνου διετελεῖ ἐφησυχάζων εἰς τι μετόχιον τῆς Λαύ-
ρας ἐν Ἀδριανουπόλει. Ράδουλος ὁ τότε ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας
γινώσκων ἐκ φήμης τὰς ἀρετὰς τοῦ ᾽Αγίου καὶ διερχόμενος
δι' Ἀδριανουπόλεως ἐπεσκέψατο αὐτὸν καὶ τῇ αυτοκρατορικῇ
ἀδείᾳ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζήτ Β' παρέλαβεν αὐτὸν εἰς τὴν

ἡγεμονίαν του. Ἡ διδασκαλία καὶ τὸ παράδειγμα τῆς ἀγιοσύνης αὐτοῦ ὠφέλησε κατὰ πολὺ τὸ νέον αὐτοῦ ποίμνιον, ὅπερ δυστυχῶς πρὸς μεγάλην του λύπην ἠναγκάσθη μετὰ τινα χρόνον νὰ ἐγκαταλείψῃ· διότι, πιστὸς τηρητῆς ὢν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ἐνθερμος ὑπερασπιστῆς τῆς δικαιοσύνης, δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπινεύσῃ εἰς τὴν νομιμοποίησιν ἀνόμου τινὸς συνοικεσίου· ὑπέπεσεν ὅθεν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος ἔνθα καὶ ἐτελεύτησεν ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Διογυσίου περὶ τὸ 1508. Μνήμη αὐτοῦ Αὐγούστου 11ῃ.

27) **Νήφων ὁσιος** († 1330). Οὗτος ἱερομόναχος ὢν εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ὅρος καὶ ἡγωνίσθη κατ' ἀρχὰς παρὰ τινι δοκιμωτάτῳ ἡσυχαστῇ, Θεογνώστῳ καλουμένῳ, ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ἁγίου Πέτρου τοῦ Ἀθωνίτου. Μετόκησε κατόπιν εἰς τὴν Σκήτην τοῦ ἁγίου Βασιλείου, εἶτα εἰς τὴν τῆς ἁγίας Ἀννης καὶ τελευταῖον εἰς Καυσοκαλύδια, ἔνθα καὶ ὁ ἅγιος Μάξιμος, οὗ καὶ στενώτατος φίλος ὑπῆρξε. Δείκνυται μέχρι σήμερον ἐν Καυσοκαλυδίοις τὸ σπήλαιον ἔνθα ἡγωνίζετο, κείμενον πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῆς Σκήτης καὶ ἀπέχον αὐτῆς σχεδὸν $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας ὁδόν. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 14ῃ.

28) **Νικηφόρος ὁσιος** († 1340). Κατήγετο ἐξ Ἰταλίας καὶ ἡσπάσθη τὸν μοναχικὸν βίον ἐν Ἀθωνι ἀγωνισθεὶς εἰς τὰ ἐρημικώτερα καὶ λίαν δυσπρόσιτα μέρη τοῦ Ὄρους. Ἐχρημάτισε χειραγωγὸς καὶ διδάσκαλος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐν τῇ κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίᾳ, καθὼς αὐτὸς οὗτος ὁ Γρηγόριος μαρτυρεῖ τοῦτο ἐν ταῖς ἑαυτοῦ συγγραφαῖς. Κατέλιπε νηπτικά τινα κεφάλαια ἅπερ βλέπε ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ τόμ. Β'. καὶ ἐν τῷ 146ῳ τόμῳ τῆς Πατρολογίας Migne. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 4ῃ.

29) **Παῦλος ὁ Ξηροποταμίτης** († 1000). Κατὰ μὲν τὴν παράδοσιν ἦτο υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ τοῦ Ραγκαδέ, εὐνουχίσθη παῖς ἔτι ὢν ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Μιχαήλ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου (813) ἵνα ἀποκληρωθῇ τοῦ θρόνου καὶ ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος ἀνεχώρησε καὶ ὑπέδου τὸν μοναχικὸν βίον ἐν Ἀθωνι. Κατὰ τὰς κρίσεις δὲ τῶν νεωτέρων ἦτο ἐπίσημός τις βυζαντηνός, ὃς ἀπαρνηθεὶς τὰ τοῦ κόσμου καὶ ἐλθὼν εἰς Ἀθῶνα (περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 10ου αἰῶνος) ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ἔζη βίον ἐρημικὸν καὶ αὐστηρότατον παρὰ τὸν χεῖμαρρον τῆς σημερινῆς Μονῆς τοῦ Ξηροποτάμου, ἣν αὐτὸς βραδύτερον ἱδρυσεν. Ἦτο σύγχρονος τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καί, ὥς δείκνυται ἐκ τῶν σωζομένων ἐγγράφων, ἔζη μέχρι τοῦ 1000¹⁾. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του συνέπηξε καὶ ἑτέραν Μονὴν

(¹) Τινὲς εἶπον ὅτι ὁ Παῦλος οὗτος ἦτο ἑγγονος τοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ Λεκαπηννοῦ (920), ἄλλοι δὲ φρονοῦσιν,

ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς τοῦ Ὁρους, ἣτις μέχρι σήμερον φέρουσα τὸ ὄνομα αὐτοῦ καλεῖται Μονὴ τοῦ ἁγίου Παύλου. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουλίου 28ῃ.

30) **Πέτρος ὁ Ἀθωνέννης.** Εἶναι ὁ ἀρχαιότερος καὶ ἐπιστημότερος τῶν Ἀθωνιτῶν ἡσυχαστῶν καὶ ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τοῦ 9ου αἰῶνος. Κατὰ τὰς φερομένας παραδόσεις ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἐπισήμων στρατιωτικῶν ἀνδρῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου τοῦ εἰκονομάχου. Αἰχμαλωτισθεὶς ἐν τινὶ πρὸς τοὺς Σαρακηνοὺς πολέμῳ ἐνεκλείσθη εἰς τὸ ἐν Συρίᾳ φρούριον Σαμαρᾶ. Ἐνταῦθα οὐδεμίαν παρ' ἀνθρώπων ἀναμένων σωτηρίαν ἔστρεψε τὰ βλέμματα αὐτοῦ πρὸς τὸν παντοδύναμον Θεὸν μετὰ δακρύων ἐξαιτούμενος παρ' Αὐτοῦ τὴν ἀπελευθέρωσίν του, Ἀπελευθερωθεὶς διὰ θαύματος ἐκ τῆς τοιαύτης καθεύξεως ὠδηγήθη εἰς Ρώμην καὶ ἐκ Ρώμης ἀποπλεύσας προσωρμίσθη εἰς τὸν Ἀθῶνα. Ὁ Πέτρος εὔρε τότε τὸν Ἀθῶνα ἔρημον καὶ ἀκατοίκητον. Ἡ γενναῖα καὶ ἡρωϊκὴ ἐκείνη ψυχὴ εἰσδύσα εἰς τὰς φοδερὰς καὶ ἀγρίας ἐκείνας ὀρεινὰς πτυχὰς τοῦ Ἀθῶ, κατόκησεν ἐν τινὶ λίαν φοδερῷ σπηλαίῳ ἐπὶ πεντήκοντα περίπου ἔτη, ἐνθα διήγνυσεν ὑπερανθρώπους ἀγῶνας καὶ ἐδοκίμασε ποικίλους ὑπὸ τῶν δαιμόνων πειρασμούς. Ἡ τροφή αὐτοῦ ἦτο χόρτα καὶ πᾶν ὅ,τι αὐτοφυὲς καὶ σχέδιον παρεῖχεν αὐτῷ ἡ γῆ. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἀγῶνων αὐτοῦ οὐδένα ἄνθρωπον εἶδε· ἀνεκαλύφθη δὲ τυχαίως περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ὑπὸ τινος ἐλαφηβόλου θηρευτοῦ, ὃν παρήγγειλεν ἵνα ἐπανέλθῃ αὐθις πρὸς αὐτὸν μετὰ ἐν ἔτος. Πεισθεὶς εἰς τὴν αἵτησιν τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου ἀναχωρητοῦ ὁ θηρευτής, παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ δύο μοναχοὺς καὶ ἔρχεται πρὸς δευτέραν ἐπίσκεψιν τοῦ ἁγίου, ὃν εὔρον ὅμως νεκρόν. Ἀραντες τὸ ἱερόν αὐτοῦ λείψανον ἤγαγον αὐτὸ εἰς τὴν τότε Μονὴν τοῦ Κλήμεντος, κειμένην ἐν τῷ μέσῳ τῆς χερσονήσου, ὅπου ἐκηδεύθη εὐλαδῶς ὑπὸ τῶν μοναχῶν. οἵτινες περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου τοῦ Ὁσίου εἶχον εἰσδύσει εἰς τὴν ἱερὰν χερσόνησον ἐγκαταστάντες ἕκτοτε εἰς τὰ ἐπιτηδειότερα πρὸς κατοίκησιν μέρη αὐτῆς. Τὸ σπήλαιον τοῦ Ὁσίου δείκνυται μέχρι σήμερον· ἐπειδὴ ὅμως τινὲς τῶν περὶ τὰ μέρη ἐκεῖνα οἰκούντων μοναχῶν ἐτόλμων ἀκρίτως καὶ ἀπαιδεύτως ἄνευ τῆς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένης προετοιμασίας νὰ εἰσοικίζωνται ἐν αὐτῷ πρὸς ἐπίδειξιν δῆθεν ὑψηλοτέρων ἀγῶνων, προσβαλλόμενοι δὲ ὑπὸ δειμάτων, ὡς λέγουσι, ἔπασχον ἕκστασιν φρενῶν καὶ κατακρημνιζόμενοι ἐφονεύοντο, διὰ τοῦτο ἡ ἱερὰ Μονὴ τῆς Λαύρας, εἰς τὰ ὅρια τῆς ὁποίας εὐρίσκεται, κηδομένη τῶν τοιούτων θυμάτων, ἀπέστειλεν οἰκοδόμους καὶ

ὅτι ἕτερος ἦτο ὁ βασιλόπαις Παῦλος ὁ κτίτωρ τῆς Μονῆς, καὶ ἕτερος ὁ Ὁσιος Παῦλος ὁ Ξηροποταμίτης, ὁ σύγχρονος τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.

ἀπέφραξε τὴν θύραν τοῦ σπηλαίου. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 12η.

31) **Σάβδας Α' ἀρχιεπίσκοπος Σερβίας.** Ἦτο υἱὸς τοῦ τότε βασιλεύοντος τῆς Σερβίας Στεφάνου καὶ ἤκμασε κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα. Παιδευόμενος ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὰ ἱερὰ γράμματα ἐτρώθη τὴν καρδίαν ὑπὸ θείου ἔρωτος καὶ ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν ἀναχωρεῖ κρυφίως ἐκ τῆς πατρίδος ἔρχεται εἰς ἅγιον Ὅρος καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ τότε ῥωσικὸν Μοναστήριον. Ἡ λαθραία αὕτη ἀναχώρησις ἐνέδαλε τὸν βασιλέα εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν, ὃς ἔστειλε πανταχοῦ ἀπεσταλμένους πρὸς ἀνεύρεσίν του· τέλος ἀνευρεθεὶς ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸ ῥηθὲν Μοναστήριον δὲν ἔστερξε νὰ ἐπανέλθῃ μετ' αὐτῶν εἰς τὸν πατέρα του· ἀλλ' ἀναδὰς εἰς τὸν πύργον τῆς Μονῆς ἠνάγκασε κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα τὸν γέροντά του νὰ τὸν κείρῃ μοναχόν, καὶ ρίψας ἐκ τῶν τειχῶν τὰ χρυσοκέντητά του φορέματα μετὰ τῆς κόμης (ἣν ἐν τῇ ἐπενδύσει τοῦ ἱεροῦ σχήματος ἀπέκειρε), εἶπεν εἰς τοὺς βασιλικοὺς ἀπεσταλμένους νὰ τὰ κομίσωσιν εἰς τὸν πατέρα του πρὸς βεβαίωσιν ὅτι εὐρέθη ζῶν καὶ ἐκάρη μοναχός. Ἐγραψε πρὸς τοὺς τοῦτους καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς γονεῖς του περὶ μταιότητος κόσμου καὶ τῆς τῶν ἁγίων μακαριότητος, δι' ἧς τοσοῦτον ἐμάλαξε καὶ συνεκίνησεν αὐτούς, ὥστε ἀπεφάσισαν ἀμφότεροι νὰ ἀπαρνηθῶσι τὸν κόσμον. Καὶ ἡ μὲν μήτηρ αὐτοῦ ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα εἰς τι γυναικεῖον μοναστήριον, ὃ δὲ πατήρ αὐτοῦ ἀναθεὶς τὴν βασιλείαν εἰς τὸν πρεσβύτερον καὶ ὁμώνυμόν του υἱὸν Στέφανον Β'. κράλην τῆς Σερβίας ἔρχεται εἰς ἅγιον Ὅρος, πρὸς συνάντησιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Σάβδα, εὕρισκει αὐτὸν ἐν τῇ Μονῇ Βατοπεδίου, καὶ ἐνδύεται ὑπ' αὐτοῦ τὸ μοναχικὸν σχῆμα μετονομασθεὶς Συμεών. Βραδύτερον λαδὼν ὁ ἅγιος Σάβδας διὰ χρυσοδούλλου τοῦ τότε βασιλεύοντος ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ἀγγέλων Κομνηνῶν αὐτοκράτορος τὸ ἡρημωμένον μοναστήριον τοῦ Χελανδαρίου, ἀνωκοδόμησεν αὐτὸ εἰς λαμπράν καὶ περικαλλῆ Μονὴν καὶ συνήγαγεν ἐν αὐτῇ πάντας τοὺς ἐκ Σερβίας συρρέοντας ὁμογενεῖς του, οὓς ἡ φήμη τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ βασιλέως πατρός του καθ' ἐκάστην προσείλκυον. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐγένετο ἀνάγκη νὰ ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τοῦ Πρώτου καὶ τῆς Συνάξεως τινὲς τῶν Ἀγιορειτῶν δι' ἀναγκίας ὑποθέσεις τοῦ Ὁρους πρὸς τὸν βασιλέα Θεόδωρον τὸν Λάσκαριν, βασιλεύοντα τότε ἐν Νικαίᾳ· (διότι μετὰ τὴν τετάρτην σταυροφορίαν ἡ Κωνσταντινούπολις κατελήφθη ὑπὸ τῶν Λατίνων, οἵτινες ἐδασίλευσαν ἐν αὐτῇ ἐπὶ 57 ἔτη (1204—1261). Οἱ Ἀγιορεῖται λοιπὸν κοινῇ ψήφῳ ἀπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα τὸν Σάβδαν, ὅστις ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦτο περιβόητος διὰ τὰς ἀρετάς του, ἦτο σύναμα καὶ συγγενὴς τοῦ βασιλέως ἐξ ἐπιγαμβρίας· διότι ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἀγίου Ροδοσλάδος ἦτο γαμβρὸς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως. Ὁ βασι-

λεὺς μεγάλως χαρεῖς ἐπὶ τῇ ἀφίξει αὐτοῦ καὶ φιλοφρόνως δεξιωθείς αὐτὸν συνομιλήσας τε καὶ συνευφρανθεὶς μετ' αὐτοῦ τὸν ἐχειροτόνησε μετὰ προηγουμένην μετὰ τοῦ Πατριάρχου συνεννόησιν ἀρχιεπίσκοπον Σερβίας ἄκοντα. Χειροτονηθεὶς ὁ Ἅγιος μετέβη εἰς τὴν ἐπαρχίαν του ποιμάνων καὶ διδάσκων τὸ ποίμνιόν του τὰς εὐαγγελικὰς ἀληθείας. Διαρρυθμίσας καλῶς τὰ τῆς ἐπαρχίας του καὶ διελθὼν διὰ τοῦ ἁγίου Ὁρους μετέβη εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων Τόπων. Ἐκεῖθεν ἐπιστρέφων διήλθε διὰ τῆς Νικαίας, ἔνθα καὶ ἐδεξιώθη ὑπὸ τοῦ συμπεθέρου του βασιλέως Ἰωάννου Γ'. Δούκα τοῦ Βατάτση (1222), γαμβροῦ Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως. Ὁ βασιλεὺς ὑπερευχαρίστηθεὶς καὶ μεγάλως τιμήσας αὐτὸν τὸν ἀπέστειλε διὰ βασιλικοῦ πλοίου εἰς τὸ Μοναστήριον· ἔνθα διαμείνας ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, ἣν ποιμάνας θεαρέστως καὶ καταφωτίσας ἅπασαν τὴν Σερβίαν διὰ τῆς θείας διδασκαλίας καὶ τῶν θαυμάτων του ἐτελεύτησε (περὶ τὸ 1237) καταλιπὼν διάδοχον τοῦ θρόνου τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀρσένιον. Μνήμη αὐτοῦ Ἰανουαρίου 14ῃ.

32) **Σάββας Β'· ἀρχιεπίσκοπος Σερβίας** (†1267). Ἦτο νεώτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Στεφάνου τοῦ Β', καὶ ἀνεψιὸς τοῦ εἰρημένου Σάββα Α'. ἀρχιεπισκόπου Σερβίας. Ἦγωνίσθη τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐν Ἀθῶνι, καὶ ἐπανελθὼν βραδύτερον εἰς τὴν Σερβίαν ἐγένετο διάδοχος τοῦ εἰρημένου Ἀρσενίου, ὃς εἶχε διαδεχθῇ τὸν ἅγιον Σάββαν Α'. ἀρχιεπ. Σερβίας. Μνήμη αὐτοῦ Φεβρουαρίου 8ῃ.

33) **Σίμων ὁ μυροβλύτης** († 1287). Εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς φερωνύμου Μονῆς, ἣν ἐπὶ τινος ὑψηλοῦ καὶ ἀποκρήμνου βράχου κατὰ θείαν νεῦσιν ὠκοδόμησεν, ἥτις καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται Σιμόπετρα (ἦτοι Πέτρα τοῦ Σίμωνος). Μνήμη αὐτοῦ Δεκεμβρίου 28ῃ.

Εἰς ἀπόστασιν λίθου βολῆς ἀπὸ τῆς Μονῆς, παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς αὐτήν, δείκνυται τὸ σπήλαιον, ἔνθα ὁ Ἅγιος διήνυσε τοὺς ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτοῦ ἀγῶνας. Ἀνωθεν τοῦ σπηλαίου τούτου εἶναι οἴκημά τι, ἐν ᾧ ἐφησυχάζει νῦν ὁ Πνευματικὸς Ματθαῖος ἱερομόναχος, ἀνὴρ εὐπαίδευτος καί, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ἐμπειρότατος ἐξαγορευτής. Ὁ Πνευματικὸς Ματθαῖος διήλθε πολλὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς κηρύττων κατ' αἵτησιν τῶν Ἐπισκόπων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξομολογῶν ἀποτελεσματικώτατα τοὺς σωρηδὸν ἀπάύστως πρὸς αὐτὸν συνωστιζομένους χριστιανούς.

34) **Συμεὼν ὁ κτίτωρ τοῦ Χελανδαρίου** († 1200). Ὡνομάζετο πρότερον Στέφανος, καὶ εἶναι ὁ εἰρημένος ἡγεμὼν (ζουπάνος) τῆς Σερβίας πατὴρ τοῦ προμνημονευθέντος Σάββα Α', ἀρχιεπισκόπου Σερβίας. Ὁ τάφος του δείκνυται μέχρι σήμερον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Χελανδαρίου, ἐξ οὗ ἀνεφύη κλήμα, τοῦ

ὁποίου ὁ καρπὸς λέγεται ὅτι εἶναι ἀντίδοτον κατὰ τῆς στείρωσεως. Μνήμη αὐτοῦ Φεβρουαρίου 13ῃ.

35) **Συμεὼν ὁ ἀνυπόδητος** (16ος—17ος αἰών). Φαίνεται ὅτι κατήγετο ἐκ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Βόλου. Ἦτο υἱὸς ἱερέως, ἐξεπαιδεύθη ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὰ ἱερὰ γράμματα, προσεκολλήθη τῷ τότε ἐπισκόπῳ Δημητριάδῳ καὶ ἐχειροτονήθη παρ' αὐτοῦ Διάκονος. Ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐν τινὶ Μοναστηρίῳ τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἠγωνίσθη ἐκεῖ ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐν μεγάλῃ σκληραγωγίᾳ, μονοχίτων, ἀνυπόδητος καὶ χαμαιεύνης. Ἐπεσκέφθη κατόπιν τὸ ἅγιον Ὄρος, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Λαύραν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, καὶ ἐχειροτονήθη ἐν αὐτῇ ἱερεύς. Καταλιπὼν μετὰ τινα καιρὸν τὴν Λαύραν εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀδελφότητα τῆς Μονῆς τοῦ Φιλοθέου, ἧς καὶ ἐγένετο ἡγούμενος. Φεύγων ὁμῶς τὰς ἐπιβουλὰς κακοτρόπων τινῶν μοναχῶν ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Ζαγοράς, εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Φλαμούριον, ἐνθα ὑπὸ Θεοῦ ὁδηγηθεὶς ἔκτισε καὶ Μοναστήριον. Διέδραμε πολλὰ μέρη τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ ἦλθε καὶ εἰς αὐτὰς τὰς Ἀθήνας κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῆς εὐλαθείας καὶ ἐλκύων πολλὰς ψυχὰς εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ἐναρέτου πολιτείας του. Τελευταῖον μετέβη καὶ εἰς τὴν Κων)πολιν, ἐνθα καὶ ἔτυχε λαμπρᾶς ὑποδοχῆς ὑπὸ τοῦ τότε Πατριάρχου. Ἐνταῦθα καὶ ἐτελεύτησεν ἐπισπασάμενος ἄπειρον πλῆθος μαθητῶν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. Μνήμη αὐτοῦ Ἀπριλίου 19ῃ.

36) **Φιλόθεος ὁσιος**. Ἦκμασε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 11ης ἑκατονταετηρίδος σύγχρονός που ὦν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Λαυριώτου. Εἶναι ἰδρυτῆς τῆς φερωνύμου Μονῆς, ἣν ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸ ὄνομα τῆς Θεομήτορος καθιέρωσε. Μνήμη αὐτοῦ Ὀκτωβρίου 21ῃ.

Τοιαῦτα ἐν ἐπιτομῇ τὰ περὶ τοῦ βίου τῶν ἐπισημοτέρων Ἀγιορειτῶν Ἀγίων, οἵτινες ὑπέδειξαν ἡμῖν διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος, ὅτι ἔργον τοῦ μοναχοῦ δὲν εἶναι ἀπλῶς ὁ ἐγκλεισμός ἡμῶν ἐν τινὶ Μονῇ ἢ ἡσυχαστηρίῳ, ἀλλ' ἡ καθημερινὴ μελέτη τῆς καρδίας ἡμῶν, ἡ ἀκριβοὺς ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῶν κινημάτων αὐτῆς, ἡ βαθεῖα ἐξέτασις πασῶν τῶν ἠθικῶν ἡμῶν ἐλλείψεων, ἡ ἐξερεύνησις πάσης τῆς ἐσωτερικῆς ἡμῶν ἐκφυθμίας καὶ παραμορφώσεως, ἡ ἀνακάθαρσις καὶ ἀποστίλβωσις τῶν ἱερῶν καὶ ἁγνῶν συναισθημάτων τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ἐνὶ λόγῳ ἢ θανάτωσις παντὸς σπέρματος κακίας ἐμφωλεύοντος ἐν ἡμῖν. καταπικραίνοντος καὶ ἀμαυροῦντος σύμπασαν τὴν εὐγένειαν τῆς φύσεως ἡμῶν, ἣν ἐκλήθημεν νὰ ἐξαγνίσωμεν καὶ νὰ ἀποπνευματίσωμεν, ὄργανα κρουόμενα τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος γινόμενοι καὶ νανοὶ Θεοῦ ζῶντος. «**Μοναχὸς ἐστὶ**, (λέγει τις τῶν Πατέρων), **τάξις καὶ κατάστασις ἀσωμάτων ἐν σώματι ὑλικῷ ἐκτελουμένη... Μοναχὸς ἐστὶν ἡγνισμέ-**

νον σῶμα, κεκαθαρμένον στόμα καὶ πεφωτισμένος νοῦς» (Κλίμαξ Ἰωάννου Α'. ι'). Ἴδου ὁ προσρισμός τοῦ μοναχοῦ, οὗ ἡ παραγνώρισις οὐ μόνον καθιστᾷ ματαίαν τὴν ὑποταγὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ λίαν οἰκτρῶς αὐτὸν παραλογιζόμενον καὶ ναυαγοῦντα ἐμφαίνει. Μόνον διὰ τῆς τοιαύτης ἐργασίας θὰ δυνηθῇ ὁ μοναχὸς νὰ ἀναπτέρωσῃ τὴν ἰδίαν ψυχὴν πρὸς τὸν ἀμάραντον καὶ ἀθάνατον ἔρωτα τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ, δι' οὗ θὰ δυνηθῇ νὰ γνωρίσῃ «τὸν τῆς ψυχῆς πνευματικὸν γέλωτα» (Κλίμ. Ζ'. μα'), καὶ νὰ σκιρτᾷ καθ' ἡμέραν σκιρτήματα εἰρηνικὰ ἀφράστου ἀγαλλιάσεως. Τὸ ἔργον εἶναι ἐπίπονον καὶ δυσχερές· εἶναι τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν· εἶναι ἔργον ὁλοκλήρου τοῦ βίου καὶ οὐχὶ μιᾶς ἡμέρας ἢ ἐνὸς ἔτους· δεῖται γενναίου φρονήματος καὶ ἀπαιτεῖ αὐταπάρνησιν καὶ αὐτοθυσίαν· ἐνὶ λόγῳ εἶναι ἔργον ὀλίγοις ἀληθῶς ἐφικτόν. Πλὴν ἐπειδὴ ἐκ τούτου ἐξαρτᾶται ἡ αἰώνιος ἡμῶν τύχη, εἶναι ἐπιναγκες νὰ ἀποδυθῶμεν καὶ νὰ κατέλθωμεν εἰς τὸν ἀγῶνα, πεπεισμένοι, ὅτι τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ». ¹⁾

Σημειωτέον, ὅτι ἐν τῇ χορείᾳ τῶν Ἀγιορειτῶν Ἀγίων συναριθμοῦνται καὶ πλεῖστοι ὁσιομάρτυρες μετὰ τὴν ἄλωσιν μαρτυρήσαντες, οἵτινες μετὰ τὴν ἐκούσιον ἢ ἀκούσιον αὐτῶν ἐξώμωσιν καταφυγόντες εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος καὶ προγυμνασθέντες ἱκανῶς ἐν τοῖς μαθήμασι τῆς μετανοίας ἐξώρμησαν ἐντεῦθεν, ὥς ἀπὸ τινος ἱερᾶς ἀκροπόλεως, πρὸς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ σκάμματα τοῦ μαρτυρίου. Τούτων οἱ βίοι περιέχονται ἐν τῷ **Νέῳ Μαρτυρολόγιῳ**. Ἐκτεταμένους βίους τῶν Ἀγιορειτῶν βλέπε ἐκτὸς τοῦ Συναξαριστοῦ Δουκάκη καὶ εἰς τὸ «**Νέον Ἐκλόγιον**» καὶ «**Νέον Λειμωνάριον**».

§ 6. Λόγος περὶ τῶν πλεονεκτημάτων καὶ καθηκόντων τοῦ μοναχικοῦ βίου (ὑπὸ Φενελῶνος)²⁾.

Ὁ κόσμος ὅλος δὲν εἶναι τίποτε, διότι πᾶν τὸ πεπερασμένον ἔχει τέλος, καὶ ἐπομένως παρέρχεται. Ὁ οὐρανὸς οὗτος, ὃ

¹⁾ Ἡ τοιαύτη ἐργασία εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ ἄλλως, εἰ μὴ αἰρομένης ἐκ τῆς ψυχῆς ἡμῶν τῆς ἀναισθησίας, εἴτε πωρώσεως, εἴτε ἀκατανυξίας καὶ ἀναλγησίας. Ποῖα δὲ τὰ σημεῖα καὶ γνωρίσματα αὐτῆς καὶ τίς ὁ πρακτικὸς τρόπος τῆς ἄρσεως αὐτῆς, βλέπε ἐν τῇ Κλίμακι τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τὸν ΙΖ'. Λόγον, ἐπιγραφόμενον: «Περὶ ἀναισθησίας, ἥγουν νεκρώσεως ψυχῆς καὶ θανάτου νοός, πρὸ θανάτου σώματος.»

²⁾ Ὁ Φενελὼν ἐγεννήθη τῷ 1651 ἐξ οἰκογενείας ἐπιφανοῦς, Τυχῶν φύσεως δεξιᾶς πρὸς τὰ μαθήματα, ἐποίει προόδους τε-

ὁποῖος ἐπιστεγάζει ἡμᾶς διὰ τοῦ ἀχανοῦς αὐτοῦ θόλου, ὁμοιάζει κατὰ τὴν ἁγίαν Γραφὴν πρὸς σκηνὴν τινα, τὴν ὁποίαν στήνει ὁ ταξειδιώτης τὸ ἐσπέρας, καὶ αἶρει αὐτὴν τὴν πρωΐαν. (Ίώδ. 36, 29). Ὅποιος λοιπὸν πρέπει νὰ ᾔηται ὁ ἐπὶ τῆς γῆς βίος καὶ ἡ ἀναστροφή ἡμῶν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου (Β'. 3, 10), ἀφ' οὗ οἱ οὐρανοὶ οὗτοι, τοὺς ὁποίους βλέπομεν, καὶ ἡ γῆ αὕτη, ἡ ὁποία μᾶς βαστάζει, θὰ κατακαῶσι διὰ τοῦ πυρός; Τὸ τέλος τῶν πάντων ἔρχεται καὶ σχεδὸν ἐπλησίασε. Πᾶν ὅ,τι φαίνεται σταθερόν, οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰ μὴ εἰκὼν τις κενή, σχῆμα παρερχόμενον καὶ δραπετεῖον, καὶ μὴ ἐπιτρέπον νὰ τὸ ἀπολαύσωμεν· οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰ μὴ σκιά τις, ἡ ὁποία ἀστραπιαίως ἐξαφανίζεται. Ὁ καίρὸς εἶναι συν-

χείας ἐν ταῖς σπουδαῖς αὐτοῦ, καὶ ἐδείκνυτο ἐπιτήδειος πρὸς πᾶν εἶδος μαθήσεως. Ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν κηρύττει, διηγείρε τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀκροατῶν του καὶ ἐπεκροτήθη ὑπὸ πάντων. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ μαρτυροῦσιν αὐτὸν ἄνδρα ἐντεθραμμένον ἐν τοῖς ἀνθεσι τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας κλασσικῆς φιλολογίας. Εἶχε τρυφεράν καὶ εὐαίσθητον καρδίαν, ἥτις ποτισθεῖσα ὑπὸ τῶν ἁγνῶν ναμάτων τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν καὶ προσφόρως καλλιεργηθεῖσα, διεφλέγετο ὅλη ὑπὸ τοῦ θείου ἔρωτος. Ὑπῆρξε τύπος μελιχρότητος, πραότητος καὶ μετριοφροσύνης. Ἡ γλυκύτης τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, ἡ ἐπανθοῦσα καὶ διακοσμοῦσα καὶ αὐτὰ τὰ συγγράμματά του, ἀπειργάζετο λίαν τερπνὴν καὶ χαρίεσσαν τὴν συναναστροφήν του, καὶ καθίστα αὐτὸν ἀγαπητὸν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Κράτους. Ἐγραψε πολλά, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὸν **Τηλέμαχον**, τοὺς **νεκρικοὺς Διαλόγους**, τοὺς **Μύθους** (ἔργα συγγραφέντα ἐξ ἀπόψεως παιδαγωγικῆς διὰ τοὺς ἰδίους τροφίμους), **Πραγματείαν περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ**, **Πραγματείαν περὶ τοῦ ἔργου τῶν Ποιμένων**, **Περὶ ἀνατροφῆς τῶν κορασίων** καὶ λοιπά. Τὸ λεκτικὸν ὕφος τοῦ Φενελῶνος εἶναι ἀνθηρὸν καὶ κομψὸν μᾶλλον, παρὰ ὑψηλὸν καὶ ἔντονον. Ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος Καμβραίας (1695) καὶ ἀπεβίωσεν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐπισκοπῇ μετὰ 20 ἔτη (1715).

Ἡ μετάφρασις τοῦ Λόγου τούτου περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου, γενομένη εἰς γλῶσσαν ἀπλουστέραν, ἐξεπονήθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 28ου τόμου τῆς συλλογῆς τῶν *Orateurs chrétiens*, τῆς ὑπὸ τοῦ Migne τῷ 1864 ἐν Παρισίοις γενομένης ἐκδόσεως. Ἀπασα αἱ ὑποσημειώσεις εἰς τὸν Λόγον τοῦτον εἶναι προσθήκη τοῦ μεταφραστοῦ.

εσταλμένος, λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὁμιλῶν περὶ τῶν παρ-
θένων· πρέπει λοιπὸν νὰ χρώμεθα τῷ κόσμῳ τούτῳ ὡς μὴ
χρώμενοι. (Α΄ Κορ. 7, 29—31). Πρέπει ἐν τῇ χρήσει τοῦ κό-
σμου νὰ περιορισθῶμεν εἰς μόνον τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα· πρέ-
πει νὰ κάμωμεν χρήσιν νηφάλιον καὶ νὰ μὴ ζητῶμεν ἐν αὐτῇ
ἀπολαύσεις· νὰ κάμωμεν χρήσιν τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου
παρερχόμενοι, χωρὶς νὰ προσηλώμεθα καὶ νὰ σταματῶμεν ἐν
αὐτοῖς. Ὡστε εἶναι οἰκτρὰ πλάνη τὸ νὰ φανταζώμεθα, ὅτι
ἀφιερώνομεν κατὶ τι μέγα εἰς τὸν Θεόν, ὅταν ἐγκαταλείπωμεν
τὸν κόσμον διὰ νὰ γίνωμεν μοναχοί· οὐδὲν ἄλλο κάμνομεν, εἰ
μὴ ὅτι ἀπαρνούμεθα μίαν αὐταπάτην ὀλεθρίαν· ἀπαρνούμεθα
ἀληθινὰ κακά, τὰ ὅποια εἶναι μετημφιεσμένα καὶ φαίνονται
ἐξωτερικῶς ὡς ἀγαθὰ. Εἶναι δυνατόν ποτε νὰ εἴπωμεν ὅτι χά-
νομεν τὸ στήριγμά μας, ὅταν ἀπορρίψωμεν μίαν ῥάβδον ῥαγι-
σμένην, ἢ ὁποία οὐχὶ μίνον δὲν θὰ δανηθῇ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ
ὡς στήριγμα, ἀλλ' ἐνδέχεται καὶ νὰ μᾶς διατρυπήσῃ τὴν χεῖρα,
ὅταν θελήσωμεν νὰ ἐπιστηριχθῶμεν ἐπ' αὐτῆς; Ἀπαιτεῖται
ἄρᾳ γε μεγάλη εὐτολμία διὰ νὰ ἐκφύγωμεν ἐκ τινος οἰκίας
ἐτοιμορρόπου, ἢ ὁποία δύναται νὰ μᾶς φονεύσῃ διὰ τῆς πτώ-
σεώς της; Τί λοιπὸν ἐγκαταλείπει ἐκεῖνος ὅστις ἀφήνει τὸν
κόσμον; Οὐδὲν ἄλλο ἐγκαταλείπει, εἰ μὴ ὅτι ἐγκαταλείπει
ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐξυπνᾷ ἐκ τινος ταρακτικοῦ καὶ τρομακτικοῦ
ὀνείρου. Πάντα ὅσα βλέπομεν, πάντα ὅσα ἐγγίζομεν, πάντα ὅσα
ἀριθμοῦνται, πάντα ὅσα μετροῦνται διὰ τοῦ χρόνου, οὐδὲν
ἄλλο εἶναι, εἰ μὴ σκιά ἀληθείας. Μόλις ἀρχίζουν νὰ ὑπάρ-
χωσι καὶ πάραυτα ἐξαφανίζονται καὶ δὲν ὑπάρχουσι πλέον.
Καὶ ὁλόκληρον τὴν φύσιν νὰ ἀφιερῶσωμεν εἰς τὸν Θεόν, πάλιν
οὐδὲν ἄλλο ἀφιερώνομεν εἰς αὐτόν, εἰ μὴ τὸ οὐδέν. τὴν μα-
ταιότητα, τὸ ψεῦδος αὐτὸ.

Ἐξ ἄλλου ὁ τοσοῦτον μάταιος καὶ σαθρὸς οὗτος κόσμος
εἶναι ἀπατεών, ἀχάριστος καὶ προδότης· ὦ! Πόσον σκληρὰ
εἶναι ἡ δουλεία αὐτοῦ! ὦ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τί δὲν σᾶς
φαίνεται ἐπίπονος ἡ δουλεία αὐτοῦ, διὰ τί δὲν βαρύνεσθε νὰ
τὸν κολακεύητε. νὰ προσπαθῆτε νὰ τῷ ἀρέσητε, καὶ νὰ ζητῆτε
ὡς ἐπαῖται τὰς ἀναξίας λόγου χάριτάς του! Ὅπόσας διόδους
εἶναι ἀνάγκη νὰ διέλθῃ τις, ὅπόσας ταραχάς, ὅπόσους ἐξευτε-
λισμούς, ὅπόσας ἀνάνδρους πράξεις διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἐκεῖνα τὰ
ὅποια δὲν ἐντρέπονται νὰ ὀνομάζωσι τιμὰς οἱ ἄνθρωποι! Ἐν
οἷα ταραχώδῃ καταστάσει διατελοῦσι καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι
ἀγωνίζονται νὰ ἐπιτύχωσι τὰς τοιαύτας τιμὰς καὶ δόξας, καὶ
ἐκεῖνοι ἀκόμη οἱ ὅποιοι ἐπέτυχον αὐτάς! Οἷαν πραγματικὴν
πτωχείαν βλέπει τις ἐν τῷ φαινομενικῷ ἐκείνῳ πλούτῳ! Τὰ
πάντα προδίδουσι καὶ ἐκκαλύπτουσι τὴν κατάστασιν τῆς καρ-
δίας τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἡ ἐλπίς, διὰ τῆς
ὁποίας τρέφεται καὶ ζωογονεῖται ἡ καρδία αὐτῶν. Αἱ ἐπιθυ-

μῖαι αὐτῶν ὀξύνονται καὶ ἐξερεθίζονται· γίνονται ἄγριαι, ἀκάθεκτοι καὶ ἀκόρεστοι· ὁ φθόνος διασπαράσσει τὰ σπλάγχνα αὐτῶν. Εἶναι δυστυχεῖς ὅχι μόνον διὰ τὴν ἰδικήν των δυστυχίαν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ διὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ πλησίον· δὲν αἰσθάνονται πλέον τόσον ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἔχουσιν, ὅσον λυποῦνται καὶ τυραννοῦνται διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐκεῖνων τὰ ὅποια δὲν ἔχουσι. Ἐδοκίμασαν διὰ τῆς πείρας τὴν ματαιότητα τῶν πραγμάτων ἐκεῖνων τὰ ὅποια ἀπέκτησαν· καὶ ὅμως ἡ τοιαύτη πείρα οὐδόλως ὀλιγοστεύει τὴν ὀρμὴν καὶ μανίαν των, τὴν ὁποίαν δεικνύουσι πρὸς τὸ νὰ ἀποκτήσωσι καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια γνωρίζουσι πολὺ καλά, ὅτι εἶναι ἐξ ἴσου ἀνεπιτήδεια πρὸς τὸ νὰ καταστήσωσιν αὐτοὺς εὐτυχεῖς. Δὲν δύνανται οὔτε νὰ κορέσωσι τὰ πάθη των, οὔτε νὰ τὰ κατανικήσωσι. Αἰσθάνονται τὴν τυραννίαν τῶν παθῶν, καὶ ὅμως δὲν θέλουσι νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἐξ αὐτῶν.

ὦ! Εἴθε νὰ ἡδυνάμην νὰ ἐλκύσω τὸν κόσμον ὅλον εἰς τὰ Μοναστήρια καὶ εἰς τὰς ἐρήμους, καὶ θὰ ἔβλεπεν, ὅτι θὰ τοὺς ἔκαμον νὰ ὁμολογήσωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν δυστυχίαν καὶ ἀπελπισίαν, Οἴμοι! Εἰσέλθετε εἰς τὸν κόσμον, μελετήσατε αὐτὸν ἐκ τοῦ πλησίον ἐν τῇ φυσικωτάτῃ αὐτοῦ καταστάσει· οὐδὲν ἄλλο θὰ ἀκούσητε μεταξὺ τῶν οἰκογενειῶν, εἰ μὴ θρήνους καὶ ἀναστεναγμοὺς καρδιῶν πιεζομένων καὶ ἐστενοχωρημένων. Οὗτος ὑπέπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ κυρίου του, καὶ ἐν ᾧ ἐργάζεται ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη, οὐδένα μισθὸν ἀπολαμβάνει διὰ τοὺς κόπους του, καὶ ἐπομένως καταντᾷ πλέον νὰ χάσῃ τὴν ὑπομονήν του, Ἐκεῖνος ἀπαντᾷ πολλὰς ἀπαρεσκείας καὶ δυσαρεσκείας ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ. Οὗτος ζημιούται· ἐκεῖνος φοβεῖται μὴ ζημιωθῇ· ὁ ἄλλος δὲν ἔχει ἀρκετὴν περιουσίαν καὶ εὐρίσκεται εἰς στενόχωρον θέσιν. Ἡ λύπη καὶ ἡ ἀθυμία καταδιώκει τοὺς πάντας, ἕως καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ θέατρα· καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἡδονῶν ὁμολογοῦσιν, ὅτι εἶναι δυστυχεῖς. Δὲν ζητῶ τὴν μαρτυρίαν ἄλλου τινός, εἰ μὴ αὐτοῦ τοῦ κόσμου, διὰ νὰ διδάξω τοὺς ἀνθρώπους πόσον ὁ κόσμος εἶναι ἄξιος καταφρονήσεως.

Ἀλλά, ἐν ὅσῳ τὰ τέκνα τοῦ κόσμου ὁμιλοῦσιν οὕτω καὶ ὁμολογοῦσι τὴν δυστυχίαν των, ποῖα εἶναι ἄραγε ἡ ἔκφρασις τῶν μοναχῶν, δηλ. ἐκεῖνων, οἱ ὅποιοι ὀφείλουσι νὰ ᾔναι τέκνα τοῦ Θεοῦ; Φεῦ! θαυμάζουσι καὶ ἐκτιμῶσι μυστικῶς ἐν τῇ καρδίᾳ των τὰ μάταια πράγματα τοῦ κόσμου, τὰ ὅποια καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος, ὅσον μάταιος καὶ ἂν ᾔναι (δὲν δύνата νὰ μὴ) τὰ περιφρονεῖ. Θεέ μου! Ἐκρίζωσον, ἐκρίζωσον ἐκ τῆς καρδίας τῶν τέκνων σου τὴν κατηραμένην ταύτην ἀπάτην. Εἶδον μάλιστα πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, οἱ ὅποιοι ἂν καὶ ᾔναι ἀγαθοὶ καὶ εἰλικρινεῖς ἐν τῇ εὐσεβείᾳ αὐτῶν, ὅμως ἔνεκα τῆς ἀπειρίας των ἐθαύμαζον μετὰ μεγάλου θάμβους τὰς παχυλὰς

λάμπεις τῶν κοσμικῶν ἀγαθῶν· ἐξεπλήττοντο μάλιστα, ὅταν ἔδλεπον ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι προώδευον εἰς τὰς τιμὰς καὶ καὶ τὰς δόξας τοῦ κόσμου. καὶ οἱ ὅποιοι ἐν τούτοις ἔλεγον εἰς αὐτούς: «Δὲν εἴμεθα εὐτυχεῖς.» Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐφαίνετο εἰς αὐτοὺς νέα, ὥσάν νὰ μὴ τὴν εἶχεν ἀποκαλύψει εἰς αὐτοὺς τὸ Εὐαγγέλιον· καὶ ὥσάν ἢ ἀποταγὴ τῶν νὰ μὴ ὤφειλε νὰ ᾔηται τεθεμελιωμένη ἐπὶ τῆς τελείας καὶ σταθερᾶς πεποιθήσεως περὶ τῆς ματαιότητος τοῦ κόσμου. Θεέ μου! Ὁ μὲν κόσμος, διὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν ἰδίων αὐτοῦ παθῶν, μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου Σου, τὸ ὅποιον λέγει: «Οὐαὶ τῷ κόσμῳ!» (Ματθ. 18, 7)· τὰ δὲ τέκνα Σου δὲν ἐντρέπονται καθόλου νὰ δεικνύωσιν, ὅτι ὁ κόσμος φαίνεται ἀκόμη εἰς αὐτὰ γλυκὺς καὶ εὐάρεστος!

Ἐξ ἄλλου ὁ κόσμος δὲν εἶναι μόνον σαθρὸς καὶ ἄθλιος, ἀλλ' εἶναι ἀκόμη ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰ ἀληθινὰ ἀγαθὰ. Οἱ πόνοι τοὺς ὁποίους βλέπομεν ὅτι ὁ κόσμος ὑποφέρει, εἶναι δι' αὐτὸν ἢ ἀρχὴ τῶν αἰωνίων ὀδυνῶν. Καθὼς ἡ οὐράνιος χαρὰ μορφοῦται βαθμηδὸν ἐκ τῆς παρούσης ἡδῆ ζωῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν δικαίων, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ (Λουκ. ιζ', 21)· οὕτω καὶ ἡ φρίκη καὶ ἡ ἀπελπισία τοῦ Ἄδου μορφοῦνται βαθμηδὸν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνοσίων ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ζῶσι μακρὰν τοῦ Θεοῦ. Ὁ κόσμος εἶναι ἓνας Ἄδης, ὁ ὅποιος ἡδῆ ἤρχισε· διότι τί ἄλλο βλέπομεν εἰς τὸν κόσμον, εἰ μὴ φθόνους, μανίας, καὶ μῖσος κατὰ τῆς ἀληθείας καὶ ἀρετῆς; τί ἄλλο, εἰ μὴ ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι, ἐπειδὴ ἀδυνατοῦσι νὰ καθησυχάσωσι τὴν καρδίαν των, καὶ νὰ κορέσωσι τὰς ἐπιθυμίας της, ἀπηλπίσθησαν πλέον; Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ κεραυνοβολήσῃ διὰ τῶν ταλανισμῶν καὶ τῶν ἁρῶν τοῦ τὸν ἄσεβῆ κόσμον, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀποχωρίσει ἀπ' αὐτοῦ τοὺς ἐκλεκτούς του. «Ὁ Θεός, λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ». (Κολοσσ. 1, 13). Ὁ κόσμος εἶναι βασιλεία τοῦ Σατανᾶ, καὶ τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας καλύπτει τὴν χώραν ταύτην τοῦ θανάτου. «Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων» (Ματθ. 18, 7). Φεῦ! καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ δίκαιοι κλονίζονται πολλάκις. ὦ! πόσον εἶναι φοδερὰ ἡ δύναμις αὕτη τοῦ σκότους, ἡ ὁποία διαδίδει τὴν πλάνην, ἡ ὁποία ποιεῖ νὰ μὴ βλέπωσι πλέον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἔδλεπον, ἡ ὁποία ποιεῖ νὰ φοβῶνται νὰ τὸ ἐπανίδωσι, καὶ ἡ ὁποία εὐαρεστεῖται εἰς τὸ σκότος τοῦ θανάτου! Τέκνα τοῦ Θεοῦ, φύγετε ταύτην τὴν στυγερὰν δύναμιν· αὕτη παρασύρει τὰ πάντα, τυραννεῖ καὶ ἀφαρπάζει τὰς καρδίας. Ἀκούσατε τί κρᾶζει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός: Οὐδεὶς δύναται νὰ δουλεύῃ εἰς δύο κυρίους, δηλ. εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν κόσμον. Ἀκούσατε πρὸς τούτοις τί λέγει ὁ ἀπόστολος Ἰά-

κωδός: «**Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε, ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἐχθρὰ τοῦ Θεοῦ ἐστίν;**» (Ίακ. 4, 7). Δὲν ὑπάρχει ἐνταῦθα μεσότης οὐδεμία· οὐδεμίαν ἐλπίδα δύναται τις νὰ εὕρῃ ἐνταῦθα. Ἀφ' οὗ ὁ κόσμος εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, ἔπεται, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, ἐγκαταλείπει τὸν Θεὸν καὶ ἀπαρνεῖται τὴν ἀγάπην Αὐτοῦ.

Ἀλλὰ, ὅταν τις ἀπαρνηθῇ τὸν κόσμον, εἶναι ἀνάγκη ἅρᾳ γε νὰ ἀπαρνηθῇ καὶ πάντα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου; Ἀκούσατε πρὸς τούτοις καὶ τὸν ἀπόστολον Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος λέγει: «**Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ**» (Α'. 2, 15). Ὡστε, οὔτε τὸν κόσμον πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν, οὔτε ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀνήκουσιν εἰς τὸν κόσμον. Πάντα ὅσα μᾶς παρέχει ὁ κόσμος εἶναι ἐξ ἴσου μάταια, διεφθαρμένα καὶ δεδηλητηριασμένα, ὅσον καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος. Ἀλλὰ τί; Εἶναι ἅρᾳ γε ἀνάγκη, ἵνα οἱ χριστιανοὶ ζῶσι μὲ τοιαύτην ἀπάρνησιν καὶ ἀποταγὴν τοῦ κόσμου; Ὡς πρὸς τοῦτο, ἀκούσατε τοῦλάχιστον τὸν ἑαυτὸν σας, ἐὰν δὲν θέλητε νὰ ἀκούσητε τοὺς Ἀποστόλους. Τί ὑπεσχέθητε εἰς τὸ βάπτισμά σας, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπρόκειτο νὰ εἰσαχθῆτε ὅχι εἰς τὴν τελειότητα τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἀλλὰ ἀπλῶς μόνον νὰ εἰσέλθῃτε εἰς τὸν χριστιανισμόν καὶ νὰ γίνητε κοινωνοὶ τῆς ἐλπίδος τῆς σωτηρίας; Δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι εἰς τὸ βάπτισμά σας ἀπετάξασθε καὶ ἀπηνήχθητε τὸν Σατανᾶν καὶ τὴν πομπὴν αὐτοῦ; Παρατηρήσατε τώρα ποῖα εἶναι ἡ πομπὴ τοῦ Σατανᾶ. Οὐδεμίαν ἄλλην ἰδιαιτέραν πομπὴν ἔχει ὁ Σατανᾶς, εἰ μὴ τὰς πομπὰς τοῦ κόσμου. Ὡστε, κατὰ τὸν λόγον τοῦτον, αἱ πομπαὶ τοῦ κόσμου, τὰς ὁποίας προσπαθεῖτε νὰ θεωρήσητε ὡς ἀθώας, εἶναι πομπαὶ τοῦ διαδόλου. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ ὑπόσχεσίς σας, τὴν ὁποίαν ἐδώκατε δημοσίως ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας, καταντᾷ νὰ ᾔηται κωμωδία καὶ περίγελως τῆς θρησκείας. Ὡστε, ἡ ἀποταγὴ τοῦ κόσμου καὶ ὁ ἀποτροπιασμός τῶν ματαιοτήτων αὐτοῦ, εἶναι ἀπαραίτητα εἰς τὴν σωτηρίαν παντὸς χριστιανοῦ. Λοιπὸν, εἶπατέ μοι τώρα τί προσθέτει εἰς ταῦτα, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐγκαταλείπει τὸν κόσμον διὰ τὸν μοναχικὸν βίον; Ἀπομακρύνεται ἐκ τοῦ ἐχθροῦ του, ἀποστρέφει τοὺς ὀφθαλμούς του διὰ νὰ μὴ βλέπῃ πλέον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μισεῖ, καί, ἐπειδὴ ἀπέκαμε πλέον νὰ ἔρχηται καθ' ἡμέραν εἰς χεῖρας μετὰ τοῦ ἐχθροῦ του, ἀποφεύγει τὴν πρὸς αὐτὸν συμπλοκὴν, διότι γνωρίζει ὅτι οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ κάμῃ μετ' αὐτοῦ εἰρήνην ἢ ἀνακωχὴν. Λοιπὸν εἶναί ποτε δυνατόν νὰ θεωρηθῇ τοῦτο μεγάλη θυσία; Δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι τοῦτο εἶναι μᾶλλον μία μεγάλη ἀνακούφισις, μία γλυκεῖα ἀσφάλεια καὶ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ζητῇ διὰ τὸν ἑαυτὸν του ὁ ἄνθρωπος, εὐθὺς ὡς ἐπιθυμήσῃ νὰ γίνῃ χριστιανός, καὶ νὰ μὴ ἀγαπᾷ πλέον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς καταδικάζει; Δι' ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος δὲν θέλει νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ

ἀγαπᾷ τὰ πάθη του μόνον, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ παραδοθῇ εἰς αὐτὰ ἄνευ θρησκείας, μὲ τὴν ἀπελπισίαν ἐκείνην περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Ἐφεσ. 4, 19), διὰ τὸν τοιοῦτον, λέγω, ἄνθρωπον, δὲν ἐκπλήττομαι ὅταν τὸν βλέπω νὰ ἀγαπᾷ τὸν κόσμον καὶ νὰ τὸν ζητῇ μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν· ἀλλὰ δι' ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος πιστεύει εἰς τὰ τῆς θρησκείας, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νὰ ᾔηται ἀφωσιωμένος εἰς αὐτήν, ὁποῖος φοβεῖται τὴν θείαν δικαιοσύνην, ὁ ὁποῖος δυσπιστῶν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀστάθειαν καὶ σαθρότητα, δὲν ἐμπιστεύεται εἰς τὸν ἑαυτόν του, δι' ἐκεῖνον, λέγω, ἐκπλήττομαι, ὅταν τὸν βλέπω νὰ φοβῇται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμον. Δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι δι' ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος θέλει νὰ κατορθώσῃ τὴν σωτηρίαν του, ὑπάρχει μεγάλη ἀσφάλεια, μεγάλη εὐκολία, μεγάλη βοήθεια καὶ παρηγορία ἐν τῇ ἡσυχίᾳ;

Λοιπὸν, ὡς ἀφήσωμεν πρὸς στιγμὴν ὅλας τὰς ἀπόψεις τῆς ὑψηλῆς τελειότητος, καὶ ὡς ὁμιλήσωμεν μόνον περὶ τοῦ πόθου τῆς σωτηρίας, περὶ τοῦ ἰδίου συμφέροντος, περὶ τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς εἰρήνης τῆς καρδίας ἐν τῷ παρόντι βίῳ. Ποῦ λοιπὸν θὰ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τὸ συμφέρον αὐτῆς, ἔστω καὶ τὸ πρόσκαιρον, ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἡ ὁποία διατηρεῖ ἀκόμη τινὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα; Ποῦ θὰ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τὴν εἰρήνην ἐκείνην, εἰ μὴ μακρὰν τῆς τρικυμιώδους θαλάσσης τοῦ κόσμου, ἐν ᾗ πανταχοῦ βλέπει τις σκοπέλους καὶ ναυάγια; Ποῦ θὰ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τὴν τοιαύτην εἰρήνην, εἰ μὴ μακρὰν τῶν ἀντικειμένων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀνάπτουσι τὰς ἐπιθυμίας, ἐξερεθίζουν τὰ πάθη, δηλητηριάζουσι καὶ τὰς ἀθωοτέρας καρδίας, διεγείρουσι πᾶσαν διεφθαρμένην κλίσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ κλονίζουν καὶ τὰς σταθερωτέρας καὶ εὐθυτέρας καρδίας; Τί λέγεις; Βλέπεις, ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ ὑψηλαὶ κέδροι τοῦ Λιδάνου πίπτουσι, καὶ σὺ τρέχεις πρὸς τὸν κίνδυνον καὶ διστάζε-ς ἀκόμη νὰ προφυλαχθῇς ἀπὸ τῆς καταιγίδος! Τοῦτο οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ, εἰ μὴ ὅτι εἶσαι ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ σου, καὶ ὅτι ἀπωθεῖς τὴν σωτηρίαν σου καὶ τὴν εἰρήνην· ἐνὶ λόγῳ, φαίνεται, ὅτι ἀγαπᾷς νὰ ἀπολεσθῇς καὶ ζητεῖς τὴν ἀπώλειάν σου μέσα εἰς μίαν ἀκατάπαυστον ταραχὴν καὶ ἀνεμοζάλην.

Τούτων λοιπὸν οὕτως ἐχόντων, πρέπει ἄρά γε νὰ ἐκπληττώμεθα, ἐὰν βλέπωμεν τὸν ἀπόστολον Παῦλον νὰ παρακινῇ τὰς παρθένους εἰς τὸ νὰ μένωσιν ἐλεύθεραι, καὶ νὰ μὴ ἔχωσιν ἄλλον γυμφίον, εἰ μὴ τὸν Ἐπουράνιον; (Α΄ Κορ. 7, 25). Παραίνει δὲ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος, οὐχὶ διὰ νὰ καταγίνωνται οἱ παρθε-νεύοντες εἰς ὑψηλοτέραν τινὰ προσευχήν· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ διαμαρτύρηται, λέγει, ἐλευθέρως ἡ καρδία των μεταξὺ τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ συζύγου αὐτῶν, μεταξὺ τῶν θρησκευτικῶν ἐξασκήσεων καὶ τῶν βιωτικῶν φροντίδων, τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ ἀποφύγῃ ὁ ἔγγαμος ἄνθρω-

πρὸς· διὰ τὰ δύνανται τὰ προσεύχωνται ἀνεμποδίστως· καὶ διότι ἐγνώριζεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι οἱ ἑγγαμοὶ θὰ ἔχωσι θλίψεις βιω-
τικὰς καὶ βάσανα· διό· καὶ ἔλεγεν· «ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι,
καὶ θέλω ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι». Ἀληθῶς ἡ παρθενία δὲν
εἶναι ἐντολή· διότι καθὼς λέγει ὁ Χριστὸς «οὐ πάντες χω-
ροῦσι τὸν λόγον τοῦτον» (Ματθ. 19, 11). Ἀλλὰ μακάριοι
καὶ τρισμακάριοι, λέγω, καὶ ἐν τούτῳ ἀκόμη τῷ βίῳ, ἐκεῖνοι
εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη τὸ χάρισμα τοῦτο, τὸ τὰ χωρῶσι δη-
λαδὴ τὸν λόγον τοῦτον, τὰ γευθῶσι καὶ τὰ ἀκολουθήσωσιν αὐτόν.
Ἐπαναλαμβάνω, ὅτι ἡ παρθενία δὲν εἶναι ἐντολή, ἀλλὰ συμ-
βουλή τοῦ Ἀποστόλου πλήρης θείου Πνεύματος· εἶναι συμ-
βουλή, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχουσι μὲν ὅλοι τὴν γενναιότητα τὰ τὴν
ἀκολουθήσωσι, δίδει ὅμως αὐτὴν ὁ Ἀπόστολος, ὅπως τὴν ἀκο-
λουθήσωσιν ἐκεῖνοι εἰς τὴν καρδίαν τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς θὰ ἐμ-
βάλῃ τὸν ἀπαιτούμενον πόθον καὶ τὴν δύναμιν πρὸς ἐφαρμο-
γὴν αὐτῆς.

Δι' αὐτὸν λοιπὸν τὸν λόγον ὅταν ἀνοίξω τὰ βιβλία τῶν ἁγίων
Πατέρων, εὐρίσκω πανταχοῦ, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς λό-
γους τοὺς ὁποίους ἀπήγγειλαν πρὸς τὸν λαόν, εὐρίσκω, λέγω,
παροτρύνσεις, αἱ ὁποῖαι παρεκίνουν καὶ ὠδήγουν τοὺς χριστια-
νοὺς σωρηδὸν εἰς τὰς ἐρήμους. Οὕτως ὁ μέγας Βασίλειος⁽¹⁾

(¹) Τὰ πρὸς τοὺς μοναχοὺς ἀποτεινόμενα ἔργα τοῦ Βασι-
λείου, ἅτινα ὀνομάζονται κοινῶς μὲ μίαν λέξιν «Ἀσκητικά»
εὕρηται ἐν τῷ Β' τόμῳ τῆς ἐκδόσεως τοῦ *Garnier*. Ἐν τῇ
Πατρολογίᾳ *Migne* βλέπε τόμους 29—32, Ἐνταῦθα δὲ νοη-
τέον τὸν «περὶ ἀποταγῆς κόσμου» Λόγον.

Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς (ὁ Θεολόγος συνέθηκε πολλὰ
ἑμμετρὰ ἔργα περὶ παρθενίας, καὶ περὶ ματαιότητος κόσμου,
ἅπερ βλέπε ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ, ἐν τῇ Πατρολογίᾳ
Migne Τόμ. 35—38. Γνωστὸν δὲ τοῖς πᾶσιν ὅτι ὁ μέγας Βα-
σίλειος (329—379) ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας ἦτο σύγχρονος
τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ ἀρχιεπισκόπου Κων)πόλεως,
φίλος, συσπουδαστῆς καὶ συνσχητῆς αὐτοῦ. (320—389).

Ὁ ἅγιος **Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος** ἔγραψε πολλὰ ἔργα
διεγείροντα πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὸν
περὶ **Παρθενίας Λόγον**, τὸν κατὰ τῶν πολεμούντων τοὺς
ἐπὶ τὸ μονάζειν προτρέποντας, τὸν πρὸς τὸν ἄπιστον πα-
τέρα, τὸν πρὸς πιστὸν πατέρα, τὸν ἀντιπαραβάλλοντα τὸν
μοναχὸν πρὸς τὸν Βασιλέα κλπ. Ταῦτα βλέπε ἐν τῷ 1ῳ
τόμῳ τῆς ἐκδόσεως τοῦ *Moutfaueon*, καὶ ἐν τῷ 47ῳ τόμῳ
τῆς Πατρολογίᾳς *Migne* (347—407).

Ὁ ἅγιος **Ἱερώνυμος** (331—420), εἶναι εἰς τῶν ἐπισήμων

ἔγραψεν ἐπίτηδες λόγον διὰ τοῦ ὁποίου ἐκκαλεῖ ἅπαντας τοὺς χριστινοὺς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. Ἐπίσης ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὁ ἅγιος Ἰερώνυμος, ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος, ἡ Ἀνατολή, ἡ Δύσις τὰ πάντα ἀντηχοῦσιν ἐκ τῶν ἐπαίνων τῆς ἐρήμου καὶ τῆς φυγῆς τοῦ κόσμου. Παρατηρῶ μάλιστα εἰς τὸν Κανόνα τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου, ὅτι δὲν ἐδίσταζον διόλου οἱ ἄνθρωποι νὰ προσφέρωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τῷ Θεῷ, πρὸ τοῦ ἀκόμη γὰρ ἔλθωσιν εἰς ἡλικίαν δυναμένην νὰ κρίνῃ περὶ τῶν πραγμάτων. Οἱ γονεῖς τῶν τέκνων ἐκείνων χωρὶς νὰ θεωρῶσι τὸ πρᾶγμα τυραννίαν, ἦσαν τῆς γνώμης, ὅτι δύνανται νὰ τὰ ἀφιερώσωσιν εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἀκόμη ἡλικίας. Σεῖς βεβαίως ἐκπλήττεσθε διὰ τοῦτο, σεῖς οἱ ὅποιοι παρεμβάλλετε μεγάλην διαφορὰν μεταξὺ τοῦ βίου τῶν

Πατέρων τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας συγγράψας πολλὰ εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν. Ἐχρημάτισε καὶ μαθητὴς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ. Ἐγίνωσκε τὴν λατινικὴν, ἑλληνικὴν καὶ ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, καὶ μετέφρασε τὴν ἀγ. Γραφὴν ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ καὶ ἑλληνικοῦ. Ἡ μετάφρασις αὐτοῦ εἶναι ἄχρι σήμερον ἐν χρήσει παρὰ τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὀνομάζεται **Βουλγάτα** (*Vulgata*)=κοινή. Τὰ συγγράμματά αὐτοῦ βλέπε ἐν τῇ λατινικῇ Πατρολογίᾳ *Migne* τόμ. 22—30. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 15ῃ.

Ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος (340—397), εἶναι εἰς τῶν ἐπισημοτέρων καὶ εὐγλωττοτέρων Πατέρων τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας, χρηματίσας ἀρχιεπίσκοπος Μεδιολάνων. Λίαν ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ παρρησία, ἣν ἔδειξε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Θεοδόσιον τὸν μέγαν, ἀπαγορεύσας αὐτῷ τὴν εἰς τὸν ναὸν εἴσοδον καὶ καθυποβαλὼν αὐτὸν εἰς δημοσίαν μετάνοιαν διὰ τὴν ἄδικον σφαγὴν τῶν Θεσσαλονικέων. Τὰ συγγράμματά αὐτοῦ εὗρηνται ἐν τῇ λατινικῇ Πατρολογίᾳ *Migne* τόμ. 14—17. Μνήμη αὐτοῦ Δεκεμβρίου 7ῃ.

Ὁ ἅγιος Βενέδικτος ὁ ἐκ Νουρσίας εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τῶν Βενεδεκτίνων καὶ ἱδρυτὴς τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐν τῇ Δύσει. Ἦκμασεν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ βου αἰῶνος (480—543). Ἐγραψε μοναχικὸν Κανόνα, ἦτοι κανονισμόν τοῦ κοινοβιακοῦ βίου, καὶ τινὰ ἄλλα ἔργα (Λόγους καὶ Ἐπιστολάς) εὕρισκομένους ἐν τῷ ὅτῳ τόμῳ τῆς λατινικῆς Πατρολογίας *Migne*. Τὸν μοναχικὸν αὐτοῦ Κανόνα, (ὃν οἱ Εὐρωπαῖοι πλειστάκις ἐξέδωκαν), ἡμεῖς μεταφράσαντες ἐκ τοῦ λατινικοῦ πρωτοτύπου σκοποῦμεν προσεχῶς νὰ ἐκδώσωμεν μετ' ἐκτεταμένης βιογραφίας αὐτοῦ. Μνήμη αὐτοῦ Μαρτίου 14ῃ.

χριστιανικῶν κοινοτήτων, αἵτινες ζῶσιν ἐντὸς τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ βίου τῶν μοναχῶν, οἱ ὅποιοι ζῶσι μακρὰν τοῦ κόσμου· ἀλλὰ πρέπει νὰ μάθητε, ὅτι παρὰ τοῖς ἀληθινοῖς ἐκεῖνοις χριστιανοῖς, οἱ ὅποιοι ἔβλεπον τὸν κόσμον μὲ φρίκην καὶ ἀποστροφήν, οὐδεμία σχεδὸν ὑπῆρχε διαφορὰ μεταξὺ τοῦ βίου τῆς μετανοίας καὶ κατηφείας, τὸν ὅποιον διηγόν μέσα εἰς τὴν οἰκογένειάν των, καὶ μεταξὺ τοῦ βίου τῆς μετανοίας καὶ κατηφείας, τὸν ὅποιον διηγόν οἱ μοναχοὶ εἰς τὰς ἐρημίας. Ἐάν δὲ καὶ ὑπῆρχε καμμία διαφορὰ, αὕτη ἦτο τὸ ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ἔβλεπον, ὅτι εἶναι καλλίτερον, εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλέστερον νὰ καταφρονῶσι τὸν κόσμον ἐκ τοῦ μακρὰν, παρὰ ἐκ τοῦ πλησίον. Οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι οὐδόλως ἐνόμιζον, ὅτι στενοχωροῦσιν οὕτω τὴν ἐλευθερίαν τῶν τέκνων των· διότι ἦσαν πεπεισμένοι, ὅτι τὰ τέκνα των, ὡς χριστιανοί, ὤφειλον νὰ μὴ συμμετέχωσι παντελῶς εἰς τὰς πομπὰς καὶ τὰς χαρὰς τοῦ κόσμου· καὶ ἐγίνωσκον, ὅτι ἀφιερώνοντες αὐτὰ ἐνωρὶς εἰς τὸν Θεόν, θὰ ἐλύτρωνον ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, καὶ ἐπρομήθευον εἰς αὐτὰ μίαν εὐτυχὴ καὶ εἰρηνικὴν ζωὴν.

Πόσον ἀξιαγάπητος φαίνεται ἡ ἀπλότης αὕτη τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, τὰ ὅποια δὲν ἐφρόντιζον πλέον νὰ ἀπολαύσωσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὐδεμίαν ἀπόλαυσιν! Πόσον θαυμαστὴ μοὶ φαίνεται ἡ πρᾶξις αὕτη, ἡ ὁποία σήμερον φαίνεται δύσκολος εἰς τὰ ἰδικά μας ἡθῆ, ἐπειδὴ οἱ σημερινοὶ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ δὲν γνωρίζουσι πλέον πόσον ὠραῖον πρᾶγμα εἶναι τὸ νὰ βαστάξῃ τις τὸν σταυρὸν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Χριστοῦ! Οὐαί, οὐαὶ τῷ κόσμῳ! Σήμερον καθόλου δὲν ἐντρεπόμεθα νὰ εἴμεθα χριστιανοὶ καὶ νὰ θέλωμεν νὰ ἔχωμεν τὴν ἐλευθερίαν πρὸς τὸ νὰ γευώμεθα τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν, καὶ νὰ ἀγαπῶμεν τὸν κόσμον, τὸν ὅποιον ὁ Χριστὸς ἀποστρέφεται. Ὅποια ἐπαίσχυντος καὶ ἀθλία ἀνανδρία ἐφυλάσσετε διὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους, διὰ νὰ συντελέσῃ τὴν ἀνομίαν! Σήμερον ἐλησμόνησαν πλέον οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ὁ χριστιανὸς πρέπει νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὡς ξένον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, καὶ ὅτι χριστιανὸς ἢ ξένος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι κατ' οὐσίαν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Οἴμοι! Πότε θὰ σᾶς ἐπανίδωμεν, ὦ ὠραῖαι ἡμέραι, ὦ ἡμέραι πανόλβιαι, ὅποτε ἅπασαι αἱ χριστιανικαὶ οἰκογένειαι, χωρὶς νὰ καταλείψωσι τὰς οἰκίας καὶ τὰς ἐργασίας των, ἔξω ὡς αἱ κανονικώτεραι μοναχικαὶ ἀδελφότητες; ἐξ αὐτῶν μάλιστα τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν ἐλήφθη τὸ παράδειγμα καὶ ἐσχηματίσθησαν κατόπιν εἰς τὰ μοναστήρια αἱ μοναχικαὶ ἀδελφότητες. Οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ἐξήσκουν σιωπὴν, προσηύχοντο, εἰργάζοντο ἀκαταπαύστως διὰ τῶν ἰδίων των χειρῶν, καὶ ἀποφεύγοντες τὰς σχέσεις τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐκρύπτοντο, οὕτως ὥστε κατήντησαν οἱ ἐθνικοὶ νὰ χαρακτηρίζωσι τοὺς χριστιανοὺς ὡς ἀνθρώπους ἀποφεύγοντας τὸ φῶς. Οἱ

χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ἐπείθοντο εἰς τὸν Ποιμένα αὐτῶν, ἦτοι τὸν Ἐπίσκοπον, ὁ ὁποῖος ἦτο πατὴρ τῆς μεγάλης αὐτῶν οἰκογενείας. Οὐδεμίαν ἄλλην χαρὰν ἐγνώριζον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, εἰ μὴ τὴν μακαρίαν ἐλπίδα τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ μεγάλου Θεοῦ τῆς δόξης· οὐδεμίαν ἄλλην συνεδρίχιν ἐγίνωσκον, εἰ μὴ τὸ δεῖπνον τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον συνωδεύετο ὑπὸ τοῦ γεύματος τῆς ἀγάπης· οὐδεμίαν ἄλλην παράταξιν ἐγίνωσκον, εἰ μὴ τὰς ἱερὰς παρατάξεις τῶν ἐορτῶν καὶ πανηγύρεων· οὐδεμίαν ἄλλην τέρψιν ἐγίνωσκον, εἰ μὴ τὴν τέρψιν τῆν ὁποίαν ἤσθάνοντο ἐκ τῆς ψαλμωδίας τῶν ψαλμῶν καὶ τῶν ἱερῶν ᾠσμάτων· οὐδεμίαν ἄλλην διανυκτέρευσιν ἐγίνωσκον, εἰ μὴ τὰς ἱερὰς ἐκείνας ἀγρυπνίας, καθ' ἃς δὲν ἔπαυον νὰ προσεύχωνται. Ὡ ὥραϊαι ἡμέραι, πότε θὰ σὰς ἐπανίδωμεν! Τίς νὰ μοὶ δώσῃ ὄμματα διὰ νὰ ἐπανίδω ἀνακατασκευασμένην τὴν δόξαν τῆς Ἱερουσαλὴμ; Μακαρία θὰ ᾔῃαι ἡ ἐπερχομένη ἐκείνη γενεά, ἡ ὁποία θὰ ἴδῃ ἐπανερχομένας τὰς ἀρχαίας ἐκείνας ἡμέρας! Ἐκ τοιούτων χριστιανῶν ἦσαν οἱ μονασταὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι μετέβαλλον τὰς πόλεις εἰς ἐρήμους.

Εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἐκείνων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ θαυμάζομεν βλέποντες ἐν τῇ Ἀνατολῇ τοὺς ἁγίους ἐκείνους ἀσκητάς, ἦτοι ἄνδρας καὶ γυναῖκας καταφρονοῦντας τὸν κόσμον, ἀπαρνούμενους τὸν γάμον, καὶ ἀκολουθοῦντας πᾶσαν τὴν τελειότητα τῆς περὶ παρθενίας συμβουλῆς τοῦ Ἀποστόλου. Ἐπίσης ἐν τῇ Δύσει βλέπομεν μέγα πλῆθος παρθένων, καὶ ἐν γένει προσώπων πάσης ἡλικίας καὶ καταστάσεως, ἅτινα ἔζων ἐν τῇ ἀφανείᾳ καὶ τῇ σιωπῇ, ἡγνόουν τὸν κόσμον, καὶ ἡγνοοῦντο ὑπ' αὐτοῦ, διότι ὁ κόσμος δὲν ἦτο ἄξιός αὐτῶν!

Οἱ διωγμοὶ ὤθησαν μέχρι τοῦ βάθους τῶν φρικωδεστάτων ἐρήμων τοὺς πατριάρχας τῶν ἀναχωρητῶν τοῦ κόσμου, Παῦλον τὸν Θηβαῖον⁽¹⁾ καὶ τὸν μέγαν Ἀντώνιον· ἀλλ' οἱ διωγμοὶ δὲν

(1) **Παῦλος ὁ Θηβαῖος.** Ἐγεννήθη ἐν τῇ κάτω Θηβαΐδι τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐξεπαιδεύθη καλῶς ἐν τε τοῖς ἐλληνικοῖς καὶ τοῖς αἰγυπτιακοῖς γράμμασι. Εἰκοσιτριέτης που ὑπάρχων ἀναχωρεῖ ἐκ τοῦ κόσμου διὰ τὸν κινηθέντα τότε ἐπὶ Δεκίου διωγμὸν († 250), σκοπῶν ἵνα μετὰ τὴν πάροδον τῆς κατὰ γίδος ἐπανέλθῃ αὐθις εἰς τὴν πόλιν· ἐξοικειωθείς ὅμως βεβηληδὸν πρὸς τὸν ἐρημικὸν βίον, δὲν ἠθέλησε νὰ καταλίπῃ τὸ ἡσυχαστήριόν του, ὅπερ ἦτο σπήλαιον κείμενον εἰς τοὺς πρόποδας ὄρους τινός, ἐπισκιαζόμενον ὑπὸ φοίνικος καὶ ἔχον ἐν ἐκυτῷ πηγὴν διαυγοῦς ὕδατος. Ἐφθασεν εἰς ἡλικίαν 113 ἐτῶν, ἐξ ὧν 90 ἔζησεν ἐν τῷ σπηλαίῳ, τρεφόμενος κατὰ τὰ τελευταῖα 60 ἔτη ὑπὸ τῆς θείας προνοίας διὰ κόρχκος κομίζοντος αὐτῷ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἡμισυν ἄρτον. Ὁ ἅγιος Ἀντώνιος

παρήγαγον τοσούτους μοναστάς, ὅσους παρήγαγεν ἡ εἰρήνη καὶ ὁ θρίαμβος τῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ με-

νιος 90) οὗτης ἤδη ὡν ὁδηγηθεὶς ὑπὸ Θεοῦ εἰσῆλασεν ἐκ τοῦ μοναστηρίου τοῦ εἰς τὴν ἔρημον καὶ μετὰ δύο ἡμερῶν ὁδοιπορίαν ἀνεκάλυψε τὸν θαυμαστὸν καὶ πρῶτον τοῦτον ἐρημίτην, καίπερ ὁ Παῦλος πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐγίνωσκεν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως τὰ περὶ τοῦ Ἀντωνίου. (Φλεβ. ἱστορ. ἐκκλ. βιβλ. VI, 48 καὶ XII, 16). Μνήμη αὐτοῦ Ἰαννουαρίου 15ῃ.

Ὁ ἅγιος Ἀντώνιος ἐγεννήθη ἐν Αἰγύπτῳ περὶ τὰ μέσα τοῦ 3ου αἰῶνος (251) καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἔρημον ἐν ἡλικίᾳ 18 περίπου ἐτῶν. Ὑπῆρξεν ὁ δεύτερος εἰσηγητὴς τοῦ μοναχικοῦ βίου μετὰ τὸν Παῦλον τὸν Θηβαῖον, χρηματίσας μέγας καθηγητὴς τοῦ μοναχισμοῦ ἐν Αἰγύπτῳ. Ἐφθασεν εἰς βαθύτατον γῆρας 105 ἐτῶν γενόμενος, ἐξ ὧν τὰ 90 σχεδὸν ἐδᾶπάνησεν ἐν ἀκρᾷ ἀσκητικῇ αὐστηρίᾳ καὶ σκληραγωγίᾳ. Μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ στιγμῆς διετήρει ἀκμῆας τὰς δυνάμεις του, χωρὶς νὰ ἐξασθενίσῃ οὔτε ἡ ὄρασίς του, ἢ νὰ ἀπολέσῃ τινὰ τῶν ὁδόντων του, εἰ μὴ ὅτι ἐκ τῆς πολυκαιρίας ἦσαν τετριμμένοι καὶ ἐφθαρμένοι. Ἐτελεύτησε περὶ τὸ 356. Ἡ βιογραφία αὐτοῦ συγγραφεῖσα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ἐκυκλοφόρησε πάραυτα, διηγεῖρε πολλὰς ψυχὰς πρὸς ζῆλον τῆς πολιτείας του, καὶ μετεφράσθη ἐνωρίτατα καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν. Ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος († 354—430), ἄγων τὸ 30ὸν περίπου ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἀκούσας τινὸς διηγουμένου ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τοῦ φίλου του Ἀλυπίου τὰς θαυμασίας ἀρετὰς καὶ τὰς χάριτας τοῦ Ἀντωνίου, ἐπλήγη ὑπὸ βαθείας λύπης, ὠδυνᾶτο, ἐταράσσετο ἐν αὐτῷ, δὲν ἠδύνατο καθόλου νὰ ἡσυχάσῃ· ἐμέμφετο ἰσχυρῶς τὴν ἀστάθειάν του, δι' ἣν καίπερ ἀπὸ τῆς ἐφηβικῆς του ἡλικίας ἦτο ἐραστὴς τῆς ἀληθινῆς σοφίας, τῆς ἐγκρατείας, καὶ τῆς ἀγνότητος, καὶ ἐξεζήτηι μάλιστα τούτην παρὰ Θεοῦ (*at ego adolescens miser valde, miserior in exerdio ipsius adulescentiere, etiam peticram a te, Domine, castitatem et continentiam... timebam (autem) de me cito exaudizes et cito samazes a morqo censupiseentiae, paem malebam expldri qauam exstinguī. Confess. VIII, 7*) ὅμως κατεπαλαίετο ὑπὸ τῶν ἡδονῶν καὶ ἐκυλίετο ἐν τῷ βορβόρῳ. (Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον ἐβασάνιζεν αὐτὸν περισσότερον καὶ ἐκέντα ὑπερβολικῶς τὴν φιλοτιμίαν του, ἦτο ἡ ἰδέα ὅτι ὁ μὲν Ἀντώνιος ἦτο ἄνθρωπος ἰδιώτης, ἀμαθὴς καὶ ἀγράμματος· αὐτός δὲ ἀπ' ἐναντίας ἦτο εἰς

γάλου Κωνσταντίνου εἰς τὸν χριστιανισμόν, οἱ χριστιανοί, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀπλοῖ εἰς τὰ ἥθη καὶ ἐχθροὶ πάσης μαλθακότητος, ἐφοβήθησαν περισσότερο τὴν κολακεύουσαν τὰς αἰσθήσεις ταύτην εἰρήνην, παρ' ὅσον εἶχον φοβηθῇ τὴν ὁμότητα τῶν τυράννων ἐπὶ τῶν διωγμῶν. Αἱ ἔρημοι τότε κατωκίσθησαν ὑπὸ ἀπείρων ἀναχωρητῶν τοῦ κόσμου, οἱ ὅποιοι ἔζων ὡς ἄγγελοι ἐν τῷ θνητῷ τούτῳ σώματι, καὶ ἐπολιτεύοντο οὐράνιον πολιτείαν, χωρὶς νὰ προσκολλῶνται εἰς τὰ ἐπίγεια· αἱ ἄγρια ἐκεῖναι ἐρημίαι ἐξήνθουν καὶ ἤκμαζον, καὶ ὁλόκληροι πόλεις κατήντων νὰ μεταβληθῶσι σχεδὸν εἰς ἐρήμους. Ἀλλὰ δὲ πάλιν πόλεις, ὡς ἡ Ὁξύρυγχος ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, ἐγίνοντο οἶονεῖ μοναστήρια. Ἴδου λοιπὸν πῶς προῆλθεν ὁ μοναχικὸς κοινοδιακὸς βίος. ὦ! Πόσον τὸ θέαμα τοῦτο εἶναι ὠραῖον! Πόσον εἶναι συγκινητικόν! Πόσον ἡ γῆ ὁμοιάζει πρὸς τὸν οὐρανόν, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ζῶσιν οὕτω!

Ἀλλὰ φεῦ! Πόσον ἡ θερμότης καὶ ὁ ζῆλος τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἀνδρῶν μᾶς κατηγορεῖ, μᾶς καταισχύνει, καὶ μᾶς ἀποδεικνύει ἀνθρώπους ἀνάνδρους καὶ χλιαρούς! Νομίζω, ὅτι ἀκούω τὸν ἅγιον Ἀντώνιον νὰ παραπονῆται διότι βλέπει, ὅτι ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ ἐνοχλεῖ τὴν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ ἐκείνῃ τῆς νυκτὸς προσευχὴν αὐτοῦ, ἡ ὁποία διήρκει ἐφ' ὅλην τὴν νύκτα. Νομίζω, ὅτι τὸν βλέπω νὰ λαμβάνῃ μίαν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου καὶ νὰ λέγῃ εἰς τοὺς μαθητάς του, οἱ ὅποιοι ἔχαιρον διὰ τοῦτο: «**Μὴ χαίρετε διὰ τὸ ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ μοι ἔγραψεν, ἀλλὰ χαίρετε μᾶλλον διότι ὁ Θεὸς κατηξίωσε νὰ μᾶς γράψῃ καὶ νὰ μᾶς δώσῃ μίαν ἐπιστολὴν, δηλ. τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ**». (Βίος ἁγ. Ἀντωνίου ὑπὸ μεγ. Ἀθανασ. Νο 81).

Βλέπω τὸν ἅγιον Παχώμιον, ⁽¹⁾ ὁ ὅποιος περιπατῶν ἐπάνω εἰς τὰ ἔχνη τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, γίνεται παραπλεύρως αὐτοῦ εἰς τινα ἄλλην ἔρημον Πατὴρ ἀναριθμήτου πλήθους μοναχῶν. Θαυμάζω τὸν Ἰλαρίωνα, ⁽²⁾ ὁ ὅποιος φεύγων τὸν ἀνθρώπινον

ἄκρον πεπαιδευμένος ἦτο ἔξοχος ῥήτωρ καὶ εἶχε κατατρίψει ἀπασαν τὴν νεότητά του εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἐν ᾗ ἐζήτει τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν. Ἡ μνήμη τοῦ ἁγ. Ἀντωνίου ἐορτάζεται Ἰανουαρίου 17ῃ.

(1) Ὁ ἅγιος Παχώμιος ἐγεννήθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 3ου αἰῶνος ἐν τῇ ἁνῳ Θηβαΐδι τῆς Αἰγύπτου ἐχρημάτισε διὰ θείας ἀποκαλύψεως εἰσηγητὴς τοῦ κοινοδιακοῦ βίου, συνέγραψε μοναχικὸν Κανόνα. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 15ῃ.

(2) Ὁ ἅγιος Ἰλαρίων ἦτο μαθητὴς τοῦ μεγ. Ἀντωνίου. Ἀναχωρήσας ἐξ Αἰγύπτου ἦλθεν εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἐνθα

ἐπαινον διὰ τὴν φήμην τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν θαυμάτων αὐτοῦ, ἣ ὅποια πάντοτε τὸν ἠκολούθει, ἀνεχώρει ἀπὸ χώραν εἰς χώραν διαβάς καὶ πέραν τῆς θαλάσσης. Ἀκούω ἕνα ἄλλον ἐρημίτην, ὁ ὅποιος ἀφ' οὗ ἐπώλησε τὸ Εὐαγγέλιόν του διὰ νὰ δώσῃ τὰ πάντα εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ νὰ μὴ ἔχῃ πλέον τίποτε, ἔλεγεν, ὅτι ἐγκατέλιπε τὰ πάντα ὡς καὶ αὐτὸ τὸ βιδλίον, τὸ ὅποιον τὸν ἐδίδαξε νὰ καταλίπῃ τὰ πάντα. Ἄλλος πάλιν ἀναχωρητῆς, ὁ μέγας Ἀρσένιος⁽¹⁾, ἐπειδὴ κατήντησεν ἀκοινώνητος καὶ ἀπλησίαστος, παρηγόρει τοὺς ἄλλους ἐρημίτας, οἱ ὅποιοι παρεπονοῦντο, ὅτι δὲν δύνανται νὰ τὸν ἴδωσι καὶ νὰ τὸν ὁμιλήσωσι, καὶ τοῖς ἔλεγεν: «Ὁ Θεὸς γνωρίζει, ἀδελφοί μου, ὁ Θεὸς γνωρίζει, ὅτι σὰς ἀγαπῶ, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ εὕρισκωμαι μετ' Αὐτοῦ καὶ μὲ σὰς.» Ἰδοὺ ὅποιοι ἦσαν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἐδείκνυεν ἀπὸ μακρόθεν εἰς τὸν κόσμον ἐν ταῖς ἐρήμοις, διὰ νὰ καταδικάσῃ τὸν κόσμον καὶ νὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ φεύγωσι τὸν κόσμον. Ἐξέλθωμεν, ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς Βαβυλῶνος, ἣ ὅποια καταδιώκει τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶναι μεθυσμένη μετὰ τὸ αἶμα τῶν Ἀγίων ὅς σπεύσωμεν νὰ ἐξέλθωμεν ἐξ αὐτῆς, διὰ νὰ μὴ συγκοινωνήσωμεν εἰς τὰ ἐγκλήματα καὶ τὰς πληγὰς τῆς.

Ἐνταῦθα ὁμιλῶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος μὲ βλέπει καὶ μὲ ἀκούει· ὁμιλῶ ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου τὸν λόγον κηρύττω· σὰς λέγω καθαρὰ τὴν ἀλήθειαν, χωρὶς νὰ μεγαλοποιῶ τὰ πράγματα. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁ ὅποιος εἶναι προσδεδεμένος εἰς τὸν κόσμον διὰ τῶν νομίμων δεσμῶν, τοὺς ὁποίους ἡ θεία πρόνοια διώρισεν, ὅς διαμένῃ ἐν αὐτῷ ἐν εἰρήνῃ ὅς ζῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ξένος καὶ ὡς μὴ ἀπολαύων τὸν κόσμον· ὅς ζῇ ἐν τῷ κόσμῳ χωρὶς νὰ συνδέηται μετ' αὐτοῦ οὔτε διὰ τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν τέρψεων, οὔτε διὰ τῶν συμφερόντων· ἀλλὰ, ὅς τρέμῃ, ὅς γρηγορῇ ἀκαταπαύστως, ὅς προσεύχεται καὶ ὅς δοξάζῃ τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἀνεξιχνιάστους Αὐτοῦ βουλὰς. Προχωρῶ περαιτέρω καὶ λέγω: Ἐκεῖνος ὁ ὅποιος δὲν ἐζήτησεν ἀκόμη τὸν κόσμον καὶ τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς προσκαλεῖ εἰς τὸν κόσμον διὰ βεβαίων καὶ ὀριστικῶν σημείων κλήσεως, οὗτος ὅς εἰσέλθῃ

μετέφερεν οὕτω τὸν μοναχικὸν βίον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 4ου αἰῶνος. (291—372). Μνήμη αὐτοῦ Ὁκτωβρίου 21η.

(¹) Ὁ ἅγιος Ἀρσένιος (350—445) ἦτο διάκονος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, ἀνὴρ εἰς ἄκρον πεπαιδευμένος τὰ ἐλληνικὰ καὶ λατινικὰ γράμματα. Ἐχρημάτισε παιδαγωγὸς τῶν βασιλοπαίδων Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου, υἱῶν τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου. Ἀποσυρθεὶς κατόπιν ἐκ τῶν ἀνακτόρων εἰς τὴν ἐρήμον τῆς Θηβαΐδος ἐν Αἰγύπτῳ, ἐγένετο μοναχός, χρηματίσας τύπος τῶν ἡσυχαστῶν. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 8η.

εἰς τὸν κόσμον καὶ ὁ Θεὸς θὰ ᾔηται μετ' αὐτοῦ. Θὰ πέσωσι χίλια βέλη ἐκ τῶν ἀριστερῶν του καὶ μύρια ἐκ τῶν δεξιῶν του χωρὶς νὰ τὸν ἐγγίσωσι, θὰ καταπατήσῃ μὲ τοὺς πόδας του τὴν ἀσπίδα, τὸν βασιλίσκον, τὸν λέοντα καὶ τὸν δράκοντα (Ψαλμ. 90. 7). Οὐδὲν θὰ δυνήθῃ νὰ τὸν πληγώσῃ, ἀρκεῖ μόνον νὰ πηγαίνη μόνον ἐκεῖ ὅπου τὸν ὁδηγεῖ ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς δὲν ὁδηγεῖ εἰς τὸν κόσμον, θὰ τολμήσωσι νὰ ἐκθέσωσι μόνον τῶν τὸν ἑαυτὸν τῶν εἰς τὸν κίνδυνον; θὰ διστάσωσιν ἄρα γε νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἐκ τῶν πειρασμῶν καὶ νὰ διευκολύνωσιν οὕτω τὴν σωτηρίαν των; Ὁχι, ὄχι· ὅστις εἶναι χριστιανὸς καὶ ἐλεύθερος πρέπει νὰ ζητῇ τὴν ἀναχώρησιν ἐκ τοῦ κόσμου· ὅστις θέλει νὰ ζητήσῃ τὸν Θεὸν ὀφείλει νὰ φεύγῃ τὸν κόσμον, καθ' ὅσον ἡ θέσις του τῷ ἐπιτρέπει νὰ τὸν φεύγῃ.

Ἀλλὰ τί θὰ κάμῃ ἐν τῇ ἀναχωρήσει καὶ ἀποταγῇ τοῦ κόσμου; Εἰς ποίας ἐνασχολήσεις θὰ ἐνδιατρίβῃ; Ποῖον θὰ ᾔηται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ τοῦ κόσμου; Ταῦτα τὰ ζητήματα μᾶς μένουσιν ἀκόμη διὰ νὰ ἐκθέσωμεν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ὅλοι αἱ μοναχικαὶ ἀδελφότητες δίδουσι τρεῖς ὑποσχέσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς μοναχικῆς ζωῆς· εἶναι δὲ αὗται αἱ ἑξῆς: Ἡ **πτωχεία**, ἡ **ἀγνεία**, καὶ ἡ **ὑπακοή**. Ἡ διορθωσις τῶν ἡθῶν καὶ ἡ ἐγκαρτέρησις, τὰς ὁποίας προγράφει ὁ Κανὼν τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου, ἀποβλέπουσιν εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, δηλ. εἰς τὸ νὰ κρατῶσι τὸν μοναχὸν εἰς τὴν ὑπακοήν μέχρι θανάτου. Ἀς ἐξετάσωμεν δι' ὀλίγων λέξεων καὶ τὰς τρεῖς ταύτας μοναχικὰς ὑποσχέσεις.

Α') Οὐδὲν πρᾶγμα τρομάζει τόσο τοὺς ἀνθρώπους, ὅσον ἡ **πτωχεία**· διὰ τοῦτο ἀκριδῶς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ ἀποκαλύψῃ ἀληθείας κεκρυμμένας ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ Εὐαγγελίου, (Ματθ. 13, 35.). ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους διδασκαλίας αὐτοῦ ἀνατρέπει τὰς ἀνθρωπίνους ἰδέας μακαρίζων τοὺς πτωχοὺς «**Μακάριοι οἱ πτωχοὶ**» λέγει (Λουκ. 6, 20)· καὶ ἀλλαχοῦ «**Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι**» (Ματθ. 5, 3)· δηλαδὴ μακαρίζει ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶναι πτωχοὶ διὰ τοῦ πνεύματος, ἦτοι διὰ τῆς προαιρέσεώς των, διὰ τῆς καταφρονήσεως τοῦ ψευδοῦς πλούτου, διὰ τῆς ἀπαρνήσεως ὅλων τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, ὅλων τῶν φυσικῶν προσόντων, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ψυχικῶν προτερημάτων, ἦτοι τῆς ἰδίας αὐτῶν σοφίας καὶ τοῦ ἰδίου αὐτῶν πνεύματος. Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος πτωχύνει τὸν ἑαυτὸν του οὕτως, καὶ δὲν ἀφήνει εἰς τὸν ἑαυτὸν του τίποτε. Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπτώχευσε τὸν ἑαυτὸν του

οὕτως, ὥστε ἀπεξεδύθη πλέον ὅλον ἑαυτόν. Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει πλέον ἄλλα ἀγαθὰ, εἰ μὴ τὴν πτωχείαν τοῦ Σωτῆρος, διὰ τῆς ὁποίας ὁ κόσμος ἐπλουτίσθη, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀποστόλου Παύλου. (Β'. Κορ. 8. 9).

Ὁ μοναχὸς λοιπὸν ὑπόσχεται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην τῆς γυμνότητος καὶ τῆς ἀποταγῆς, καὶ ὑπόσχεται τοῦτο εἰς τὸν Θεόν· ἀνακηρύττει τοῦτο ἐνώπιον τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου· καὶ ὅμως ἀφοῦ ἐγεύθη τὴν ὠρεάν τοῦ Θεοῦ, πίπτει πάλιν εἰς τὴν παγίδα τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐπιθυμιῶν. Ἡ φιλαυτία κάμνει τὸν ἄνθρωπον πάντοτε ἀπληστὸν καὶ δεῖλόν· τὸν κάμνει νὰ μικροψυχῇ πάντοτε καὶ νὰ φοβῇται μὴ τυχὸν στερηθῇ τις ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ· ἐξαπλώνει λοιπὸν τὰς χεῖράς του καὶ περιλαμβάνει τὰ πάντα. καθὼς ἓνας ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος κινδυνεύει νὰ πνιγῇ καὶ ἄρπάζει διὰ νὰ σωθῇ ὅ,τι ἂν εὖρη, ἀκόμη καὶ βάρους καὶ ἀκάνθας. Ὅσον στερεῖ τις τὸν φίλαυτον ἄνθρωπον, τοσοῦτον αὐτὸς ἀγωνίζεται νὰ συλλάβῃ πάλιν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τὸν ἐξέφυγεν ἀπὸ τὴν ἄλλην· εὕρισκει ἀναριθμήτους ματαίας προφάσεις, στρέφεται ἐλικοειδῶς ὡς ὄφεις, μεταμφιέννυται καὶ μετασχηματίζεται εἰς ποικίλας μορφάς· ἐφευρίσκει μυρίας νέας ἀνάγκας διὰ νὰ κολακεύσῃ τὴν ἀδρότητά του καὶ νὰ δικαιώσῃ τὴν μαλθακότητά του. ἀποζημιώνει βαθμηδὸν καὶ κατὰ μέρος τὸν ἑαυτόν του διὰ τὴν θυσίαν τῆς ἀπαρνήσεως τοῦ κόσμου, τὴν ὁποίαν ἔκαμε γενικῶς ἐν ἀρχῇ· περιορίζεται εἰς τὴν κτήσιν ἑνὸς σκεύους, ἑνὸς φορέματος, ἑνὸς βιβλίου, ἑνὸς οὐτιδανοῦ πράγματος, ⁽¹⁾ τὸ ὁποῖον εἶναι μάλιστα ἀνάξιον λόγου· συνέχεται πρὸς τὸν κόσμον τοῦτον μὲ μίαν φιλικὴν ἐμπιστοσύνην, μὲ μίαν ἐκδήλωσιν ὑπολήψεως, μὲ μίαν ματαίαν φιλίαν. Αὐτὰ εἶναι τὰ ὁποῖα ἀντικαθιστῶσι δι' αὐτὸν τὰς θέσεις, τὰς τιμὰς, τὰ πλούτη καὶ τὰ ἄξιώματα, τὰ ὁποῖα οἱ φιλόδοξοι τοῦ κόσμου διώκουσι. Πᾶν ὅ,τι τῷ παρέχει τέρψιν ἰδιοκτησίας, πᾶν ὅ,τι τῷ παρέχει μίαν μικρὰν διάκρισιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, πᾶν ὅ,τι παρηγορεῖ καὶ κολακεύει τὴν ὑπερηφάνειάν του, ἢ ὁποῖα ἐπατάχθη καὶ περιορίσθη εἰς τόσον στενὰ ὅρια, πᾶν ὅ,τι τρέφει ἐν λείψανον πλέον φυσικοῦ βίου, καὶ ὑποδαστάζει τὸ **Εἰγώ** του, ὅλα ταῦτα τὰ ἐκζητεῖ μὲ ἀπληστίαν. Τὰ διατηρεῖ, φοβεῖται μὴ τὰ στερηθῇ, τὰ ὑπερασπίζεται μετὰ μεγάλης λεπτολογίας, ἀντὶ νὰ τὰ ἐγκαταλείψῃ· ὅταν δὲ οἱ ἄλλοι τὸν ἐλέγχωσι διὰ ταῦτα, δὲν θέλει νὰ ἀποφασίσῃ, νὰ τὸ ὁμολογήσῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν του τοῦλάχιστον· μάλιστα ὑπερασπίζεται τὴν ἀθλίαν καὶ πενιχρὰν αὐτοῦ ταύτην ἰδιοκτησίαν μὲ περισσότερον ζῆλον. παρ' ὅσον δεικνύει ἓνας φιλάρ-

(1) Αὕτη εἶναι «*ἡ ἰδιάζουσα ἐπίκτησις οἴκτροῦ πράγματος*», ἣν λέγει ἡ μοναχικὴ Εὐχὴ ἐν τῇ ἀποκάρσει τῶν μοναχῶν. (Εὐχολόγιον σελ. 210 ἔκδ. Βενετίας 1839).

γυρος εἰς τοὺς θησαυροὺς του. Οὕτω λοιπὸν ἡ μοναχικὴ πτωχεία καὶ ἀκτημοσύνη κατήντησε πλέον σήμερον ὄνομα κενόν, καὶ ἡ μεγάλη θυσία τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας ἐστράφη εἰς καθαρὰν αὐταπάτην καὶ μικρόνοιαν· ὁ μοναχὸς φαίνεται περισσότερον θερμὸς ζηλωτῆς διὰ πράγματα μικρᾶς ἀξίας, παρ' ὅσον οἱ κοσμικοὶ ἄνθρωποι διὰ τὰ μεγαλύτερα συμφέροντα· λυπεῖται καὶ στενοχωρεῖται, ὅταν τῷ λείπωσι καὶ αἱ ἐλάχισται εὐκολίαι, καὶ θέλει νὰ ἔχῃ τὰ πάντα καὶ αὐτὰ τὰ περιττὰ ἀκόμῃ.

Ἀλλά, ὅχι μόνον δὲν ἐξασκεῖται σήμερον ὑπὸ τῶν μοναχῶν ἡ πτωχεία, ἀλλ' εἶναι καὶ ὅλως διόλου ἄγνωστος. Οἱ μοναχοὶ δὲν γνωρίζουσι καθόλου τί θὰ εἴπῃ νὰ ᾔναι τις πτωχὸς κατὰ τὴν λιτότητα τῆς τροφῆς αὐτοῦ, πτωχὸς κατὰ τὸ ὅτι ἀναγκάζεται νὰ ἐργάζεται, πτωχὸς κατὰ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν σμικρότητα τῆς κατοικίας του, καὶ ἐν γένει πτωχὸς καθ' ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ βίου. Ποῦ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἀρχαῖοι θεσμοθέται τοῦ μοναχικοῦ βίου, οἱ ὅποιοι ἠσπάσθησαν τὴν πτωχείαν καὶ ἐγένοντο πτωχοὶ διὰ τῆς αὐταπαρνήσεως, καθὼς οἱ χωρικοὶ τῶν ἀγρῶν εἶναι πτωχοὶ διὰ τὴν ἀνάγκην; Οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι ἄνδρες εἶχον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των, ὡς παράδειγμα τοῦ βίου των, τοὺς ἀγροτικοὺς αὐτοὺς ἐργάτας, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς καθημερινῆς ἐργασίας προμηθεύονται τὸν καθημερινὸν αὐτῶν ἄρτον, καὶ ὅχι περισσότερον. Μὲ αὐτὴν τὴν ἀληθινὴν καὶ θαυμαστὴν πτωχείαν ἔζησαν τοσοῦτοι ἄνδρες, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ κυδερνῶσι τὸν κόσμον, καὶ τοσαῦτα τρυφεραὶ παρθένοι, αἱ ὁποῖαι ἀνετράφησαν εἰς τὰ πλούτη καὶ τὰς τρυφάς, καὶ τοσαῦτα πρόσωπα ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀνήκον εἰς λίαν ὑψηλὰς καὶ ἐνδόξους οἰκογενείας.

Μόνον οὕτω δύνανται αἱ μοναχικαὶ ἀδελφότητες νὰ ᾔναι γενναῖαι, ἐλευθέριαι, καὶ ἀφιλοκερδεῖς. Τὸ πάλαι οἱ μονασταὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀνατολῆς ὅχι μόνον ἔζων ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν των, ἀλλὰ ἔκαμνον πρὸς τούτοις καὶ ἀπείρους ἐλεημοσύνας· ἔδλεπες ἐπὶ τῆς θαλάσσης πλοῖα πεφορτισμένα ἀπὸ τὰς ἐλεημοσύνας των. Σήμερον διὰ νὰ συντηρηθῇ μία μοναχικὴ ἀδελφότης, ἀπαιτεῖ κολοσσιαῖα εἰσοδήματα. Αἱ μὲν οἰκογένειαι, αἱ ὁποῖαι συνείθισαν εἰς τὴν πτωχείαν, συντηροῦνται μὲ ὀλίγα ἔξοδα καὶ ζῶσι μὲ μεγάλην οἰκονομίαν· αἱ μοναχικαὶ δ' ὅμως ἀδελφότητες δὲν δύνανται νὰ ζήσωσι μὲ ὀλιγάρκειαν, ἀλλὰ θέλουσι τὰ πάντα ἐν ἀφθονίᾳ καὶ πλησμονῇ. Πόσαι ἑκατοντάδες οἰκογενειῶν θὰ συνετηροῦντο καὶ θὰ ἔζων ἐντίμως μὲ τὰ ἔξοδα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα μόλις φθάνουσι νὰ συντηρήσωσι μίαν μόνην μοναχικὴν ἀδελφότητα, ἢ ὁποῖα ἐπαγγέλλεται, ὅτι ἀπηρνήθη τὰ ἀγαθὰ τῶν κοσμικῶν οἰκογενειῶν, διὰ νὰ ἀσπασθῇ τὴν πτωχείαν τοῦ Χριστοῦ! Ὅποῖος κατάγε- λως! Ὅποῖα ἀνατροπὴ τῶν πραγμάτων! Ἐν ταῖς μοναχικαῖς ταύταις ἀδελφότησι τὰ ἔξοδα τὰ ὁποῖα δαπανῶνται εἰς τὰ νο-

σοκομεῖα ὑπερβαίνουσι συχνάκις τὰ ἔξοδα τῶν πτωχῶν μιᾶς ὁλοκλήρου πόλεως. Διότι ἕκαστος μοναχὸς ζῇ ἐν μεγάλῃ ἀνέσει καὶ εἶναι ἕτοιμος πάντοτε νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἰδίας αὐτοῦ φιλαυτίας, εὐθὺς ὥς αἰσθανθῇ καὶ τὴν παραμικρὰν ἀσθένειαν· διότι ἔνεκα τῆς ὑπερβολικῆς ἀνέσεως περιποιεῖται πάντοτε τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ τὴν τρυφερότητά του καὶ ζητεῖ νὰ προλάβῃ πᾶσαν κακοδιαθεσίαν· διότι οὐδόλως ζῇ βίον ἀπλοῦν, πτωχικόν, ἐνεργητικόν καὶ γενναῖον.

Τούτου ἔνεκα βλέπομεν ἐν ταῖς Μοναῖς, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ ἐξασκῶσι πτωχείαν, βλέπομεν, λέγω, ἐριστικότητα καὶ ἐξαγρίωσιν σκανδαλώδη διὰ τὸ συμφέρον. Τὸ φάσμα τῆς ἀδελφότητος χρησιμεύει ὥς πρόφασις διὰ νὰ σκεπάσῃ τὰ πάντα· ὥσάν νὰ ἦτο ἡ ἀδελφότης ἕτερον πρᾶγμα καὶ ὅχι ἡ σύναξις τῶν κατὰ μέρος ἀδελφῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπηρνήθησαν τὰ πάντα. καὶ ὥσάν ἡ ἀπαιτούμενη ἀφιλοκέρδεια δι' ἕνα ἕκαστον μοναχὸν νὰ μὴ ὤφειλε νὰ καταστήσῃ ὅλην τὴν ἀδελφότητα ἀφιλοκέρδη. Ἐὰν ἔχῃς κρισιολογίας δικαστικὰς μὲ πτωχοὺς καὶ πιεζομένους ὑπὸ πολυμελοῦς οἰκογενείας ἀνθρώπους, βλέπεις ὅτι οἱ τοιοῦτοι συνήθως εἶναι εὐθεῖς, μετριοπαθεῖς, εὐσυμβίβαστοι καὶ ὑποχωρητικοὶ χάριν τῆς εἰρήνης. Ἐὰν ὅμως ἔχῃς δικαστικὰς ὑποθέσεις μὲ μίαν μοναχικὴν ἀδελφότητα, βλέπεις ὅτι αὕτη προσφέρεται πρὸς σέ μὲ μεγάλῃν γλισχρότητα καὶ λεπτολογίαν, ὥσάν νὰ φοβῇται τρόπον τινὰ μὴ προσκρούσῃ εἰς τὴν συνείδησιν. Ἐντρέπομαι ἐπὶ τῷ ὅτι λέγω τοῦτο· σᾶς τὸ λέγω τρόπον τινὰ μυστικᾶ καὶ μὲ πόνον ψυχῆς, σᾶς τὸ λέγω τρόπον τινὰ κατ' ἰδίαν εἰς τὸ οὖς διὰ νὰ σᾶς νουθετήσω, σᾶς, τοὺς μιμητὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ τέλος πρέπει νὰ λεχθῇ, διότι δυστυχῶς εἶναι ἀληθές· δὲν βλέπεις ἄλλους ἀνθρώπους τοσοῦτον μικρολόγους καὶ ἐξιπασμένους, τοσοῦτον δυσκόλους, τοσοῦτον ἐπιμόνους καὶ φλογεροὺς εἰς τὰς διαδικασίας, ὅσον τοὺς μοναχοὺς τούτους, οἱ ὁποῖοι οὔτε ἔπρεπε μάλιστα νὰ ἔχωσι δικαστικὰς ὑποθέσεις. Καρδίαι χαμερπεῖς! Καρδίαι στενόχωροι καὶ μικρόψυχοι! Αὕτη εἶναι λοιπὸν ἡ μόρφωσις τὴν ὁποίαν ἐλάβετε ἐν τῇ χριστιανικῇ σχολῇ; Αὐτὸ εἶναι τὸ μάθημα τὸ ὁποῖον ἐμάθετε παρὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος, οὔτε εἶχε πού τὴν κεφαλὴν κλῖναι, καὶ ὁ ὁποῖος ἔλεγε: «**Μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον, ἢ λαμβάνειν**» καθὼς μᾶς βεβαίον ὁ ἀπόστολος Παῦλος; (Πράξ. 20, 35.).

Εἰσέλθετε εἰς τὰς λίαν ὑψηλὰς οἰκογενείας· εἰσδύσατε εἰς τὰ ἐνδότερα τῶν μεγαλοπρεπῶν τούτων μεγάρων· τὰ ἐξωθεν λάμπουσιν, ἀλλὰ τὰ ἔσωθεν εἶναι πλήρη ἀθλιότητος καὶ ἀταξίας· θὰ ἴδῃτε ἔξοδα, τὰ ὁποῖα ἡ καθολικὴ μωρία κατέστησε τρόπον τινὰ ἀπαραίτητα· θὰ ἴδῃτε χρέη ἐπισωρευόμενα, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ἐξοφλήσωσι· θὰ ἴδῃτε ἄπειρον πλῆθος ὑπηρετῶν, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν γνωρίζει τις ποῖον νὰ παύσῃ,

διὰ τὰ τοὺς ὀλιγοστεύσῃ· θὰ ἴδῃτε τέκνα, εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ὁποίων δὲν δύναταί τις τὰ ἐπαρκέσῃ· δὰ ἴδῃτε, ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ὑποφέρουσι καὶ δεινοπαθοῦσι μυστικῶς, κρύπτουσιν ὅμως τὰ παθήματά των· καὶ εἶναι πτωχοὶ ὅχι ἀπλῶς, ἀλλὰ πτωχοὶ ἄτιμοι, πτωχοὶ ἄδικοι, πτωχοὶ οἱ ὅποιοι κάμνουσι καὶ ἄλλους πτωχοὺς τὰ ὑποφέρωσι, τοὺς δανειστάς των, λέγω· εἶναι πτωχοὶ ἔτοιμοι τὰ χρεωκοπήσωσι, καὶ τὰ χρεωκοπήσωσι μὲ δόλον καὶ ἀπάτην. Ἴδου ὁποῖου εἴδους εἶναι τὰ πλούτη τῆς γῆς· ἴδου ὅποιοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι πολλάκις ἐκθαμβοῦσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων.

Μοναχοὶ πτωχοί, μιμηταὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὅποιος προσηλώθη γυμνὸς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, θὰ τολμήσῃτε τὰ παραβληθῆτε καὶ τὰ ὁμοιωθῆτε μὲ τοὺς πλουσίους τούτους; Σεῖς ὑπεσχέθητε τὰ ἐγκαταλείψῃτε τὰ πάντα· αὐτοὶ ὅμως ἐπαγγέλλονται (τὸ) τὰ ζητῶσι καὶ τὰ ἀποκτῶσι τὰ πλούτη καὶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου. Μὴ παραβάλλετε τὰ ἀγαθὰ των πρὸς τὰ ἰδικὰ σας, ἀλλὰ τὰς ἀνάγκας σας πρὸς τὰς ἰδικὰς των. Ποῖαι εἶναι αἱ ἀληθεῖς ἀνάγκαι σας, αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται τὰ ἱκανοποιηθῶσι. Πόσας δὲ ἀνάγκας θὰ ἴδῃ τις παρὰ τοῖς πλουσίοις ἐκεῖνοις, αἱ ὁποῖαι ἀληθῶς δὲν δύνανται τὰ ἱκανοποιηθῶσι!

Ἀλλὰ προσέτι ἡ πτωχεία ἐκείνων εἶναι ἄτιμος καὶ ἀπαρηγόρητος· ἡ ἰδική σας ὅμως πτωχεία εἶναι ἐνδοξος καὶ σὰς φέρει πολλήν τιμήν. Ἡ πτωχεία αὕτη (ἐὰν ᾔῃναι δυνατόν τὰ τὴν ὀνομάσωμεν πτωχείαν, διότι οὐδὲν πρᾶγμα στερεῖσθε), ἡ πτωχεία αὕτη, λέγω, σὰς τρομάζει ἐν τούτοις, σὰς κάμνει τὰ γογγύζετε καὶ τὰ βαστάζετε ἀνυπομόνως τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ. Πόσον ὁ ζυγὸς οὗτος εἶναι ἐλαφρὸς καὶ γλυκύς! καὶ ὅμως θεωρεῖτε τὸν ἑαυτὸν σας καταπονούμενον ὑπ' αὐτοῦ! Ὅποια ἀνεσις τὸ τὰ εὐρίσκει τις τὰ πάντα ἐν τῇ Μονῇ, ἐν τῇ ὁποῇ ἐγκλείεται χωρὶς τὰ ἔχῃ ἀνάγκην τῶν ἔξω, χωρὶς τὰ καταφεύγει εἰς οὐδεμίαν βιομηχανίαν, χωρὶς τὰ ᾔῃναι ἐκτεθειμένος εἰς τὰς περιπετείας τῆς τύχης, χωρὶς τὰ ᾔῃναι ὑποχρεωμένος εἰς οὐδεμίαν τήρησιν τῶν τυραννικῶν ἐθιμοτυπιῶν τῆς ψευδοφιλοφροσύνης, χωρὶς τὰ διατρέχει κανένα κίνδυνον ἀπωλείας τινὸς πράγματος, χωρὶς τὰ ἔχῃ ἀνάγκην τὰ κερδήσῃ τι, ὁποῖα ἀνεσις, λέγω, τὸ τὰ ᾔῃναι. τέλος, βέβαιος ὅτι οὐδέποτε θὰ ἔχῃ ἔλλειψιν τῶν χρειωδῶν, εἰ μὴ τῶν περιττῶν, τὰ ὁποῖα θὰ τῇ παρεῖχον περισσότερον πόνον παρὰ εὐχαρίστησιν! Τίς ἄλλος δύναται τὰ καυχηθῆ, ὅτι δύναται τὰ εὖρη τοσαῦτα μέσα καὶ τοιαύτας εὐκολίας ἐντὸς τῆς οἰκογενείας του! Τίς ἀπὸ τοὺς νομιζομένους ἐκεῖνους πλουσίους, τοὺς ὁποῖους πρότερον ἀνεφέρομεν, δὲν εἶναι πτωχότερος μέσα εἰς τὰ φαινομενικὰ πλούτη του ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς, οἱ ὅποιοι ἀπεκδύονται οὕτω τὰ πάντα ἐν τινὶ τοιούτῃ Μονῇ;

ὦ Θεέ μου! Πότε θὰ δώσης καρδίας νέας καρδίας ἀξίας Σοῦ, καρδίας μισούσας τὴν ἰδιοκτησίαν, καρδίας εἰς τὰς ὁποίας νὰ δύνασαι νὰ ἐπαρκῆς, καρδίας αἱ ὁποῖαι νὰ χαίρωσιν εἰς τὸ νὰ ἀποσπῶνται ἀπὸ τὰ γήϊνα καὶ νὰ γίνωνται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀκτήμονες, καθὼς ἀπ' ἐναντίας αἱ φιλόδοξοι καὶ φιλάργυροι κοσμικαὶ καρδίαι συνειθίζουσι νὰ ἐκτείνωσιν ἐπὶ πλεῖον καὶ πλεῖον τὰς ἐπιθυμίας των καὶ τὰς κτήσεις των; Ἀλλὰ τίς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ πολμήσῃ νὰ παραπονηθῇ διὰ τὴν πτωχείαν; Ἄς παρουσιασθῇ· θέλω νὰ τὸν ἐπιστομίσω καὶ νὰ τὸν καταισχύνω· ἢ μᾶλλον δίδαξον αὐτὸν Σὺ, ὦ Θεέ μου, συγκίνησον, ἐμψύχωσον αὐτόν, καὶ δὸς νὰ αἰσθανθῇ ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας του, πόσον γλυκὺ εἶναι τὸ νὰ ᾔηναί τις ἐλεύθερος διὰ τῆς ἀκτημοσύνης, καὶ πόσον εἶναι εὐτυχῆς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν συνδέεται πρὸς τὴν γῆν μὲ κανένα δεσμόν.

Β'.) Εἰς τὴν ὁμολογίαν τῆς πτωχείας, τὴν ὁποίαν καθομολογεῖ ὁ μοναχὸς, συνάπτεται καὶ ἡ ὁμολογία τῆς ἀγνείας. Ἠκούσατε δὲ τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος: «**Θέλω ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι**» καὶ πάλιν: «**Θλίψιν δὲ ἔξουσι τῇ σαρκὶ οἱ ἔγγαμοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι**» (Α'. Κορ. 7, 28 καὶ 32). Τὸ βλέπετε, ἡ ἀγνεία ἦτοι ἡ παρθενία δὲν εἶναι ζυγὸς σκληρὸς καὶ τραχύς, οὔτε πόνος καὶ αὐστηρία· ἀλλ' εἶναι ἀπ' ἐναντίας ἐλευθερία, εἶναι εἰρήνη, εἶναι γλυκεῖα ἀπαλλαγὴ τῶν δριμειῶν μεριμνῶν καὶ τῶν πικρῶν θλίψεων, αἱ ὁποῖαι βασανίζουσι τοὺς ἐγγάμους ἀνθρώπους. Ὁ γάμος εἶναι ἅγιος, τίμιος καὶ ἀμίαντος, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀποστόλου (Ἑβρ. 13, 4)· ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν Ἀπόστολον, ὑπάρχει μία ἄλλη ὁδὸς ἀγνωτέρα καὶ γλυκυτέρα· αὕτη δὲ εἶναι ἡ ἀγία παρθενία. Ἐπιτρέπεται μὲν νὰ ζητήσῃ τις βοήθημα εἰς τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς· μακάριος ὅμως ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ἀνάγκην τοιούτου βοηθήματος, ἀλλὰ δύναται νὰ κατανικᾷ τὴν σάρκα· διότι ἡ σὰρξ προξενεῖ ἐπαισθητοὺς πόνους καὶ ταλαιπωρίας εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται νὰ τὴν δαμάσωσιν ἐντελῶς.

Ἐρωτήσατε, παρατηρήσατε, ἀκούσατε· τί θὰ εὔρητε μέσα εἰς ὅλας τὰς οἰκογενείας, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς γάμους τοὺς ὁποῖους νομίζετε κάλλιστα ἡρμοσμένους καὶ εὐτυχεστέρους τῶν ἄλλων; τί ἄλλο; εἰ μὴ ταλαιπωρίας, βάσανα, ἀντιλογίας, στενοχωρίας; Ἴδου λοιπὸν αἱ θλίψεις περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ ὁ Ἀπόστολος. Οὐχὶ λοιπὸν ἄνευ λόγου εἶπεν, ὅτι θλίψιν θὰ ἔχωσι τῇ σαρκὶ οἱ ἔγγαμοι. Ἴδου ὅπου καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος ὁμιλεῖ ζωηρότερον περὶ τούτου. Ἄπασα ἡ ἀνθρώπινος φύσις στενάζει καὶ ὑποφέρει. Ἄς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος καὶ ἃς ἀποσιωπήσωμεν τοσοῦτους γάμους, οἱ ὁποῖοι εἶναι πλήρεις διχονοιῶν σκανδαλωδῶν, καὶ ἃς ἐξετάσωμεν, πάλιν ἐπαναλαμβάνω, τοὺς καλλιτέρους μόνον γάμους. Ἄς ὑποθέσωμεν, ὅτι δὲν ἀπαντῶμεν ἐν αὐτοῖς τίποτε λυπηρὸν καὶ δυσάρεστον· ἀλλὰ πόσον

εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποφέρωσιν ἀμφοτέροι, ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή, διὰ νὰ προλάβωσι πᾶσαν ἔκρηξιν διχονοίας καὶ στάσεως! Ἄς ὑποθέσωμεν, ὅτι ἀμφοτέροι εἶναι ἐξ ἴσου συνετοὶ καὶ σκεπτικοὶ ἄνθρωποι (πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι λίαν σπάνιον καὶ σχεδὸν ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ). ἀλλ' ὅμως ἑκάτερος ἔχει τὰ ἰδιώματά του, τὰς προλήψεις του, τὰς ἑξεις του, τὰς σχέσεις του. Ὅσον καὶ νὰ συμφωνήσωσι πρὸς ἀλλήλους οἱ δύο σύζυγοι, οἱ χαρακτῆρες τῶν ἀνθρώπων ἔχουσι πάντοτε ἱκανὰς ἀντιθέσεις, αἱ ὁποῖαι πάντοτε προξενοῦσι συχνὰς ἐναντιότητας ἐν συναναστροφῇ τοσοῦτον μακρᾷ, οἷος ὁ γάμος, ἐν τῷ ὁποίῳ οἱ σύζυγοι βλέπουσιν ἀλλήλους λίαν ἐκ τοῦ πλησίον· ἐν τῷ ὁποίῳ βλέπουσιν ἀλλήλους λίαν συχνά· βλέπουσιν ἀλλήλους μὲ ὅλας τὰς ἐλλείψεις ἀμφοτέρων τῶν μελῶν, εἰς λίαν φυσικωτέρας καὶ ἀπροόπτους περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν εἶναι διόλου δυνατόν νὰ προπαρασκευασθῇ τις. Ὁ ἄνθρωπος ἀποκάμνει καὶ δὲν εὐρίσκει πλέον τὴν τέρψιν, τὴν ὁποίαν εὕρισκεν ἐν ἀρχῇ· διότι ἡ ἀτέλεια τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία εἶναι πάντοτε ἀναπόσπαστος ἀπὸ τῆς φύσεώς του, γίνεται ὁσημέραι ἐπὶ μᾶλλον ἐπαισθητή. Εἶναι ἀνάγκη καθ' ὥραν νὰ καταπνίγῃ τὰς ἀντιπαθείας του, νὰ μὴ δεικνύῃ τὰς δυσαρесκείας του, καὶ νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ αἵτιον τούτων, ἀναλαμβάνων πάντοτε ἐφ' ἑαυτὸν τὸ φορτίον. Ἡ φιλαρέσκεια σὺν τῷ χρόνῳ ἐλαττοῦται, ἡ καρδία ἀποξηραίνεται, καὶ καταντᾷ ὁ ἕνας σταυρὸς καὶ βάσανος διὰ τὸν ἄλλον· ὑποθέτω, ὅτι ἀγαπᾷ τὸν σταυρὸν τοῦ τοῦτον· οὐχ ἥττον ὅμως εἶναι σταυρὸς καὶ εἶναι ἠναγκασμένος νὰ τὸν σηκῶνῃ. Συχνάκις μάλιστα δὲν συνάπτεται πλέον ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον, εἰ μὴ τὸ πολὺ πολὺ διὰ τὸ καθήκον, ἢ συνδέονται πρὸς ἀλλήλους μὲ μίαν ξηρὰν ἐκτίμησιν, ἢ μὲ μίαν φιλίαν ἡλλοιωμένην καὶ ἄνοστον, ἡ ὁποία μόνον εἰς δεινὰς τινας περιστάσεις ἐξυπνίζεται καὶ ἰσχυροποιεῖται. Ἡ καθημερινὴ σχέσις οὐδεμίαν σχεδὸν γλυκύτητα ἔχει· ἡ καρδία οὐδεμίαν σχεδὸν εὐφροσύνην εὐρίσκει· καὶ ὁ γάμος καθίσταται μᾶλλον συναφὴ τις συμφέροντος, σύνδεσμος τιμῆς, καὶ σχέσις ἐμπιστοσύνης, παρὰ φιλία τρυφερά καὶ ἐγκάρδιος.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ φιλία αὐτῶν εἶναι ζωηρά, ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς; ποῦ καταλήγει; Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς εἶναι νὰ προξενῇ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συζύγους ἀδρότητας, τρυφερότητας καὶ συνεπῶς ἀνησυχίας. Διότι ἐπὶ τέλους θὰ γίνῃ ἀνάγκη ὁ εἰς ἐκ τῶν συζύγων νὰ ἀποθάνῃ καὶ νὰ ἀφήσῃ ἀπαρηγόρητον τὸν ἐπιζῶντα ἄνδρα, ἢ τὴν ἐπιζῶσαν σύζυγον, καὶ νὰ κάμῃ αὐτὸν νὰ διασπαράττηται ὑπὸ ὀδυνῶν κατὰ τοσοῦτον ὀριμυτέρων, ὅσον γλυκύτερος ἦτο δι' αὐτοὺς ὁ γάμος.

Προσθέσατε εἰς τὰς θλίψεις ταύτας τὰς πικρίας τὰς ὁποίας δοκιμάζουσιν οἱ γονεῖς ἐκ τῶν τέκνων, τὰ ὁποῖα ἐνδέχεται νὰ ᾔναι ἡ ἀνάξια τῶν γονέων αὐτῶν καὶ ἐκφυλα, ἢ ἀξιαγάπητα

μέν, ἥκιστα ὅμως εὐαίσθητα πρὸς τὸ φίλτρον· ἢ εἶναι πλήρη καλῶν καὶ κακῶν ἰδιωμάτων, καὶ βασανίζουσι μὲ τὸ κράμα τοῦτο τῶν ἰδιωμάτων τὴν ψυχὴν τῶν γονέων των· ἢ ἐπὶ τέλους ἐγεννήθησαν μὲ πολλὰ ἐπαινετὰ προσόντα καὶ ἐπομένως διασπαράττουσι καὶ πληγόνουσι καιρίως τὴν καρδίαν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς των, ὅταν συμβῇ κατὰ τὸ γῆράς των νὰ ἴδωσιν αὐτὰ ἀφαρπαζόμενα προῶως ὑπὸ τοῦ θανάτου, καὶ ἀποσβεγνυμένους οὕτω πάσας αὐτῶν τὰς ἐλπίδας. Νὰ προσθέσω ἀκόμη πάντα τὰ λυπηρά, τὰ ὅποια εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποφέρῃ ἐν τῷ βίῳ ὁ ἔγγαμος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν του, τῶν γειτόνων του, τῶν ἐχθρῶν του, καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν φίλων του ἀκόμη; τὰς ζηλοτυπίας, τὰς δολιότητας, τὰς συκοφαντίας, τὰς δικογραφίας, τὰς ἀπωλείας τῶν ὑπαρχόντων, τὰς ἐνοχλήσεις τῶν δανειστῶν; Εἶναι δυνατόν πλέον νὰ θεωρηθῇ ζωὴ ὁ τοιοῦτος βίος; ὦ φρικώδεις θλίψεις, πόσον γλυκὺ εἶναι νὰ σᾶς ἐκφύγῃ τις ἐν τῇ ἐρημίᾳ καὶ τῇ μοναξίᾳ τοῦ μοναχικοῦ βίου!

ὦ ἀγία παρθενία! Μακάριαι εἶναι ἐκεῖναι αἱ ἀγναὶ περιστεραί, αἱ ὅποια αἰρόμεναι ὑπὸ τῶν πτερύγων τοῦ θείου ἔρωτος πορεύονται νὰ ζητήσωσι τὴν εὐφροσύνην των ἐν τῇ ἐρήμῳ! ὦ! πόσον ἐκλεκταὶ καὶ ἡγαπημένοι εἶναι αἱ ψυχαί, εἰς τὰς ὁποίας ἐδόθη τὸ χάρισμα τοῦ νὰ ζῶσιν ἀνεξάρτητοι ἐκ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκός! Αἱ τοιαῦται ψυχαὶ ἔχουσιν ἀθάνατον Νυμφίον, εἰς τὸν ὅποιον οὐδέποτε θὰ εὕρωσιν οὐδεμίαν σκιὰν ἀτελείας, ὁ ὁποῖος τὰς ἀγαπᾷ καὶ τὰς καθιστᾷ εὐτυχεῖς διὰ τοῦ ἔρωτός του. Αἱ τοιαῦται ψυχαὶ οὐδὲν ἔχουσι νὰ φοβηθῶσι, εἰ μὴ τὸ νὰ μὴ δύνανται νὰ τὸν ἀγαπῶσιν, ὅσον θέλουσιν, ἢ τὸ νὰ ἀγαπῶσιν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον αὐτὸς δὲν ἀγαπᾷ.

Διότι πρέπει νὰ τὸ γνωρίζωμεν, ἀδελφοί, ὅτι ἡ παρθενία τοῦ σώματος τότε μόνον εἶναι καλή, ὅταν συνεργῇ εἰς τὴν παρθενίαν τοῦ πνεύματος· διότι ἄλλως θὰ φανῶμεν ὡς περιορίζοντες τὴν θρησκείαν εἰς τινὰ σωματικὴν στέρησιν καὶ ἰουδαϊκὴν ἐξάσκησιν. Καταδαμάζομεν τὴν σάρκα διὰ τοῦτο μόνον, ὅπως καταστήσωμεν τὸ πνεῦμα ἐλευθερώτερον καὶ θερμότερον πρὸς τὸν θεῖον ἔρωτα· ἄλλως οὐδὲν ὠφελεῖ ἡ καταδάμασις τῆς σαρκός. Ἡ παρθενία αὕτη τοῦ σώματος οὐδὲν ἕτερον εἶναι, εἰ μὴ ἀπόρροια παρθενευούσης ψυχῆς, ἢ ὁποία δι' οὐδεμιᾶς κοσμικῆς πρασπαθείας καταδέχεται νὰ μολύνῃ ἑαυτήν. Ἐὰν ἀγαπᾶτε πᾶν ὅ,τι ὁ Θεὸς δὲν ἀγαπᾷ, ἢ ἀγαπᾶτε μὲν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ, ἀγαπᾶτε ὅμως αὐτὸ οὐχὶ μὲ θείαν καὶ ἱερὰν ἀγάπην, ἀλλὰ μὲ ἄλλον σκοπὸν, πρέπει νὰ γνωρίζητε, ὅτι δὲν εἰσθε παρθένοι. Οὐδὲν ὄφελος τῆς παρθενίας τοῦ σώματος, ἐὰν δὲν εἰσθε παρθένοι κατὰ τὸ πνεῦμα. Τὸ ἄνθος τοῦτο τῆς παρθενίας τοῦ σώματος, τὸ τοσοῦτον ὥρατον, θεωρεῖται μεμαραμένον καὶ καταπεπατημένον, ἐὰν ἡ ψυχὴ δὲν ᾔγῃ παρθένη. Ὁ οὐράνιος Νυμφίος ζητεῖ τὴν ἀγάπην τῆς καρδίας σας·

σεῖς δὲ ἀφιερώνετε τὴν καρδίαν σας εἰς τὰ ἐφύδριστα κτίσματα, εἰς πράγματα ψευδῆ, αἰσχροῦ, ἄτιμα καὶ ἀκάθαρτα, καὶ διεγείρετε οὕτω τὸν ζῆλον Αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ κατέχη ὅλην τὴν καρδίαν σας. Ὡ! Οἷα ἀπιστότης ψυχῆς πρὸς τὸν ἴδιον αὐτῆς Νυμφίον! Ἡ μοιχαλὶς καρδία σας ἀνοίγεται εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ· ἐπανέλθετε, ἐπανέλθετε πρὸς Αὐτόν. Ἀκούσατε τί λέγει ὁ ἀπόστολος Πέτρος: «**Καταστήσατε τὴν ψυχὴν σας ἀγνήν διὰ τῆς ὑπακοῆς εἰς τὴν ἀγάπην**» (Α΄ Πέτρ. 1, 22)· μὲ ἓνα λόγον, μόνος ὁ νόμος τῆς ἀγάπης δύναται νὰ ἀναφέρῃ καὶ νὰ ἐπαναγάγῃ τὰ πάντα πρὸς τὸν Θεόν, καὶ μόνον διὰ τῆς ἀγάπης δύναται ἡ ψυχὴ νὰ καταστῇ παρθένος ἀξία τῶν γάμων τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ.

Γ΄.) Ἡ τρίτη ὑπόσχεσις, τὴν ὁποίαν δίδει ὁ ἀποτασσόμενος τοῦ κόσμου, εἶναι τὸ νὰ **ὑπακούῃ** καθ' ὅλον τὸν δῖον του εἰς τοὺς Προεστῶτας τῆς Μονῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀφιεροῦται εἰς τὸν Θεόν. Ἡ **ὑπακοή**, θὰ μοὶ εἶπητε, εἶναι ὁ σκληρότερος καὶ βαρύτερος ζυγός. Δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὸν Θεόν καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους, ἐξ ὧν ἐξαρτώμεθα κατὰ φύσιν, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποδουλωθῶμεν καὶ εἰς νέους κυρίους; Διότι μὲ τὴν ὁμολογίαν τῆς ὑπακοῆς καθυποτάσσει τις τὸν ἑαυτόν του ὅχι μόνον εἰς τοὺς συνετοὺς καὶ τοὺς ἀγαπῶντας ἡμᾶς προεστῶτας, ἀλλ' ἀκόμη καὶ εἰς προεστῶτας ἐμπαθεῖς, ἰδιοτρόπους, καὶ σκληροὺς, οἱ ὁποῖοι πάντοτε εἶναι ἀνθρωποὶ ἀτελεῖς καὶ συνήθως φίλαρχοι. Τοιαῦτα βεβαίως σκέπτεσθε, ἀδελφοί μου, νὰ ἀντιτάξητε κατὰ τῆς ὑπακοῆς. Ἀλλά, ἀκούσατε μὲ προσοχὴν καὶ ταπεινοφροσύνην τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς εἶπω περὶ τούτου.

Κυρίως εἰπεῖν, δὲν πρέπει νὰ ὑπακούῃ τις εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οὐδὲ πρέπει ἡ ὑπακοή νὰ ἀποδλέπη τοὺς ἀνθρώπους. Ὅταν οἱ ἀνθρωποὶ ἐκπληρῶσι πιστῶς τὸ ἔργον τῆς διακονίας αὐτῶν, τότε κάμνουσι νὰ βασιλεύῃ ὁ νόμος· δὲν ἐξουσιάζουσι λοιπὸν αὐτοὶ πλέον, ἀλλὰ γίνονται ἀπλοὶ ὑπηρέται τοῦ νόμου. Ὑποτάσσονται καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν νόμον, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ γίνονται τρόπον τινὰ ἀληθεῖς ὑπηρέται ὅλων τῶν ὑπηρετῶν. Τοῦτο δέ, τὸ ὁποῖον λέγω, δὲν εἶναι μεγαλοπρεπῆς ἐκφρασις διὰ νὰ σκεπάσῃ τὴν κυριότητα αὐτῶν, ἀλλ' εἶναι ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ ἐκλάβωμεν κατὰ γράμμα, ἀλήθεια σπουδαία, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐδίδαξεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ὁ προεστὼς ἦλθε διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ, καὶ ὅχι διὰ νὰ ὑπηρετηθῇ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰσέλθῃ εἰς ὅλας τὰς δεινὰς περιστάσεις· εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνηται μικρὸς μὲ τοὺς μικροὺς· νὰ βαστάξῃ τὰς ἀσθενείας τῶν ἀδυνάτων, νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς πειραζομένους· νὰ ᾔνῃ ὅχι μόνον ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἀνθρωπος ὅλων τῶν ἄλλων θρώπων, τοὺς ὁποίους ἀνέλαβε νὰ ὁδηγῇ· εἶναι ἀνάγκη νὰ λη-

σμονῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ, νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὡς οὐδέν, νὰ ἀπολέσῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ, καὶ νὰ γείνη διὰ τῆς ἀγάπης δοῦλος καὶ ὀφειλέτης τῶν ἀδελφῶν τοῦ· με ἓνα λόγον ἀναγκάζεται νὰ γίνητε τὰ πάντα τοῖς πᾶσι. Κρίνατε λοιπόν, ἀδελφοί, κρίνατε μόνοι σας πόσον ἐπίπονον εἶναι τὸ ἔργον τῆς διακονίας τοῦ προεστῶτος, καὶ σκέφθητε ἂν πρέπη νὰ κάμνητε με τὴν ἀπείθειαν καὶ ἀνυποταξίαν σας νὰ ἀγανακτῶσιν οἱ προεστῶτες καὶ νὰ ἐκπληρῶσι τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔργον τῆς διακονίας τῶν με πικρίας καὶ στεναγμούς, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος: **«Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν... ἵνα μετὰ χάριτος τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στενάζοντες.»** (Ἑβρ. 13, 17).

Ἄλλὰ, θὰ μοι εἶπητε, οἱ προεστῶτες εἶναι ἄνθρωποι ἀτελεῖς, καὶ ἐπομένως ἔχομεν νὰ ὑποφέρωμεν τὰς δυστροπίας των, πράγμα τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὴν ὑπακοὴν σκληρὰν καὶ ἀνυπόφορον. Παραδέχομαι· οἱ προεστῶτες εἶναι ἄνθρωποι ἀτελεῖς· δύνανται νὰ καταχρῶνται τῆς ἐξουσίας των· ἀλλὰ τόσον τὸ χειρότερον δι' αὐτούς, ἂν ποιῶσι κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας των· σεῖς ἐκ τῆς καταχρήσεως ταύτης δύνασθε νὰ ὠφεληθῆτε ὄφελος βέβαιον καὶ αἰώνιον. Αἱ δυστροπίαὶ τοῦ προεστῶτος, ὡς πρὸς τοὺς κανόνες τῆς διακονίας αὐτοῦ, δύνανται νὰ γίνωσι διὰ σᾶς, κατὰ τὰς περὶ ὑμῶν σοφὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ, εὐκαιρος περίστασις πρὸς τὸ νὰ καταδαμάσητε καὶ νὰ ταπεινώσητε τὴν λίαν εὐερέθιστόν σας φιλαυτίαν καὶ οἷησιν. Παραδείγματός χάριν: ὁ προεστὴς πίπτει εἰς ἓν σφάλμα· ἡμεῖς ὅμως πρέπει ταῦτοχρόνως νὰ μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ὁ Θεὸς παραχωρεῖ τοῦτο ὡς ἐπάναγκες διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν ὑπηκόων τοῦ. Ὡστε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θεωρούμενον ἐκ τινος ἀπόψεως εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀδικίας καὶ δυστροπίας τοῦ προεστῶτος, τοῦτο, παρατηρούμενον ἐξ ἄλλης ἀπόψεως βαθυτέρας καὶ σπουδαιοτέρας, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς θείας θελήσεως καὶ τῆς περὶ ὑμᾶς σοφῆς Αὐτοῦ κηδεμονίας. Παύσατε λοιπόν νὰ παρατηρῆτε τὸν προεστῶτα, ὁ ὁποῖος οὐδέν ἕτερον εἶναι, εἰ μὴ εὐτελὲς καὶ ἐλλειπτικὸν ὄργανον τῆς τελειοτάτης καὶ πανοικτίρμονος τοῦ Θεοῦ προνοίας. Μάθετε νὰ ἀποβλέπητε πρὸς μόνον τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος μεταχειρίζεται τὰς ἐλλείψεις τῶν προεστῶτων ὡς μέσον διὰ νὰ διορθώσῃ τὰς ἰδικὰς σας. Μὴ ὀργίζεσθε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι τίποτε. Μὴ ἐπανίστασθε κατ' ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἐκπροσωπεῖ αὐτὸν τὸν Θεόν, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ πάντα εἶναι θεῖα ὡς πρὸς τὴν διορθώσιν σας, ἀκόμη καὶ αὐτὰ τὰ ἐλαττώματά του, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς γυμνάζει τὴν ὑπομονήν σας. Συχνάκις τὰ ἐλαττώματα τῶν προεστῶτων μᾶς γίνονται ὠφελιμώτερα ἀπὸ τὰς ἀρετάς των, διότι ἔχομεν ἀκόμη περισσοτέραν ἀνάγκην νὰ θανατώσωμεν τὸν ἐγωϊσμόν μας καὶ τὸ θέλημά μας, παρὰ νὰ φωτιζώμεθα. νὰ οἰκοδομώ-

μεθα καὶ νὰ παρηγορώμεθα ὑπὸ προεστώτων ἀμέμπτων. Ἐπὶ πλέον, ὅποια διαφορὰ ἀνὰ μέσον τῶν παθημάτων τὰ ὅποια ἐν τῇ ἀδελφότητι ὁ μοναχὸς ὑποφέρει ἐκ τῶν προλήψεων ἢ καὶ τῶν φαντασιοπληξιῶν ἀκόμη, ἂν ἀγαπάτε, τῶν προεστώτων, καὶ ἀναμέσον τῶν παθημάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποφέρῃ ὁ ἔγγαμος ἐν τῷ κόσμῳ ἐκ τῆς πεισμογῆς, τῆς ἐριστικότητος καὶ φιλοδοξίας τῆς συζύγου του, ἐκ τῆς βαθείας πληγῆς τὴν ὅποιαν θὰ ὑποστῇ ἡ καρδιά του ἐπὶ τῇ ὄψει παίδων ἀναπήρων, ἐκ τῆς κακεντρεχείας τῶν συγγενῶν, ἐκ τῆς ἀπειθείας καὶ ἀπιστότητος τῶν δούλων, ἐκ τῆς ζηλοτυπίας τῶν γειτόνων, ἐκ τῆς δολιότητος καὶ τῆς ἀκαμψίας τῶν ἐχθρῶν, ἐκ τῶν ἀηδῶν καὶ ὀχληρῶν φιλοφρονητικῶν ἐθιμοτυπιῶν, ἐκ τῶν ἀνιαρῶν συναναστροφῶν καὶ σχέσεων καὶ τοσοῦτων ἄλλων ὑποθέσεων πικροτάτων; Ὅποια διαφορὰ ἀνὰ μέσον τοῦ ζυγοῦ τοῦ κόσμου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ζυγοῦ τοῦ Χριστοῦ! Ὅποια διαφορὰ ἀναμέσον τῶν ἀναριθμήτων ὑποδουλώσεων τοῦ κόσμου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν ἀδελφότητα!

Ἐν τῇ ἀδελφότητι ἡ μοναξία, ἡ σιωπὴ καὶ ἡ ἀκριβὴς ὑπακοὴ εἰς τὸν Κανονισμόν τῆς Μονῆς καὶ τοὺς μοναχικοὺς θεσμούς, σὰς ἐξασφαλίζει σχεδὸν ἀπὸ πᾶσαν αὐθαιρεσίαν καὶ δυστροπίαν τῶν προεστώτων ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν. Ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τὰ πάντα εἶναι κεκανονισμένα· καί, ἐὰν ἀκολουθῇ τοὺς κανόνας τῆς Μονῆς, εἶσαι ἐξησφαλισμένος. Ὁ Κανονισμὸς τῆς Μονῆς καὶ οἱ μοναχικοὶ θεσμοὶ δὲν εἶναι φορτία τὰ ὅποια προσέθηκαν οἱ νομοθέται τοῦ μοναχικοῦ βίου εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ Εὐαγγελίου· οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰ μὴ λεπτομερὴς ἐκθεσις τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν καὶ ὁδηγία περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν εἰς τὸν βίον τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος. Ἐὰν λοιπὸν ὁ Κανονισμὸς δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰ μὴ λεπτομερὴς ἐκθεσις καὶ ὁδηγία περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν ἐν τῇ ἀδελφότητι, ἔπεται ὅτι οἱ προεστώτες οὐδὲν ἄλλο κάμνουσιν, εἰ μὴ ἐπαγρυπνοῦσι πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν· καὶ ἐπομένως τὰ πάντα ἐπανάγουσιν ἡμᾶς πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀκόμη οἱ προεστώτες, ὑπερβαίνοντες τὰ ὅρια των, μεταχειρίζονται σκληρῶς τοὺς ὑπηκόους των, τί δύνανται νὰ τοὺς κάμωσι; Ἐὰν ἐξετάσῃς καλῶς, θὰ ἴδῃς, ὅτι οὐδὲν δύνανται νὰ τοὺς βλάψωσι. Δύνανται νὰ τοὺς λυπήσωσιν εἰς παραμικρὰ πράγματα, νὰ τοὺς στερήσωσιν ἀπὸ ματαίας τινὰς παρηγορίας, νὰ τοὺς ἐπιπλήξωσιν ὀλίγον τι ἀσπλάγχχνως· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα δὲν δύνανται νὰ προχωρήσωσι καὶ πολὺ περαιτέρω, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κόσμου. Ἐν τῇ Μονῇ τὰ πάντα εἶναι κεκανονισμένα, τὰ πάντα εἶναι ἀναγεγραμμένα ἐν τῷ προγράμματι, τὰ πάντα ἔχουσι τὰ ὠρισμένα ὅριά των. Αἱ

καθημερινὰ ἀσκήσεις εἶναι σχεδὸν ἅπασαι ὠρισμέναι· οὐδὲν ἄλλο ἔχεις νὰ κάμῃς ἐκεῖ, εἰ μὴ νὰ ψάλλῃς τοὺς θείους ὕμνους, νὰ ἐργάζῃσαι, νὰ εὐρίσκησαι ἀμέσως κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν ὅπου χρειάζεται, νὰ μὴ ἀναμιγνύῃσαι ποτε εἰς τὰς ὑποθέσεις τὰς ὁποίας δὲν σοι ἐπέτρεψαν, νὰ σιωπᾷς νὰ ἀποκρύπτησαι, νὰ ζητῇς τὴν παρηγορίαν καὶ τὸ στήριγμά σου ἐν τῷ Θεῷ, καὶ οὐχὶ εἰς τὰς μερικὰς ἤτοι ἀτομικὰς φιλίας, αἱ ὁποῖαι ἀπαγορεύονται εἰς τὸν μοναχόν. Τί κακὸν λοιπὸν δύναται νὰ σᾶς συμβῇ; Ἐκτὸς ἐὰν νομίζητε ὅτι ἀδικεῖσθε, διότι δὲν σᾶς ἐπιφορτίζουν ἀξιώματα καὶ θέσεις διοικητικάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι πάντοτε ἐπίπονοι καὶ ἐπικίνδυνοι, τὰς ὁποίας ὁ μηδέποτε ἀναλαμβάνων εἶναι λίαν εὐτυχής, καὶ πρὸς τὰς ὁποίας ὀφείλομεν μετὰ δισταγμοῦ καὶ φόβου νὰ προχωρῶμεν. Ἐκτὸς ἐὰν νομίζητε ὅτι ἀδικεῖσθε, διότι οἱ προεστώτες σᾶς ταπεινώνουσι, σᾶς διευκολύνουσι τὸν βίον τοῦτον τῆς μετανοίας, καὶ ἐπομένως σᾶς προμηθεύουσι τὴν αἰώνιον σας σωτηρίαν, τὴν ὁποίαν διὰ νὰ κερδήσῃτε ἐγένεσθε μοναχοί. Ἐὰν λοιπὸν παραπενησθε διὰ τοῦτο, πρέπει νὰ συλλογισθῇτε, ὅτι ὁ βίος τοῦ μοναχοῦ πρέπει εἶναι πάντοτε συνεχῆς ταπείνωσις καὶ μετάνοια· πρέπει νὰ ἀναλογισθῇτε, ὅτι ὁ χριστιανικὸς βίος, καὶ ἰδίως ὁ μοναχικὸς, ὀφείλει νὰ εἶναι θυσία ἀγάπης, αὐταπαρνήσεως, ταπεινώσεως καὶ συνεχοῦς μετανοίας.

Ποία εἶναι λοιπὸν ἡ σκληρότης τοῦ ζυγοῦ τῆς ὑπακοῆς; Οἴμοι! Πρέπει περισσότερον νὰ φοβῶμαι τὸ ἰδικόν μου θέλημα, παρὰ τὸ θέλημα τοῦ ἄλλου. Τὸ ἰδικόν μου θέλημα, ὅσον καὶ ἂν εἶναι καλόν, λογικόν, καὶ ἐνάρετον, εἶναι ὅμως πάντοτε ἰδικόν μου θέλημα, τὸ ὅποιον μὲ παραδίδει εἰς τὸν ἑαυτόν μου, τὸ ὅποιον μὲ καθιστᾷ ἀνεξάρτητον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ σφετεριστὴν τῶν χαρισμάτων Αὐτοῦ, ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν τὸ ἐκπληρῶ. Τὸ θέλημα δ' ὅμως τοῦ ἄλλου, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐξουσίαν ἐπ' ἐμέ, ὅσον ἄδικον καὶ ἂν ᾔῃαι, εἶναι ὡς πρὸς ἐμὲ αὐτὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Προεστῶς διατάσσει κακῶς, ἐγὼ ὅμως ὑπακούω καλῶς· πόσον θὰ εἶμαι εὐτυχής, ὅταν δὲν θὰ εἶχον νὰ κάμω τίποτε ἄλλο, εἰ μὴ νὰ ὑπακούω! Τότε θὰ ἔπαυον αἱ τσαυταὶ μου ἀσχολίαι, καὶ θὰ μοι ἔμενε μόνον μία ἐνασχόλησις, δηλ. τὸ νὰ μὴ ἔχω πλέον ἰδικά μου θελήματα καὶ φρονήματα, καὶ νὰ ὀδηγῶμαι ὡς μικρὸν παιδίον, χωρὶς νὰ συλλογίζωμαι περί τινος, χωρὶς νὰ προνοῶ περί τινος, χωρὶς νὰ ἐξετάζω καὶ νὰ ἐρευνῶ περί τινος. Τὰ πάντα λοιπὸν θὰ εἶναι τετελειωμένα καὶ ἔτοιμα δι' ἐμέ, ἀρκεῖ μόνον ἐγὼ νὰ ὑπακούω μὲ ἡθος ἁπλοστον, καὶ μὲ παιδικὴν ἀπλότητα. Τὸ μόνον μου ἔργον θὰ εἶναι τὸ νὰ προφυλάξω τὸν ἑαυτόν μου ἐκ τῆς ματαίας καὶ περιέργου κρίσεώς μου, νὰ μὴ ἐξετάζω τὰς αἰτίαις τῶν τοιούτων ἢ τοιούτων πράξεων τῶν προεστώτων μου, καὶ νὰ ἐπαναπαύω τὴν συνείδη-

σίν μου ἐπ' αὐτούς, οἱ ὅποιοι ἔχουσιν ἄπασαν τὴν εὐθύνην τῆς διοικήσεως.

ὦ! Πόσον γλυκεῖα εἶναι ἡ τοιαύτη εἰρήνη! Πόσον εὐτυχὴς εἶναι ἡ τοιαύτη αὐταπάρνησις! Ὅποια ἐλευθερία διὰ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, τὰ ὅποια ἀκολουθοῦσι, καθὼς ὁ Ἀδραάμ, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι ποῦ πορεύονται! Πόσον μακαρία εἶναι ἡ τοιαύτη πτωχεία τοῦ πνεύματος, διὰ τῆς ὁποίας ὁ μοναχὸς ἀπεκδύεται τὸ θέλημά του καὶ τὴν φρόνησίν του, καθὼς ἀπεκδύεται τὰ χρήματά του καὶ τὰς τῶν ἀνθρώπων κηδεμονίας καὶ προστασίας! Ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀπεκδύσει τοῦ ἰδίου θελήματος ἀνακεφαλαιοῦνται καὶ συμπεριλαμβάνονται ἐν τῇ ἀληθινῇ αὐτῶν τελειότητι καὶ αἱ τρεῖς μοναχικαὶ ὑποσχέσεις, ἧτοι ἡ **πτωχεία**, ἡ **ἀγνεία** καὶ ἡ **ὑπακοή**. Ἡ αὐτὴ ἀγνότης τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀπαρνηθῇ τελείως τὸν ἑαυτὸν του, καθιστᾷ τὴν ψυχὴν ἐξ ἴσου παρθένον ὥς καὶ τὸ σῶμα, πτωχύνει τὸν ἄνθρωπον μέχρι τῆς ἀπεκδύσεως καὶ αὐτῶν τῶν θελημάτων του, καὶ θέτει ἐπὶ τέλους αὐτὸν εἰς μίαν ἀπαλλοτρίωσιν καὶ ἀποξένωσιν τοῦ ἑαυτοῦ του, ἐν τῇ ὁποίᾳ δὲν ἔχει πλέον ἰδιὸν τι δυνάμενον νὰ τὸν ὀδηγῇ, ἀλλ' ἀναγκάζεται νὰ παραδοθῇ εἰς ἄλλον τινὰ διὰ νὰ ὀδηγῇται ὑπ' αὐτοῦ. Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐργάζεται διὰ νὰ κατορθώσῃ τὰ τοιαῦτα! Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δύναται νὰ γευθῇ τὰς ἀληθείας ταύτας! Μακάριος ἀκόμη καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀρχίζει νὰ ἐννοῇ τὰς ἀληθείας ταύτας, καὶ νὰ ἀνοίγῃ τὴν καρδίαν του εἰς αὐτάς!

Ἄς μὴ λέγῃ λοιπὸν κἀνεὶς πλέον, ὅτι ἡ ὑπακοή εἶναι σκληρὰ καὶ δύσκολος· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα, δύσκολον εἶναι τὸ νὰ εἶναι τις παραδεδομένος εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ εἰς τὰς ἐπιθυμίας του. Οὐαί, λέγει ἡ Γραφή, εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος περιπατεῖ τὴν ἰδικήν του ὁδὸν καὶ χορταίνει μὲ τοὺς καρποὺς τῶν ἰδικῶν του σκέψεων καὶ ἀποφάσεων! (Παροιμ. 1, 31). Ἀλλομονον εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος νομίζει τὸν ἑαυτὸν του ἐλεύθερον, ὅταν δὲν ἐξουσιάζεται ὑπὸ ἄλλου, καὶ ὁ ὁποῖος δὲν αἰσθάνεται, ὅτι ἔλκεται ἐσωτερικῶς ὑπὸ τινος τυραννικῆς ὑπερηφάνειας, ὑπὸ παθῶν ἀκορέστων, καὶ μάλιστα ὑπὸ τινος ἰδίας φρονήσεως, ἡ ὁποία, ὑπὸ ἀπατηλὴν τινα ἐξωτερικὴν ὄψιν, εἶναι συνήθως χειροτέρα καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ πάθη!

Μὴ λοιπόν, μὴ λέγετε πλέον, ὅτι ἡ ὑπακοή εἶναι δύσκολος καὶ τραχεῖα· ἀπ' ἐναντίας, πόσον εἶναι γλυκὺ τὸ νὰ μὴ εἶναι τις παραδεδομένος εἰς τὸν ἑαυτὸν του, εἰς τὸν τυφλὸν τοῦτον καὶ ἄδικον δεσπότην! Πόσον λοιπὸν ἀσμένως ἀνακράζω μετὰ τινος τῶν ἁγίων: «*Τίς νὰ μοὶ δώσῃ ἀντὶ ἐνὸς ἑκατὸν προεστῶτας, διὰ νὰ μὲ κυβερνῶσι; Τοῦτο δὲν μοὶ φαίνεται στενοχωρία καὶ ἐνόχλησις, ἀλλ' ἀνακούφισις καὶ βοήθεια· ὅσον περισσότερον ἐξαρτῶμαι ἐκ τῶν προεστῶ-*

των μου, τοσοῦτον ὀλιγώτερον θὰ εἶμαι ἐκτεθειμένος εἰς τὸν ἑαυτὸν μου». Οἱ προεστῶτες εἶναι τρόπον τινὰ ὡς τὸ περιτείχισμα τὸ ὁποῖον περιβάλλει τὸ Μοναστήριον. Δὲν πρέπει γὰρ τοὺς θεωρῶμεν ὡς φυλακὴν, ἢ ὁποία κρατεῖ τοὺς πεφυλακισμένους ἐν αἰχμαλωσίᾳ· ἀλλὰ πρέπει γὰρ πεισθῶμεν, ὅτι εἶναι περίφραγμα καὶ προπύργιον, τὸ ὁποῖον ὑπερασπίζει τὴν ἀσθενῆ ψυχὴν κατὰ τοῦ ἀπατεῶνος κόσμου, καὶ κατὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἀσθενείας καὶ σαθρότητος. Δύναται ποτε κανεῖς γὰρ ἐκλάβῃ τοὺς σωματοφύλακας τοῦ ἡγεμόνος ὡς ὁμάδα ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι στεροῦσιν αὐτὸν τῆς ἐλευθερίας του; Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος περικλείεται ἐν τινι ὀχυρᾷ ἀκροπόλει διὰ γὰρ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν του, ὁ τοιοῦτος βεβαίως ὅχι μόνον δὲν χάνει τὴν ἐλευθερίαν του, ἀλλὰ καὶ τὴν διασώζει τοιουτοτρόπως.

Ταῦτα λοιπὸν εἶναι τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἀδελφοί. Ἐπειδὴ δὲ ἐπέστη ἡ ὥρα τοῦ γὰρ τελειώσωμεν τὴν ὁμιλίαν μας, κατακλείομεν τὸν λόγον μας ἐνταῦθα ἀποτεινόμενοι πρὸς τὸν Σωτῆρα δι' εὐχῆς καὶ λέγοντες:

Κύριε, ἔκχεον τό Πνεῦμά σου ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Μονῆς ταύτης· σκέπασον αὐτὴν ὑπὸ τὴν κραταιάν Σου σκέπην· ὑπεράσπισον αὐτὴν μὲ τὴν αἰγίδα τῆς ἀγάπης Σου· γενοῦ κύκλωθεν αὐτῆς ὡς περιτείχισμα πυρός, τὸ ὁποῖον γὰρ ὑπερασπίζει αὐτὴν κατὰ τοσοῦτων ἐχθρῶν, καὶ ὅς κατασκηνώσῃ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἡ δόξα Σου, ὡς ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Μαρτυρίου. Μὴ ἀνεχθῆς, Κύριε, ἵνα τὸ φῶς μετατραπῇ εἰς σκότος, μηδὲ τὸ ἅλας τῆς γῆς γὰρ χάσῃ τὴν οὐσίαν καὶ νοστιμάδα του, ἵνα μὴ καταπατῇται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Δὸς καρδίας κατὰ τὴν καρδίαν Σου, ἔμπνευσον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν ἀποστροφὴν καὶ μῖσος πρὸς τὸν κόσμον, αὐταπάρνησιν, ἀπάρνησιν παντὸς ἰδιοτελοῦς συμφέροντος, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὴν πρὸς Σὲ ἀγάπην, ἢ ὁποία εἶναι ἡ ψυχὴ πασῶν τῶν ἀληθινῶν ἀρετῶν. ὦ ἀγάπη, ἢ τοσοῦτον ἀγνοουμένη, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ἀναγκαία! Ἀγάπη, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ὁμιλοῦντες περὶ αὐτῆς καὶ ποθοῦντες αὐτήν, δὲν τὴν καταλαμβάνωσιν, οὐδὲ γινώσκουσι τὴν ἑκτασίν της, ἢ ὁποία δὲν ἔχει ὅρια! Ἀγάπη, ἄνευ τῆς ὁποίας ὅλοι αἱ ἀρεταὶ εἶναι ἐπιπόλαιοι, καὶ οὐδέποτε ρίπτουσι βαθείας ρίζας μέσα εἰς τὴν καρδίαν! Ἀγάπη, ἢ ὁποία μόνη ἀποτελεῖς τὴν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ τελείαν λατρείαν! Ἀγάπη, ἢ ὁποία εἶσαι τὸ μόνον ἐλατήριον τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου! ὦ ἀγάπη, ἔλθε σὺ ἡ ἰδία ἀγάπησον, βασίλευσον, ζῆθι, δαπάνησον ὅλην τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὰς ἀγνάς σου φλόγας καὶ ὅς μὴ μείνῃ τι πλεόν ἐξ αὐτοῦ διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν, εἰ μὴ σὺ μόνη· ὅς γίνῃ ὅλος ἀγάπη, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

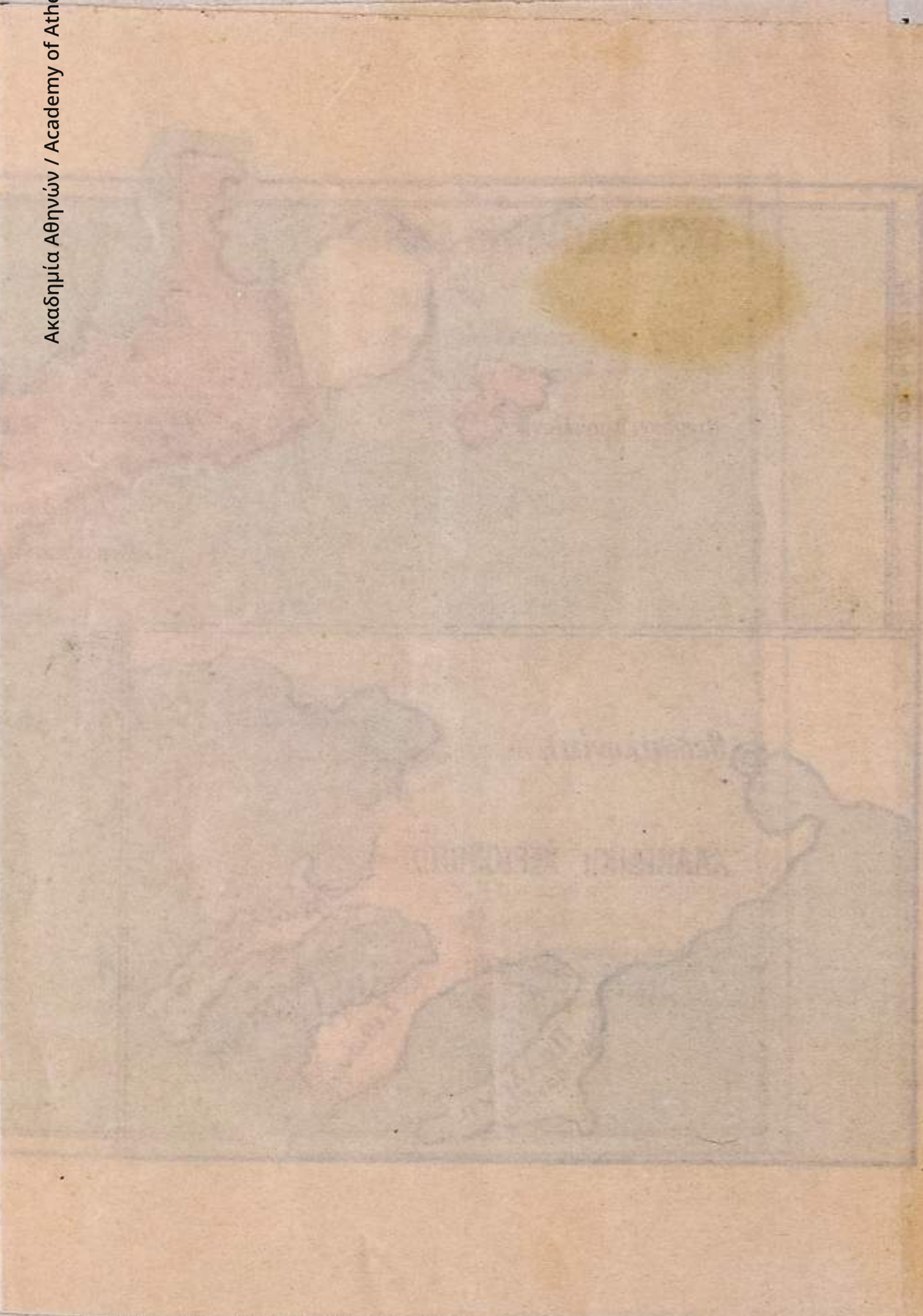

ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

- ✠ Μοναί
- ⊕ Κοινόβια Συῆται
- ⊕ Ἰδιόρρυθμοι Συῆται ἢ ἀθροίσματα ἡσυχαστηρίων.

Μετὰ 40° καὶ 41°

ἡ ὁδὸς καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς ναυτικούς. ἀπὸ τοῦ

Τιμᾶται δραχ. 1.20

Πωλεῖται ἐν ᾿Αγίῳ Ὄρει

Ἐν τῇ ᾿Ιερᾷ Μονῇ Ἐηροποτάμου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000020463

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

